

Statens revisionsverks årsberättelse till riksdagen 2024

STATENS REVISIONSVERKS
BERÄTTELSE TILL RIKSDAGEN

B 20/2024 RD

Statens revisionsverks årsberättelse till riksdagen 2024

B 20/2024 rd

Till riksdagen

Statens revisionsverk granskar lagligheten och ändamålsenligheten i skötseln av statsfinanserna samt efterlevnaden av budgeten i enlighet med 90 § i grundlagen. Med stöd av 6 § i lagen om statens revisionsverk (676/2000) ger revisionsverket en berättelse om sin verksamhet till riksdagen..

I berättelsen framförs slutsatser som har dragits utifrån revisionsresultaten om tillståndet för statsfinanserna och förvaltningen samt en sammanfattning av de viktigaste revisionsiakttagelserna ur riksdagens synpunkt. I berättelsen ingår dessutom en översikt över revisionsverkets verksamhet under årsberättelseperioden från september 2023 till september 2024.

Årsberättelsen baserar sig på revisionsverkets effektivitetsrevisioner, redovisningsrevisioner, laglighetsgranskningar och granskningar av finanspolitiken samt på sakkunnigverksamhet. Berättelsen inbegriper 61 redovisningsrevisionsberättelser om statliga bokföringsenheter som gäller finansåret 2023, 14 berättelser om särskilda revisioner och 16 uppföljningsrapporter, av vilka 3 publicerades våren 2023.

Revisionsverket lämnade följande 4 särskilda berättelser till riksdagen under årsberättelseperioden:

- Berättelse om tillsynen över valfinansieringen vid riksdagsvalet 2023 5.12.2023 (B 20/2023)
- Rapport om övervakningen av finanspolitiken 2023 15.12.2023 (B 21/2023 rd)
- Berättelse om tillsynen över partifinansieringen 2023 19.3.2024 (B 5/2024 rd)
- Särskild berättelse om revisionen av statsbokslutet och regeringens årsberättelse för 2023 4.6.2024 (B 18/2024 rd).

Helsingfors den 18 september 2024

Sami Yläoutinen
generaldirektör

Jaakko Eskola
direktör

Information om publikationen

L 1796-9549

ISSN 1796-9549 (häft)

ISSN 1796-9654 (pdf)

urn:nbn:vtv-B202024rd

<http://urn.fi/urn:nbn:vtv-B202024rd>

Dnr D/476/00.03.01/2024

PunaMusta Oy
Helsingfors 2024

Information om fotografierna

Fotografierna på sidorna 2 och 20 Hanne Salonen/Riksdagen, på sidan 6 Veikko Somerpuro, på sidorna 12, 44 och 56 Getty Images, på sidorna 34 och 68 Ville-Veikko Heinonen och på sidan 78 Lari Järnefelt.

Innehåll

Generaldirektörens inlägg:

En hållbar förvaltning av offentliga medel förutsätter vaksamhet av revisorn och övervakaren . . . 7

1	Skuldhanteringen och förfarandet för ekonomistyrning betonas i skötseln av statsfinanserna	13
2	Avseende ska fästas vid budgetefterlevnaden samt vid administrationen av stöd och bedömningen av deras effekter	21
3	Genomförandet av reformer och politiska mål kräver beredning, styrning och uppföljning . .	35
4	Statsstöden ska stärka Finlands primärproduktion och konkurrenskraft på ett hållbart sätt .	45
5	Organiseringen av statens verksamheter och andra stödformer bör övervägas noggrant . . .	57
6	Risker och justeringsbehov har framkommit i införandet av nya sysselsättningsfrämjande verksamhetsmodeller	69
7	Revisionsverkets nya strategi drar upp riktlinjer för verksamheten de närmaste åren	79
	Revisionsverkets publikationer 9/2023–8/2024	88

Generaldirektörens inlägg: En hållbar förvaltning av offentliga medel förutsätter vaksamhet av revisorn och övervakaren

Då det finns strukturella utmaningar i förhållandet mellan inkomsterna och utgifterna och då utsikterna för statsfinanserna är osäkra behövs besparingar och anpassningsåtgärder. Samtidigt måste skötseln av statens lagstadgade uppgifter säkerställas genom prioritering av uppgifterna och förbättrad produktivitet. Genom granskningar, revisioner och tillsyn tryggar revisionsverket både lagenligheten och effektiviteten i användningen av offentliga medel.

Utmaningarna inom de offentliga finanserna fortgår och utsikterna för statsfinanserna är fortsatt osäkra. Målet för statsminister Orpos regeringsprogram har varit att förbättra den offentliga sektorns nominella saldo och vända skuldutvecklingen. Utöver de åtgärder som skrivits in i regeringsprogrammet beslöt regeringen våren 2024 om ytterligare anpassningsåtgärder som bland annat innebär påtagliga ytterligare sparåtgärder även för förvaltningen, det vill säga ministerierna och ämbetsverken, som träder i kraft redan nästa år.

Bakgrunden till den offentliga sektorns långvariga underskott är att utgifterna redan länge har ökat snabbare än inkomsterna och att utgifterna varaktigt ligger på en högre nivå än inkomsterna. I synnerhet social- och hälsovårdsutgifterna har ökat i och med att befolkningen åldras. Obalansen mellan inkomster och utgifter är inte konjunkturrelaterad utan en strukturell utmaning.

Mot denna bakgrund kan storleksklassen på de anpassningsåtgärder som regeringen beslutat om anses vara motiverad. Trots sparåtgärderna måste förvaltningen dock trygga skötseln av de lagstadgade uppgifterna. Detta lyckas i bästa fall genom prioritering av uppgifterna och genom genuin förbättring av produktiviteten. Vi kommer att beakta dessa aspekter när vi planerar våra granskningar och revisioner samtidigt som vi säkerställer efterlevnaden av den budget som riksdagen godkännt.

I utsikterna för de offentliga finanserna utlovas – trots regeringens beslut – ingen snabb vändning till det bättre, så vi måste klara av att leva med knappheten även framöver. Syftet med vår gransknings- och tillsynsverksamhet är att trygga effektiviteten och lagenligheten i användningen av offentliga medel och en ansvarsfull finanspolitik samt att överlag främja förvaltningens produktivitet, lönsamhet och kostnadseffektivitet. Dessutom är vår centrala uppgift att stärka en god och öppen förvaltning. Hit hör också vår nya uppgift att upprätthålla och övervaka öppenhetsregistret.

Revisionsverket har verkat i den nuvarande organisations- och ledningsmodellen i nästan två år och genomfört en ny strategi sedan början av innevarande år. Utgångspunkten för den nya organisations- och ledningsmodellen samt strategin har varit att möjliggöra en effektiv och verkningsfull skötsel av våra grundläggande uppgifter.

Vårt strategiska uppdrag är att trygga en hållbar skötsel av de offentliga finanserna samt en effektiv och öppen statsförvaltning. Vi strävar efter att uppnå detta genom att stärka förvaltningens redovisningsskyldighet gentemot riksdagen och medborgarna via revisions- och tillsynsarbetet, producera tillförlitlig och väsentlig gransknings- och tillsynsinformation om frågor som är viktiga för statsfinanserna och ekonomiskötseln samt stödja en effektiv och lagenlig förvaltning.

Fullföljandet av prioriteringarna i vår verksamhet förutsätter att vi sörjer för vår yrkeskompetens och arbetsgemenskapens välbefinnande, utnyttjar digitalisering och nya metoder samt tillämpar ett effektivt och öppet verksamhetssätt.

Strategin innehåller riktlinjer för hur vi ska inrikta våra granskningar och revisioner, vilka mål vi har för vår gransknings- och tillsynsverksamhet och hur vi ska utveckla vår verksamhet. Att strategin har färdigställts garanterar i sig ingenting, utan för att vi ska kunna tillägna oss den och tillämpa den i praktiken krävs ett kontinuerligt och målmedvetet arbete av oss. Strategin har preciserats i form av konkreta planer i verksamhets- och ekonomiplanen och gransknings- och tillsynsplanen samt i resultatmålen, som ställs upp årligen. Planeringen av verksamheten för åren 2024–2027 har redan avancerat med stark betoning på våra strategiska mål.

Vårt ämbetsverk har mycket viktiga uppgifter att sköta. Varje tidsperiod präglas av sina egna utmaningar och vi måste kunna inrikta vår verksamhet i enlighet med dem. Vårt mål ska vara att sköta våra grundläggande uppgifter nu och i framtiden på ett effektivt sätt och så att vår personal mår bra och är motiverad att sköta sitt arbete. I det avseendet är vi aldrig helt slutlärd, utan det finns alltid utrymme för förbättring och utveckling.

Årsberättelsen behandlar riskerna i skötseln av statsfinanserna och statsunderstödd verksamhet på ett mångsidigt sätt

I kapitel 1–6 i årsberättelsen presenteras centrala observationer och slutsatser i de granskningar och revisioner som publicerats mellan september 2023 och augusti 2024 samt revisionsverkets rekommendationer till revisionsobjekten. Kapitlet behandlar riskerna i skötseln av statsfinanserna och statsunderstödd verksamhet på ett mångsidigt sätt.

Kapitel 1 behandlar **statens skuldhantering och ekonomistyrningsåtgärder**. Den betydande höjningen av räntenivån under de senaste åren har medfört ansevärd kostnader för staten och försvårat hanteringen av statsskuldens ränterisker. Skuldhanteringsstrategin

inom statens budgetekonomi har dock i huvudsak visat sig fungera trots de svåra omständigheterna. Staten stödjer kommunernas ekonomiskötsel och tryggheten av basservicen genom skyldigheten att täcka underskott som föreskrivs i kommunallagen och genom utvärderingsförfarandet för kommuner som befinner sig i en speciellt svår ekonomisk ställning. Liknande men innehållsmässigt strängare bestämmelser har också fastställts för välfärdsområdenas ekonomistyrning. Således har staten i princip bättre förutsättningar att styra välfärdsområdenas ekonomi än kommunernas ekonomi. För att välfärdsområdenas och kommunernas ekonomistyrning ska lyckas förutsätts att kunskapsunderlaget om ekonomin och verksamheten utvecklas målmedvetet.

I kapitel 2 presenteras **de viktigaste observationerna vid redovisningsrevisionerna av bokföringsenheter som gäller finansåret 2023 samt slutsatserna av granskningarna och revisionerna av förvaltningen av vissa stöd**. Vi anser att det är oroande att särskilt anmärkningarna om förfaranden som strider mot budgeten har ökat ytterligare. Den vanligaste anledningen till en anmärkning var att budgetutgifterna hade hänförts till fel finansår och att användningstiden för anslag hade förlängts i strid med budgeten och bestämmelserna. I redovisningsrevisionsberättelserna för 2023 ingick osedvanligt många anmärkningar där vi förutsatte att det överförda anslaget återkallas. I samband med redovisningsrevisionerna utvärderade vi genomförandet av de ekonomiska sanktionerna mot Ryssland. I fråga om efterlevnaden av EU:s sanktionsbestämmelser fanns inget väsentligt att anmärka på, men mer avseende bör fästas vid den styrning och interna kontroll som stödjer efterlevnaden av sanktionerna. I kapitlet behandlas dessutom förvaltningen av EU:s facilitet för återhämtning och resiliens samt förvaltningen av skattestöd. I båda fallen handlar det om komplicerade strukturer och system som försvårar transparent stödfördelning, förvaltning som grundar sig på automatisering samt uppföljning och utvärdering av de eftersträlvade effekterna.

I kapitel 3 granskas **förutsättningarna för genomförande av reformer och uppfyllande av politiska mål**. Flera av våra tidigare granskningar och revisioner har behandlat dessa. För att genomförandet av reformer och uppfyllandet av politiska mål ska lyckas kan man inte nog betona vikten av lagberedning som grundar sig på ett övergripande kunskapsunderlag och en noggrann bedömning av effekterna, i synnerhet vid reformer som sträcker sig över valperioderna. Inte ens beredning av hög kvalitet kan helt förebygga utmaningar och missförhållanden som kan framkomma först under genomförandet. Därför är det viktigt att se till att verkställandet styrs och följs upp effektivt. Vid granskningar och revisioner av olika politikområden har vi observerat att ansvar, uppgifter och tillvägagångssätt som splittrats på olika förvaltningsområden kan fördröja och försvåra måluppfyllelsen samt verksamhetsstyrningen och verksamhetsuppföljningen.

I kapitel 4 ligger fokus på **de stödformer som staten riktar till jord- och skogsbruket samt batteribranschen**, som har stor betydelse för vårt lands självförsörjning och försörjningsberedskap samt för industrins konkurrenskraft. Våra granskningar och revisioner avslöjar de mångfasetterade, delvis motstridiga, målen för statens stödpolitik. Stödpolitiken är en balansgång mellan å ena sidan stärkandet av verksamhetens lönsamhet och konkurrenskraft och å andra sidan stödet för målen för hållbar utveckling. Även här främjar ett enhetligt och tillförlitligt kunskapsunderlag för lägesbilden av verksamheten och de beviljade stöden hanteringen av stödpolitiken. Batteribranschen är ett exempel på en globalt betydelsefull

och konkurrensutsatt bransch. Konkurrensställningen för Finlands investeringar utmanas dock av USA:s och EU:s statliga stödåtgärder och andra incitament. I egenskap av en liten ekonomisk region måste Finland söka efter förmånliga verksamhetsmodeller med kontrollerade risker för att locka investeringar.

Kapitel 5 fokuserar på **organiseringen av statens verksamheter och på statens andel i stödet och styrningen av verksamheterna**. Under de senaste åren har aktiebolag varit en populär organisationsform för statliga verksamheter. Kapitaliseringen och ägarstyrningen av och verksamheten i aktiebolag kan ge upphov till risker och oförutsedda ekonomiska effekter. Vår ståndpunkt är att nya bolag ska grundas med eftertanke och att den myndighet som ansvarar för ägarstyrningen av statsbolag ska ha en klar uppfattning om bolagets mål och verksamhet. Enligt våra granskningar och revisioner är statsförvaltningen i huvudsak välordnad. De ekonomiska riskerna kan dock realiseras i statens långvariga upphandlingar, i synnerhet i datasystemprojekt. Bristande konkurrens är den mest betydande risken för upphandlingarnas ekonomiska effektivitet. I kapitlet behandlas också statens roll i sådana åtgärder som staten inte ensam ansvarar för. Erfarenheterna av coronaepidemin har höjt statens och intressentgruppernas beredskap för krissituationer. Däremot har de tidigare regeringarnas åtgärder i anslutning till centraliseringen av sjukhus- och journätet inte fortskridit i enlighet med målen och det är inte möjligt att bedöma sparmålen utfall utifrån den befintliga informationen.

Kapitel 6 behandlar **sysselsättningsfrämjande verksamhetsmodeller och tillhörande risker**. Från och med nästa år ansvarar de sysselsättningsområden som kommunerna bildar för att ordna den offentliga arbetskraftsservicen. Då inkorporeras också den nordiska modellen för arbetskraftsservice och den förnyade sektorsövergripande samservicen som främjar sysselsättningen i det nya servicesystemet. Vid revisionen upptäckte vi flera risker och justeringsbehov i verksamhetsmodellerna som det vore skäl att åtgärda innan modellerna tas i användning i det nya systemet. Den svåra resurssituationen i välfärdsområdena innebär en utmaning i hjälpen för svårsysselsatta. Vi granskade också reformen av kontinuerligt lärande, som stödjer utvecklingen av kompetensen hos befolkningen i arbetsför ålder och tillgången till kompetent arbetskraft. Trots att genomförandet av reformen har förlöpt väl, har finansieringens fokusering på understöd och en liten grupp aktörer inte i tillräcklig grad stött etableringen av nya verksamhetsmodeller och utvecklingen av kompetenstjänster för personer i svag ställning på arbetsmarknaden.

I kapitel 7 granskas **omfattningen av vår revisionsverksamhet och genomförandet av revisionsrekommendationerna**. Trots att våra granskningar och revisioner fokuserar på de förvaltningsområden där den största delen av den statliga finansieringen används, beaktar vi även riskerna inom mindre förvaltningsområden. Allmänt taget genomför revisionsobjekten revisionsrekommendationerna relativt väl. Av rekommendationerna vid de särskilda revisionerna har 81 procent genomförts i hög grad eller viss grad. Utfallsprocenten för rekommendationerna vid redovisningsrevisionerna är ännu högre (93 procent).

Sami Yläoutinen
generaldirektör

1 Skuldhanteringen och förfarandet för ekonomistyrning betonas i skötseln av statsfinanserna

Den betydande höjningen av räntenivån under de senaste åren har medfört anse­nliga tilläggs­kostnader för stats­finanserna. Statens skuldhanteringsstrategi har dock fungerat väl i den svåra ekonomiska situationen. Utvärderingsförfarandet i kommuner som befin­ner sig i en svår ekonomisk ställning har haft obetydlig inverkan på styrningen av kommune­ekonomin, eftersom förfarandet har gällt endast en del kommuner och man har inte i tillräcklig grad beaktat situationen och förändringarna i fråga om servicen. Granskningen av ekonomin och verksamheten har beaktats bättre i välfärdsområdenas ekonomistyrning. Ekonomistyrningen i välfärdsområdena och kommunerna förutsätter att kunskapsunderlaget om ekonomin och verksamheten utvecklas på lång sikt.

Staten har lyckats trygga sin likviditet genom fungerande skuldhantering

Med statens skuldhantering avses upplåning inom statens budgetekonomi och förvaltning av statskassan, samt riskhantering i anslutning till dessa. I statens skuldhanteringsmodell antas att räntekostnaderna i genomsnitt är lägre om räntebindningen är kort än om räntebindningen är längre. Valet av räntebindning styrs av preferenserna och restriktionerna i ekonomi- och finanspolitiken. Förändringarna i räntenivån har redan länge varit en utmaning i analysen och de årliga granskningarna av det strategiska ränteriskmålet för skuldhanteringen. Den betydande höjningen av räntenivån sedan 2022 har medfört anse­nliga tilläggs­kostnader för statsförvaltningen. Enligt Finansministeriet kommer räntekostnaderna för den finländska statsskulden att öka till så mycket som 3,5 miljarder euro 2027. Man försöker dock inte förutspå räntenivåerna och ändringarna i dem och man har inte frångått principen om en stigande räntekurva.

Utifrån uppföljningen av en revision från 2021 (12/2021) kräver hanteringen av statsskuldens ränteriskposition fortsatta åtgärder. Dessa är utarbetade av en strategi för skuldhantering på medellång sikt samt uppdatering av föreskriften om skuldhantering och modellen

för ränterisikanalys. Enligt Finansministeriet kommer man vid bedömningen av ränterisiken att beakta de långsiktiga nationalekonomiska tillväxtutsikterna och statens skuldhållbarhet. Beredningen av den nya skuldhållbarhetsmodellen inleds när den nya föreskriften om skuldhantering har trätt i kraft och strategin för skuldhantering färdigställs.³ I mars 2024 uppdaterade Finansministeriet den medelfristiga skuldhanteringsstrategin för statens budgetekonomi för åren 2024–2028. En väsentlig ändring är en gradvis minskning av skuldens ränterisk, vilket förbättrar skyddet mot ränteändringar, skapar förutsägbarhet i ränteutgifterna och stödjer planeringen av finanspolitiken. En längre ränteriskposition kan uppnås med den nuvarande upplåningsstrategin, om man avstår från att göra nya räntederivat. Härnäst förnyas föreskriften om skuldhantering bland annat vad gäller statens likviditetsrisk och hanteringen av kassaplaceringarnas kreditrisk. Revisionsverket fortsätter uppföljningen av dessa frågor 2025.

Utifrån uppföljningen har statens skuldhanteringsstrategi i huvudsak visat sig fungera i utmanande ekonomiska förhållanden, såsom under coronakrisen. Man lyckades trygga likviditeten bland annat tack vare extra emissioner av några osedvanliga bilaterala referenslån. I uppföljningsrapporten konstateras att dessa private placement-emissioner har använts i enlighet med rekommendationerna endast i undantagsfall.¹

Enligt uppföljningen har mindre revisionsrekommendationer om budgetprocessen genomförts till fullo. Man har reagerat på utgifts- och inkomstförändringarna i rätt tid i tilläggsbudgetarna, man har beaktat emissionsvinsterna och -förlusterna i enlighet med den faktiska utvecklingen i tilläggsbudgetarna, man har inte budgeterat kapitalförlusterna i budgeten eller tilläggsbudgetarna och vissa korrigeringar i anslutning till enskilda moment har utförts. Dessutom har informationsgången och rapporteringen mellan Statskontoret och Finansministeriet förbättrats, och de operativa förutsättningarna för riskhantering inom skuldhanteringen har ökat vid Statskontoret.¹

Utvärderingsförfarandet för kommuner är ett fungerande sätt att utreda kommunernas ekonomiska situation, trots att förfarandets inverkan på styrningen av kommunekonomin är obetydlig

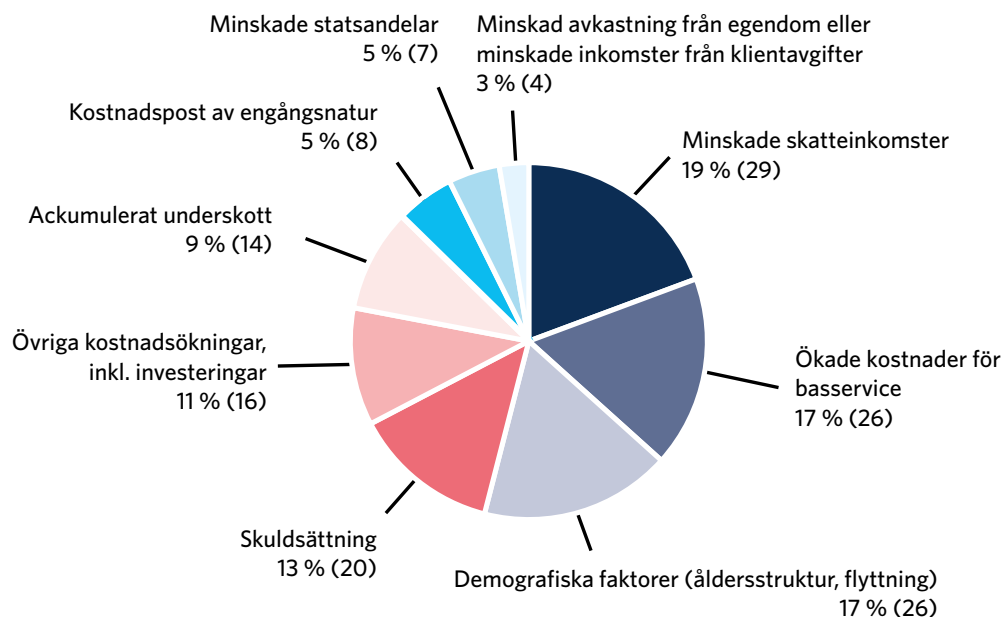
Kommunekonomin styrs genom målet för det nominella saldoot som fastställts i planen för de offentliga finanserna, genom normativ styrning av finansieringen av kommunernas bas-service och av skatte- och avgiftsinkomsterna samt genom kommunernas statsandelar. I samband med kommun- och servicestrukturreformen 2007 inkluderades utvärderingsförfarandet för kommuner i lagstiftningen (169/2007), och för närvarande finns bestämmelser om förfarandet i 118 och 119 § i kommunallagen (410/2015). I kommunallagen (110 §) finns dessutom bestämmelser om kommunernas skyldighet att täcka underskott. Enligt dem ska kommunens inkomster och utgifter vara i balans eller komma i balans inom tre år, och detta ska framgå av kommunens budget och ekonomiplan. Ett ackumulerat underskott i balansräkningen ska täckas inom högst fyra år. Utvärderingsförfarandet är ett samarbete mellan staten och kommunerna och det syftar till att stödja kommunernas ekonomiskötsel och garantera de lagstadgade tjänsterna även i kommuner som har en svår ekonomisk ställning.

Utvärderingsförfarandet har genomförts sammanlagt 50 gånger under åren 2007–2023. Antalet kommuner som har uppfyllt kriterierna är 54. Efter en helhetsbedömning har förfarandet inletts i 41 kommuner. Cirka 70 procent av dessa kommuner har färre än 5 000 invånare. I 9 kommuner har utvärderingsförfarandet inletts fler än en gång. Sedan

2017 har utvärderingsförfarandet tillämpats även på samkommuner, men inget utvärderingsförfarande har inletts i dem. Efter utvärderingsförfarandet fortsätter uppföljningen av kommunernas ekonomi om kriterierna uppfylls på nytt. Då ser man särskilt på om åtgärderna i planen för balansering av ekonomin har vidtagits och i vilken riktning kommunekonomin utvecklas allmänt taget.

Enligt en granskning av utvärderingsförfarandet för kommuner (2/2024) är de faktorer som förenar kommuner som genomgått förfarandet en försämrad demografisk försörjningskvot och en försvagad inkomstbas i kombination med ett ökat servicebehov. I flera fall har dessutom statsandelarna utgjort en stor del av kommunernas totalinkomster. Vid granskningen analyserades ekonomiska nyckeltal för de kommuner som genomgått förfarandet under perioden 2000–2020 och för motsvarande referensgrupp med statistiska metoder. Utifrån analysen valdes kommunerna ut för utvärderingsförfarandet på adekvata grunder samt i enlighet med lagenliga kriterier och tillhörande ekonomiska nyckeltal. Årsbidraget för de kommuner som deltog i förfarandet har förbättrats på ett statistiskt signifikant sätt. Resultatet tyder på att många kommuners ekonomi har utvecklats i en positivare riktning efter utvärderingsförfarandet, men även andra faktorer har kunnat påverka utvecklingen parallellt med förfarandet.²

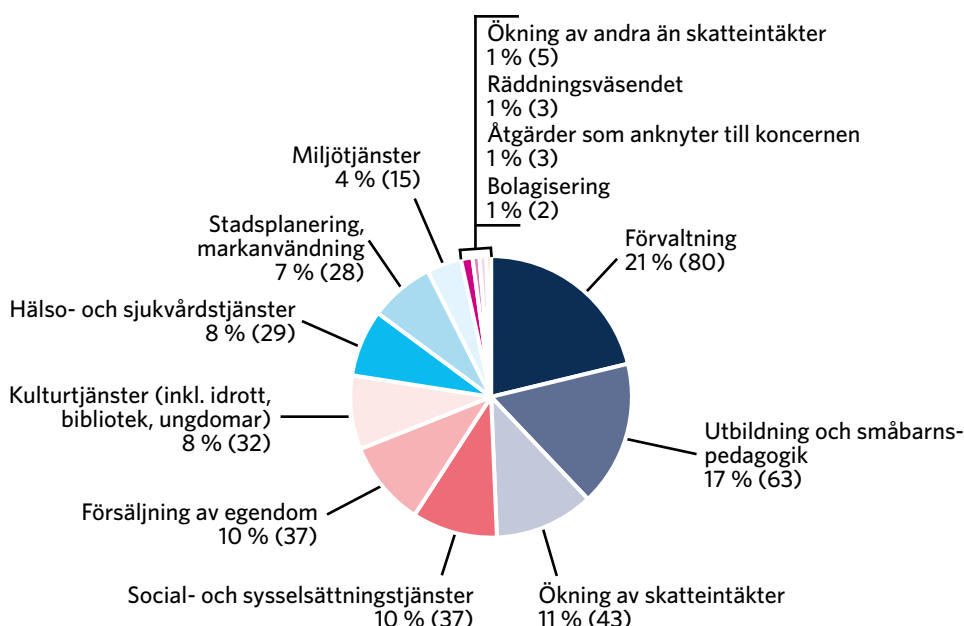
Vid granskningen gjordes dessutom en kvalitativ analys av utvärderingsrapporterna om alla de kommuner som var föremål för utvärderingsförfarandet 2007–2021. I analysen klassificerades de orsaker till att utvärderingsförfarandet inleddes som antecknats i rapporterna och de åtgärder som presenterats i planerna för ekonomisk balans. Mest motiverades uppfyllandet av kriterierna med minskade skatteinkomster, ökade kostnader för bas servicen och demografiska faktorer (figur 1). Vanliga motiveringar var också skuldsättning, övriga kostnadsökningar, investeringar och ackumulerat underskott.²

Figur 1: Motiveringar till att kriterierna för utvärderingsförfarandet uppfylldes i rapporterna för de kommuner som var föremål för utvärderingsförfarandet 2007–2021.²

Utifrån granskningen är utvärderingsförfarandet en fungerande metod för att utreda den ekonomiska situationen i kommuner och ingripa i den om en kommun inte har trovärdiga förutsättningar att klara av sina ekonomiska utmaningar. Kommunerna har upplevt att utvärderingsförfarandet har främjat åtgärderna för att balansera ekonomin, och största delen av de kommuner som genomgått ett utvärderingsförfarande har kunnat lämna förfarandet tack vare åtgärderna. Kvantitativt sett har de flesta åtgärderna för att balansera ekonomin gällt förvaltning, utbildning och småbarnspedagogik. Granskat sektorsvis har försäljning av egendom och åtgärder som gällt förvaltningen haft den största ekonomiska betydelsen (figur 2). Kommunerna har uppskattat att i förhållande till antalet metoder har de största spar-effekterna i eurobelopp uppnåtts via ökning av skatteintäkterna och försäljning av egendom samt via åtgärder som anknyter till koncernen och hälso- och sjukvårdstjänsterna.²

På basis av granskningen (2/2024) har utvärderingsförfarandet emellertid haft liten betydelse som styrinstrument för kommunekonomin. Kommunernas ekonomi påverkas av många faktorer. Till exempel har den tilläggsfinansiering som beviljades 2020 och 2021 till följd av coronapandemin och skatteintäkternas gynnsamma utveckling förbättrat helhetsbilden av kommunekonomin. Nyckeltalen för kommunekonomin som helhet är i balans 2023, men när det gäller ekonomin och servicen har situationen i kommunerna förändrats avsevärt efter att välfärdsområdena inledde sin verksamhet och den förändras ytterligare när reformen av arbets- och näringsstjänsterna träder i kraft 2025. Dessa stora förändringar har inte beaktats separat i utvärderingsförfarandet. Dessutom har kommunerna haft endast lite tid att anpassa sin ekonomi och sina tjänster till den förändrade situationen.²

Figur 2: Antalet åtgärder sektorsvis i kommunernas planer för balans i ekonomin, som sammanställts utifrån slutrapporterna om utvärderingsförfarandet.²

Situationen inom den kommunala basservicen bör beaktas bättre i utvärderingsförfarandet

Finansministeriet svarar för inledandet och genomförandet av utvärderingsförfarandet i kommunerna. Beslut fattas om de kommuner i vilka utvärderingsförfarandet ska inledas utifrån diskussioner med kommunerna och ministeriets ekonomiska uppföljning och för dessa kommuner inrättas kommunspecifika utvärderingsgrupper. Utvärderingsgruppen utreder kommunens ekonomiska situation och åtgärder för att balansera ekonomin samt dess förutsättningar att fortsätta som självständig kommun. Gruppen föreslår åtgärder för att garantera tillgången till lagstadgad service i kommunen, åtgärder för att balansera ekonomin eller en kommunindelningsutredning. Kommunfullmäktige behandlar utvärderingsgruppens åtgärdsförslag och delger Finansministeriet sitt beslut, varefter Finansministeriet antingen fortsätter att följa upp genomförandet av åtgärderna för att balansera ekonomin eller inleder en kommunindelningsutredning.

Enligt granskningen (2/2024) har de ändringar som gjorts i utvärderingskriterierna sedan 2007 gått i rätt riktning. Efter övergången till kriterier på koncernnivå är det inte längre lika lätt att undvika att kriterierna uppfylls med metoder som har endast liten betydelse för kommunekonomin. Dessutom uppfylls de nyare kriterierna i kommunerna flera år i följd, vilket innebär att man inte har kunnat undvika att kriterierna uppfylls genom att vidta engångsåtgärder. Man bör dock se över gränsvärdena för kriterierna då och då och se till att det inte går att undvika att uppfylla kriterierna med metoder som försvagar kommunekonomin. Dessutom bör dokumenteringen av utvärderingsförfarandet förtydligas. I kommunekonomiprogrammet skulle man också kunna ge mer detaljerad kommunspecifik information om till exempel uppfyllandet av kriterierna och om motiven till att ett utvärderingsförfarande inte inleds.²

Vid granskningen konstateras att situationen i fråga om kommunernas service borde beaktas bättre i de olika skedena av utvärderingsförfarandet. Förfarandet fokuserar dock på ekonomiskötseln och situationen i fråga om basservicen i de kommuner som valts ut för det bedöms och dokumenteras inte på ett enhetligt sätt förrän förfarandet inleds och inte heller efter det. Detta kan bero på att det i nuläget inte finns tillräckligt omfattande information om tillgången till och kvaliteten på den lagstadgade servicen i kommunerna. Utvärderingsförfarandet är inte heller i övrigt ett effektivt sätt att trygga tillgången till basservice i kommunerna, eftersom förfarandet rör endast ett litet antal kommuner. Bedömningen av servicesituationen har större betydelse för utvärderingsförfarandet i välfärdsområden (611/2021, 122 och 123 §), eftersom man utöver de ekonomiska nyckeltalen granskar också välfärdsområdenas förmåga att ordna social- och hälsovårdstjänster och räddningstjänster.²

Statens revisionsverks rekommendationer om utvärderingsförfarandet i kommuner²

Man bör rapportera enhetligt till exempel i kommunekonomiprogrammet om huruvida kriterierna för utvärderingsförfarandet uppfylls samt huruvida förfarandet inleds eller inte, inklusive motiveringar.

Det tillgängliga kunskapsunderlaget om den kommunala basservicen bör utvecklas så att tjänsternas situation kan beaktas och dokumenteras på ett mer systematiskt och övergripande sätt under utvärderingsförfarandets gång.

Den ekonomiska styrningen av välfärdsområdena förutsätter att kunskapsunderlaget om välfärdsområdenas ekonomi och verksamhet utvecklas

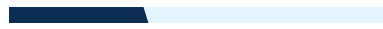
Det har redan framkommit utmaningar med att balansera ekonomin i välfärdsområdena, som inledde sin verksamhet 2023. I lagen om välfärdsområden (611/2021, 122 §) finns bestämmelser om ett utvärderingsförfarande där staten och välfärdsområdet utreder välfärdsområdets förutsättningar att klara sina uppgifter såväl ekonomiskt som när det gäller ordnandet av social- och hälsovårdstjänsterna och räddningsväsendets tjänster. I 123 § lagen fastställs kriterier för att inleda ett utvärderingsförfarande i ett välfärdsområde. Kriterierna är strängare än för utvärderingsförfarandet i kommuner. Ett utvärderingsförfarande har ännu inte inletts i ett enda välfärdsområde. I enlighet med statsminister Petteri Orpos regeringsprogram skärps den ekonomiska styrningen av välfärdsområdena ytterligare. Utöver utvärderingsförfarandet föreslås att bestämmelser om ekonomisk styrning på förhand tas upp i lagen. Ekonomisk styrning på förhand skulle användas när man har identifierat ett behov av att förebygga att den ekonomiska situationen i något välfärdsområde äventyras och trygga kontinuiteten i välfärdsområdets verksamhet och service. I förfarandet skulle man behandla situationen för välfärdsområdets ekonomi och verksamhet och de omständigheter som har påverkat situationen, samt komma överens om nödvändiga åtgärdsrekommendationer. Regeringens proposition lämnas till riksdagen hösten 2024.

Ett tillförlitligt och heltäckande kunskapsunderlag behövs som grund för kommunernas och välfärdsområdenas ekonomiska styrning. Redan 2021 granskade revisionsverket på förhand förutsättningarna för insamling av ekonomisk information om välfärdsområdena. Revisionen (9/2021) genomfördes i ett skede där ansvaret för insamling av ekonomisk information om kommunerna och samkommunerna hade överförts från Statistikcentralen till Statskontoret, och samtidigt infördes automatiserad rapportering. Vid revisionen rekommenderades att processen för produktion av ekonomisk information ska styras som en helhet och att särskilt avseende ska fästas vid kvaliteten på den ekonomiska informationen. Dessutom bör man genom utvecklingsarbete säkerställa ett heltäckande, aktuellt och tillförlitligt informationsunderlag om social- och hälsovårdens kostnader och verksamhet.

Utifrån uppföljningen av revisionen 2023 har styrningen av processen för produktion av ekonomisk information effektiviserats och ekonomirapporteringen har förenhetligats, men det finns ännu inget heltäckande, aktuellt och jämförbart informationsunderlag om social- och hälsovårdens kostnader och verksamhet som stöd för välfärdsområdenas styrning. De automatiska kontrollerna antas förhindra att det rapporterade materialet godkänns innan fel rättas till eller varna för observationer som behöver utredas. I fortsättningen utförs manuella kontroller av olika myndigheter. Utifrån uppföljningen utvecklas produktionen och rapporteringen av ekonomisk information i flera arbetsgrupper och samarbetsstrukturer, och utvecklingsarbetet pågår fortfarande till betydande delar. Styrstrukturerna och -praxisen kan förväntas bli tydligare som resultat av de ändringar som riksdagen gjort i lagen om välfärdsområden (RP 2/2024 rd).³

Enligt statsminister Orpos regeringsprogram publiceras enhetskostnaderna för social- och hälsovården från och med 2025. Med hjälp av enhetskostnaderna kan man jämföra kostnaderna för de tjänster som välfärdsområdena ordnar med de genomsnittliga kostnaderna i hela landet och på så sätt ställa upp mål för att öka tjänsternas produktivitet och kostnads-

effektivitet. Beräkningen av enhetskostnaderna förutsätter att registermaterial kombineras med den ekonomiska informationen, vilket ännu inte är möjligt i en stor del av tjänsterna. Produktionen och harmoniseringen av jämförbara och övergripande enhetskostnader kräver mycket arbete även i välfärdsområdena, eftersom beräkningen av enhetskostnaderna måste kunna genomföras automatiserat utifrån prestations- och bokföringsregistreringar som gjorts i datasystemen.³

Kapitlet bygger på följande revisioner, granskningar och uppföljningar:

- 1 Uppföljningsrapport 28.11.2023 Statens skuldhantering 12/2021
- 2 Utvärderingsförfarandets funktion i balanseringen av kommunernas ekonomi och tryggheten av tjänsterna (2/2024)
- 3 Uppföljningsrapport 2.11.2023 Kommunernas ekonomiska uppgifter och indikatorer för kostnadseffektivitet i styrningen av social- och hälsovårdstjänster (9/2021).

Mer information om kapitlets bakomliggande revisioner och granskningar finns i revisionsverkets webbtjänst: [VTV.fi](https://vtf.vt.fi).

2 Avseende ska fästas vid budgetefterlevnaden samt vid administrationen av stöd och bedömningen av deras effekter

På basis av redovisningsrevisionerna 2023 gavs fler anmärkningar än tidigare om lagligheten i de statliga bokföringsenheternas ekonomiskötsel. Trots att statsfinanserna i huvudsak har skötts enligt bestämmelserna, har i synnerhet förfarandena som strider mot budgeten ökat. I samband med redovisningsrevisionerna utvärderades också genomförandet av de ekonomiska sanktionerna mot Ryssland. Förvaltningen av olika stöd och uppföljningen av effekterna har varit utmanande.

Över en tredjedel av de granskade bokföringsenheterna fick en anmärkning

Enligt 90 § i grundlagen är revisionsverkets uppgift att granska skötseln av statsfinanserna och iakttagandet av statsbudgeten. Statens revisionsverk granskar årligen statens, ministeriernas och de övriga bokslutsskyldiga ämbetsverkens bokslut samt boksluten för tre fonder utanför budgeten. I redovisningsrevisionsberättelserna tar revisionsverket ställning till om uppgifterna om bokslutet och den operativa effektiviteten är riktiga och tillräckliga, om den interna kontrollen fungerar och om budgeten iakttas. Revisionsverket gav sammanlagt 61 redovisningsrevisionsberättelser till statens bokföringsenheter för 2023 (tabell 1).¹

Av de granskade bokföringsenheterna tilldelades 22 (36 procent) minst en anmärkning, eftersom man konstaterade väsentliga brister i deras bokslut eller ekonomiförvaltningsförfaranden. Antalet anmärkningar inom de olika områdena i uttalandet är nästan oförändrat, med undantag av budgetefterlevnaden, i fråga om vilken 13 bokföringsenheter fick ett negativt ställningstagande till lagenligheten. För 2022 gavs ett negativt ställningstagande till lagenligheten till 10 bokföringsenheter.¹

Tabell 1: Resultat av redovisningsrevisionen 2023 per förvaltningsområde och bokföringsenhet.¹

✓ inget att anmärka ! något att anmärka

Bokföringsenhet	Riktiga och tillräckliga uppgifter i bokslutet*	Fungerande intern kontroll	Budget efterlevnad
Republikens presidents kansli	✓	✓	✓
Statsrådets kansli	✓	✓	✓
Utrikesministeriet	✓	✓	✓
Justitieministeriet	✓	✓	!
Rättsregistercentralen	✓	✓	✓
Brottspåföljdsmyndigheten	!	!	✓
Åklagarväsendet	✓	✓	✓
Domstolsväsendet	✓	✓	✓
Utsökningsväsendet	✓	✓	!
Inrikesministeriet	✓	✓	!
Nödcentralverket	!	✓	✓
Migrationsverket	✓	✓	!
Räddningsinstitutet	✓	✓	✓
Polisstyrelsen	✓	✓	!
Gränsbevakningsväsendet	✓	✓	✓
Skyddspolisen	✓	✓	✓
Försvarsministeriet	✓	✓	✓
Försvarsmakten	✓	✓	✓
Finansministeriet	!	!	✓
Statens ämbetsverk på Åland	!	!	✓
Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata	✓	✓	✓
Regionförvaltningsverket i Södra Finland	✓	✓	✓
Verket för finansiell stabilitet	!	!	✓
Statistikcentralen	✓	✓	✓
Tullen	!	✓	✓
Statskontoret	!	✓	✓
Statens ekonomiska forskningscentral	✓	✓	✓
Servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning	✓	!	✓
Statens center för informations- och kommunikationsteknik Valtori	✓	✓	✓
Skatteförvaltningen	✓	✓	✓

Bokföringsenhet	Riktiga och tillräckliga uppgifter i bokslutet*	Fungerande intern kontroll	Budget efterlevnad
Undervisnings- och kulturministeriet	✓	✓	✓
Riksarkivet	✓	✓	✓
Museiverket	✓	✓	✓
Utbildningsstyrelsen	✓	✓	!
Finlands akademi	✓	✓	✓
Förvaltningsnämnden för Sveaborg	!	✓	✓
Jord- och skogsbruksministeriet	✓	✓	✓
Naturresursinstitutet	✓	✓	✓
Lantmäteriverket	✓	✓	✓
Livsmedelsverket	✓	✓	!
Kommunikationsverket	✓	✓	!
Meteorologiska institutet	✓	✓	✓
Transport- och kommunikationsverket	✓	✓	✓
Trafikledsverket	!	✓	!
Arbets- och näringsministeriet	!	!	!
Utvecklings- och förvaltningscentret för NTM-centralerna och AN-byråerna	✓	✓	✓
Energimyndigheten	✓	✓	✓
Geologiska forskningscentralen	✓	✓	✓
Innovationsfinansieringsverket Business Finland	✓	✓	✓
Konkurrens- och konsumentverket	✓	✓	✓
Patent- och registerstyrelsen	✓	✓	!
Säkerhets- och kemikalieverket	✓	✓	✓
Social- och hälsovårdsministeriet	✓	✓	✓
Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet	✓	✓	✓
Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården	✓	✓	✓
Besvärnämnden för social trygghet	✓	✓	✓
Strålsäkerhetscentralen	✓	✓	✓
Institutet för hälsa och välfärd	✓	✓	!
Miljöministeriet	!	!	!
Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet	✓	✓	✓
Finlands miljöcentral	✓	✓	✓

* Uppgifter om bokslutet och den funktionella effektiviteten

Anmärkningarna om bokföringsenheternas bokslut kan gälla antingen bokslutskalkylerna och de uppgifter som presenteras i noterna till dem eller uppgifter om den funktionella effektiviteten, till exempel kostnadsmotsvarighetskalkyler för den avgiftsbelagda verksamheten. Nio bokföringsenheter tilldelades anmärkningar om bokslutskalkylerna och noterna och tre bokföringsenheter tilldelades anmärkningar om det funktionella resultatet. En bokföringsenhet tilldelades båda anmärkningarna och därför tilldelades anmärkningar om bokslutet i sammanlagt 11 redovisningsrevisionsberättelser om bokföringsenheterna. Den vanligaste enskilda grunden för en anmärkning om bokslutskalkylerna var felaktig eller bristfällig presentation av fullmaktsuppgifterna. Tre bokföringsenheter fick en anmärkning om detta. Två bokföringsenheter fick en anmärkning om bilaga 12 till bokslutskalkylerna (Statliga borgensförbindelser, statsgarantier och andra långfristiga ansvarsförbindelser).¹

Utöver riktiga och tillräckliga uppgifter i bokslutet och brister i budgetefterlevnaden gavs anmärkningar om ordnandet av den interna kontrollen. Liksom 2022 gavs anmärkningar om den interna kontrollen till sju bokföringsenheter. Miljöministeriet och Servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning (Palkeet) ålades redovisningsskyldighet för brister i den interna kontrollen. Med redovisningsskyldighet avses den skyldighet som ålagts revisionsobjekts ledning att redovisa för de åtgärder som objektet har vidtagit för att rätta till den omständighet som lett till anmärkningen. Redovisningsskyldigheten för Palkeet handlade om brister i den interna kontrollen av de centraliserade uppgifter som avses i 12 b § i lagen om statsbudgeten. Bakgrunden till Miljöministeriets redovisningsskyldighet var brister i budgetefterlevnaden, i iakttagandet av bestämmelserna om budgeten samt i bokslutet och den interna kontrollen.¹

Under de senaste åren har några bokföringsenheter flera år i följd fått en redovisningsrevisionsberättelse som innehåller en anmärkning, dvs. en anpassad redovisningsrevisionsberättelse. Två bokföringsenheter har årligen fått en anmärkning under åtminstone de senaste åtta åren. Dessa bokföringsenheter är Arbets- och näringsministeriet och Palkeet.¹

Antalet laglighetsanmärkningar har ökat väsentligt

Revisionsverket ger en bokföringsenhet ett negativt ställningstagande till lagenligheten om budgeten eller de centrala bestämmelserna om den inte till alla delar har iakttagits. Negativa ställningstaganden till lagenligheten gäller vanligen enskilda delområden eller förfaranden inom ekonomin. Därför innebär de inte att ämbetsverkets eller statens ekonomi som helhet skulle ha skötts lagstridigt eller att det i bakgrunden skulle finnas missbruk av statliga medel. Ett negativt ställningstagande till lagenligheten bör emellertid alltid betraktas som allvarligt avseende ekonomiförvaltningen vid ifrågavarande ämbetsverk.¹

Av revisionsverkets 61 redovisningsrevisionsberättelser innehöll 13 ett negativt ställningstagande till lagenligheten. Antalet bokföringsenheter som fått ett negativt ställningstagande till lagenligheten har ökat, eftersom 9 bokföringsenheter fick en laglighetsanmärkning för 2021 och 10 bokföringsenheter fick en för 2022. Det sammanlagda antalet laglighetsanmärkningar kan vara större än antalet negativa ställningstaganden till lagenligheten, eftersom en bokföringsenhet kan ges flera specificerade laglighetsanmärkningar i redovisningsrevisionsberättelsen om finansåret i fråga. Antalet laglighetsanmärkningar har ökat påfallande. För 2023 gavs sammanlagt 19 specificerade laglighetsanmärkningar. År 2022 ingick endast

en laglighetsanmärkning i alla negativa ställningstaganden till lagenligheten, så det totala antalet var 10. År 2021 fick en del bokföringsenheter flera laglighetsanmärkningar, så deras sammanlagda antal var 13.¹

Det felaktiga förfarandet som ligger bakom ställningstagandet kan ha att göra med budgettefterlevnaden eller den interna kontrollen. En stor del av laglighetsanmärkningarna om budgettefterlevnaden har under de senaste åren getts på grund av att bokföringsenheten har använt ett anslag under fel finansår eller för ett annat ändamål än det som har anvisats i budgeten. I boksluten för 2023 var den vanligaste orsaken till laglighetsanmärkningen att budgetutgifter hade hänförs till fel finansår i strid med budgeten och 5 a § i förordningen om statsbudgeten. Med förfarandet hade man dessutom i alla förekommande fall förlängt anslagets användningstid i strid med 7 § i lagen om statsbudgeten. Fem bokföringsenheter gavs en anmärkning av den här anledningen.¹

Revisionsverket kan förutsätta att bokföringsenheten återkallar den andel av anslaget som motsvarar felet och som överförts till följande år. Genom återkallelsen rättas situationen till så att den blir sådan som den skulle ha varit om reservationsanslaget hade registrerats på rätt sätt. I redovisningsrevisionsberättelserna för 2023 ingick osedvanligt många anmärkningar där det förutsattes att den andel av det överförda anslaget som motsvarar felet återkallas. I redovisningsrevisionsrapporterna för 2023 förutsattes att nästan 600 000 euro av de anslag som överförts till följande år återkallas. Det fanns sammanlagt åtta olika typer av fall och dessa gällde sju bokföringsenheter.¹

Förfaranden som strider mot budgeten är i regel enskilda fall, så det är osannolikt att de upprepas på samma sätt följande år. De senaste åren har en del bokföringsenheter dock fått laglighetsanmärkningar oftare än andra. Två bokföringsenheter, Migrationsverket och Institutet för hälsa och välfärd, fick en laglighetsanmärkning åren 2021–2023, dvs. tre år i följd. De senaste fem åren har Migrationsverket, Utbildningsstyrelsen och Trafikledsverket fått en laglighetsanmärkning under fyra år.¹

Revisionsverkets centrala iakttagelser vid redovisningsrevisionerna av statens bokföringsenheter 2023¹

Antalet laglighetsanmärkningar har ökat påfallande jämfört med föregående år: 13 bokföringsenheter fick sammanlagt 19 specificerade laglighetsanmärkningar 2023.

Sju bokföringsenheter förutsattes återkalla den andel av anslaget som motsvarade den andel som stred mot budgeten och som överförts till följande år.

Antalet bokföringsenheter som fick en redovisningsrevisionsberättelse som innehöll en anmärkning, dvs. en så kallad anpassad revisionsberättelse, var 22, vilket är 36 procent av de granskade bokföringsenheterna.

Avseende bör fästas vid kontroller och styrning som stödjer efterlevnaden av de ekonomiska sanktionerna mot Ryssland

EU:s ekonomiska sanktioner och deras betydelse för statsförvaltningens verksamhet har ökat betydligt sedan februari 2022. Detta beaktades genom att en laglighetsgranskning av efterlevnaden av de ekonomiska sanktionerna mot Ryssland genomfördes i samband med redovisningsrevisionen 2023. Syftet med granskningen var att producera information om huruvida man i de statliga bokföringsenheternas ekonomiskötsel har följt de juridiskt bindande ekonomiska sanktionerna mot Ryssland och om man har infört tillräckliga förfaranden för intern kontroll för att säkerställa att sanktionerna efterlevs, i synnerhet i fråga om upphandlingar och betalningsrörelse. Vid granskningen utreddes innehållet i ministeriernas styrning och statsförvaltningens gemensamma instruktioner samt ordnandet av gemensamma kontroller som stöd för efterlevnaden av sanktionerna.

Vid granskningen observerades inget väsentligt att anmärka på i bokföringsenheternas ekonomiförvaltning i fråga om iakttagandet av EU:s sanktionsbestämmelser, men i fråga om den interna kontrollen konstaterades utvecklingsbehov.

Utifrån granskningen har styrningen ökat förutsättningarna för förvaltningen att beakta de krav som de ekonomiska sanktionerna ställer på verksamheten, och styrningen har inriktats på processer som är viktiga med tanke på ekonomiskötseln, såsom beaktandet av sanktioner i upphandlings- och statsunderstödsprocesserna. Sanktionerna gäller i stor utsträckning de processer som bokföringsenheterna ansvarar för. En del bokföringsenheter har dock inte utrett i vilka processer sanktionerna vid behov ska verkställas.

Instruktioner om sanktionernas verkställande har lagts till i de centrala anvisningarna om statsförvaltningens ekonomiskötsel. Bestämmelsen om upprättande och upprätthållande av ekonomistadgan innehåller dock inga instruktioner om hur sanktionerna ska beaktas i bokföringsenheternas ekonomistadgor. Utöver styrningen stärker rådgivning, information och utbildning om sanktionsfrågor samt det nationella sanktionssamarbetet förutsättningarna för att beakta de krav som sanktionerna ställer på verksamheten.

Enligt granskningen täcker statsförvaltningens centraliserade kontroller av sanktionerna endast delvis tillsynsbehoven och det finns ingen sammanställd beskrivning av kontrollerna. Dessutom har centraliserade kontroller utvecklats delvis utifrån de verkställande organisationernas egna utgångspunkter och inga heltäckande instruktioner har getts om ansvarsförbindelserna när det kommer till genomförandet av kontrollerna. En del bokföringsenheter har enligt egen utsägo inga interna kontroller som skulle gälla specifikt sanktioner.

Upphandlingen av statens gemensamma sanktionskontrolltjänst har fördröjts och de flesta bokföringsenheter har inte tillgång till en sanktionskontrolltjänst som utnyttjar registerdatabaser. Den obetydliga användningen av sanktionskontrolltjänster kan leda till utredningar som baserar sig på ett för litet kunskapsunderlag och till omedvetenhet om sanktioner mot olika aktörer.

Revisionsverkets rekommendationer för verkställande av sanktioner mot Ryssland

Behovet av att inkludera innehåll om ekonomiska sanktioner i föreskriften om ekonomistadgan ska bedömas. Dessutom ska man se över om instruktionerna om verkställande av sanktioner är tillräckliga då sanktionsregleringen ökar.

Finansministeriet och de som verkställer kontrollerna ska beskriva den helhet som de centraliserade kontrollerna utgör. Detta skulle förtydliga de olika aktörernas uppgifter och ansvarsförbindelser och vilka kontroller det är ändamålsenligt att genomföra vid bokföringsenheterna. Dessutom ska man bedöma behovet av att ge anvisningar om och förenhetliga förfaringssätten inom den interna kontrollen samt utreda hur och i vilken omfattning sanktionsutredningar ska göras inom förvaltningen.

Bokföringsenheterna ska identifiera de processer som sanktionsbestämmelserna kan påverka och ordna intern kontroll för att svara på de faktiska riskerna. Bokföringsenheterna ska dessutom bedöma behovet av att använda en sanktionskontrolltjänst samt dokumentera sanktionsutredningarna systematiskt och inkludera dem i bokföringsmaterialet.

Presentationen av verksamhet i ett konkurrensläge i bokföringsenheternas bokslut har förbättrats, men intern medfinansierad verksamhet behöver preciseras

Medfinansierad intern verksamhet inom statens budgetekonomi innebär att ett statligt ämbetsverk finansierar verksamhet vid ett annat statligt ämbetsverk. Vid en revision (15/2021) observerades att användningen av anslag för betalning av medfinansiering inte framgår tillräckligt transparent av statsbudgeten och att en betydande del av de projekt som behandlats som medfinansierade i bokföringen de facto inte är medfinansierade till sin karaktär. Utifrån uppföljningen av revisionen ska som fortsatta åtgärder bland annat definitionerna av medfinansierad verksamhet och samverkan preciseras samt anvisningarna och kommunikationen om medfinansiering förbättras.²

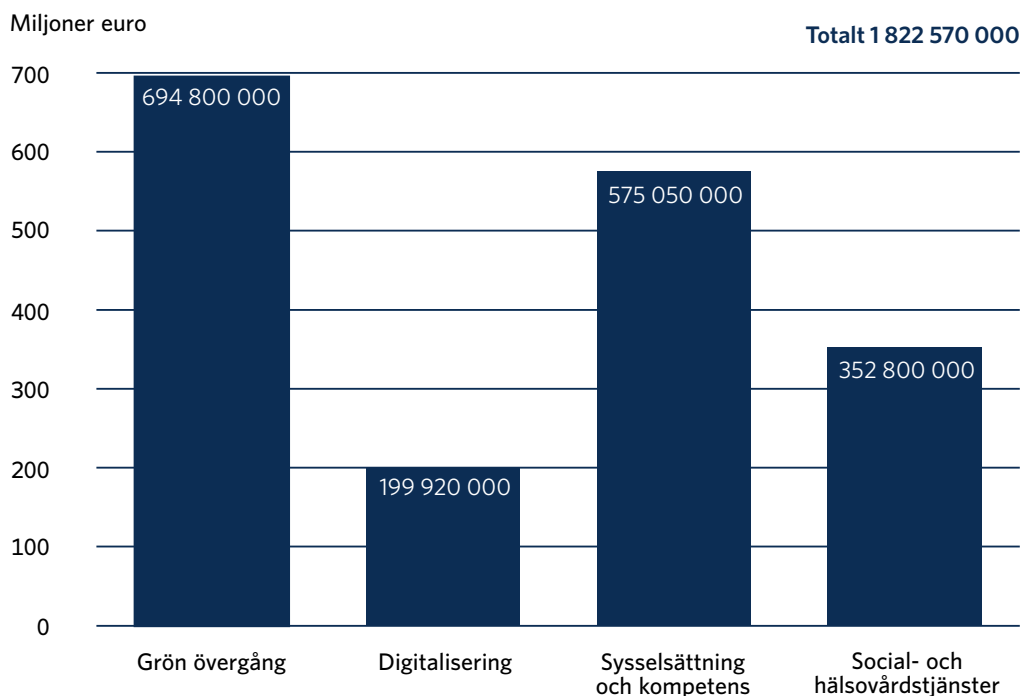
De offentliga samfunden ska från och med den 1 januari 2020 ha separat bokföring över sin ekonomiska verksamhet i ett konkurrensläge och presentera verksamhetens resultat i sitt bokslut. År 2020 hade sammanlagt 26 statliga bokföringsenheter verksamhet i ett konkurrensläge. På basis av en ändring av förordningen om statsbudgeten ska resultaträkningen för verksamhet i ett konkurrensläge presenteras som en not till bokslutet från och med finansåret 2022. En revision (4/2021) inföll under lagändringens verkställighetsfas. Uppföljningen av revisionen genomfördes genom att man analyserade redovisningsrevisionsberättelserna och årssammandragen för 2020–2022 för de bokföringsenheter som bedrev verksamhet i ett konkurrensläge, och på basis av dem begärde man en redogörelse från 11 bokföringsenheter. Revisionsverket hade gett en anmärkning till dessa bokföringsenheter om resultaträkningen för verksamhet i ett konkurrensläge.³

I uppföljningen konstaterades att både presentationen av verksamhet i ett konkurrensläge och författningsändringarna har varit förenliga med revisionsrekommendationerna. Flest anmärkningar om verksamhet i ett konkurrensläge hade getts till enskilda bokförings-

enheter vid redovisningsrevisioner som gällde 2020. Anmärkningarna minskade i antal fram till 2022. Vid uppföljningen konstaterades inga brister i dokumentationen av grunderna till tolkningslösningarna. På basis av redovisningsrevisionsberättelserna för 2022 har bokföringsenheterna också ändrat sin tolkning av verksamhetens natur så att intern försäljning inom statens budgetekonomi inte längre ingår i resultaträkningen för verksamhet i ett konkurrensläge. Bokföringsenheterna har bedömt marknadsläget och det har inte varit nödvändigt att göra marknadsutredningar för att konstatera situationer med bristande marknad.³

Flera brister har observerats i förvaltningen och rapporteringen till kommissionen av EU:s facilitet för återhämtning och resiliens

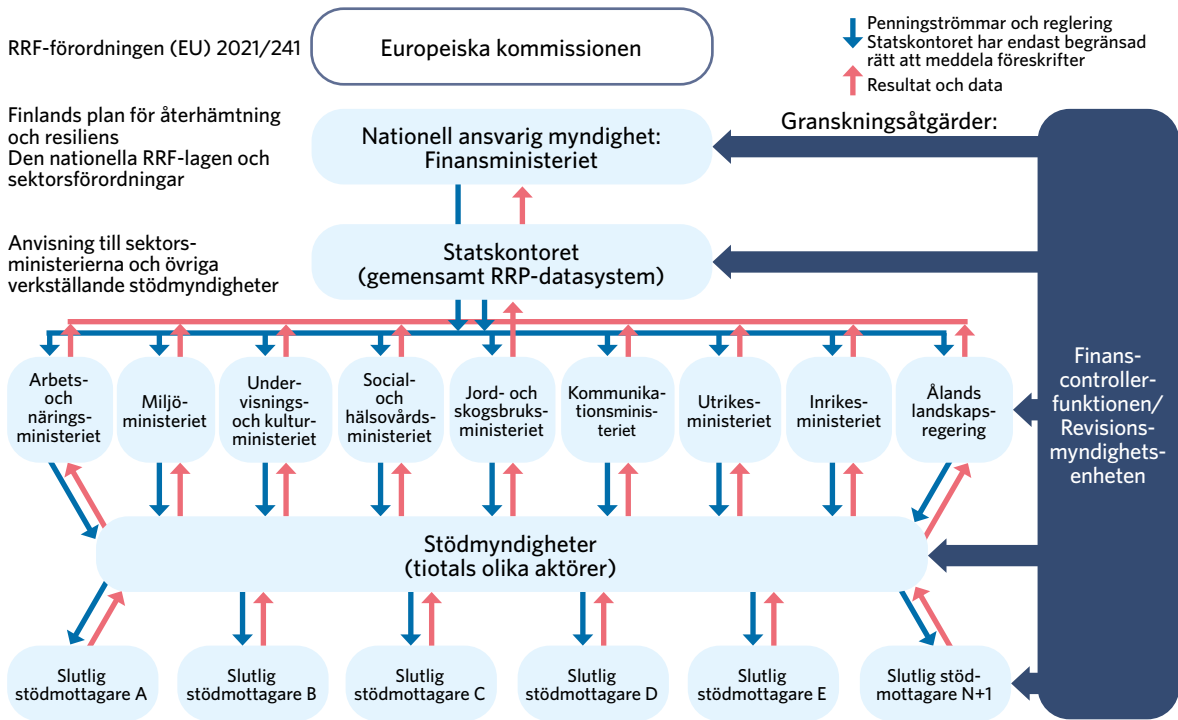
Europeiska unionens facilitet för återhämtning och resiliens (Recovery and Resilience Facility, RRF) är det största av de sju programmen i EU:s återhämtningsinstrument Next Generation. Syftet med återhämtningsinstrumentet är att påskynda människornas, ekonomins och samhällets återhämtning från coronakrisen. Finlands betalningsandel av stödet i faciliteten för återhämtning och resiliens är cirka 7,2 miljarder euro, varav RRF:s andel är cirka 5,7 miljarder euro. Finlands andel av RRF-finansieringen för 2021–2026 minskade från uppskattningen på cirka 2,1 miljarder euro i maj 2021 till cirka 1,8 miljarder euro, eftersom Finlands ekonomi utvecklades bättre än förväntat.

Figur 3: De fyra målhelheterna i Finlands plan för återhämtning och resiliens och de planerade finansieringsandelarna för dem 2021–2026. Källa: Finansministeriet⁴

RRF-finansieringen förutsätter nationella planer för återhämtning och resiliens av medlemsstaterna (Recovery and Resilience Plan, RR-plan). Finland har gjort upp sin plan som en del av Finlands program för hållbar tillväxt. Åtgärderna i den finländska planen indelas i fyra målhelheter (grön övergång, digitalisering, sysselsättning och kompetens samt social- och hälsovårdstjänster) och i dem ingår sammanlagt 131 mål och 55 åtgärder (figur 3). Finland uppdaterade sin RR-plan första gången sommaren 2022 och EU:s Råd för ekonomiska och finansiella frågor godkände den i mars 2023. En andra uppdatering av planen gjordes i maj 2024, eftersom det inte längre är sannolikt att vissa mål och delmål uppnås och en del av EU-finansieringen torde utebli. Finland föreslår ändringar i 16 mål som anknyter till slutförande av energiinvesteringsprojekt med andra metoder än de belopp som är bundna till finansieringsbesluten, uppskov med fatalitetiderna samt överföring av Työkanava Oy:s finansiering till andra sysselsättningsåtgärder.

Enligt en granskning (14/2023) deltar 24 myndigheter i verkställandet av åtgärderna, vilket gör förvaltningen av helheten utmanande, trots att lagstiftningen tydligt definierar de olika parternas roller och ansvarsförbindelser (figur 4). Utifrån granskningen har de myndigheter som ansvarar för samordningen, övervakningen och genomförandet av medelsförvaltningen följt både EU-lagstiftningen och den nationella lagstiftningen om RRF-finansieringen samt normer om god förvaltning. Däremot konstaterades flera risker och utmaningar i förvaltningen av den nationella RR-planens genomförande.⁴

Figur 4: Förvaltning av finansieringen från faciliteten för återhämtning och resiliens. Källa: Finansministeriet⁴

De viktigaste utmaningarna hänför sig till myndighetsresursernas tillräcklighet samt till enhetligheten och jämnheten i myndighetsverksamhetens kvalitet. Utifrån granskningen har myndigheterna dock utfört sina uppgifter rätt så väl under de första åren av den nationella planens verkställande. En risk gäller elektronisk överföring av verksamhetsinformation. Myndigheterna sparar information om sina planer, beslut och verksamhetsresultat i sina datasystem, från vilka informationen i huvudsak överförs manuellt till Statskontorets centraliserade datasystem och inga automatiska kontroller har kunnat byggas upp för dataöverföringen. Trots att vissa brister upptäcktes i förfaringssätten, rättidigheten och täckningen i fråga om lagring av information och handlingar som överförts till det centraliserade datasystemet, kan det centraliserade datasystemet anses vara fungerande som helhet betraktat när det kommer till hantering av grundläggande information.⁴

Enligt granskningen har vissa av de allmänna målen för Finlands program för hållbar tillväxt formulerats på ett så generellt plan att deras utfall inte kan verifieras entydigt. För alla allmänna mål har man inte fastställt indikatorer, utgångsläge, basscenario eller kvantitativa målnivåer som verksamhetens resultat eller effekter skulle kunna jämföras med. Inte heller i den nationella RR-planen har indikatorer eller målnivåer på programnivå fastställts för de allmänna målen, men till vissa delar preciseras de allmänna målen genom åtgärder. I RR-planen har man utöver det allmänna tillväxtmålet för produktiviteten inte ställt upp mål för den ekonomiska tillväxten eller stärkandet av de offentliga finanserna.⁴

Kommissionen utvärderar två gånger per år genomförandet av delmålen i den nationella RR-planen med hjälp av 14 gemensamma indikatorer, som har fastställts i kommissionens förordning (EU) 2021/2106. Utifrån granskningen beskriver de gemensamma RRF-indikatorerna med undantag av sysselsättningseffekterna inte direkt åtgärdernas eftersträvarade nyttoeffekter. Vissa indikatorers utveckling påverkas förutom av de åtgärder som finansieras med faciliteten även av många andra faktorer, och därför är det svårt att utan noggrannare uppföljningsuppgifter bedöma facilitetens effekt med hjälp av indikatorerna. I Finland finns dock inget avtalat tillvägagångssätt för att sammanställa till exempel information som producerats inom olika förvaltningsområden om utfallet och effekterna av verkställandet och om uppnåendet av målen. Utifrån granskningen har uppföljningen och rapporteringen av uppnåendet av de nationella målen inte ordnats så att det skulle vara möjligt att få en helhetsbild av planens genomförande. Vid granskningen observerades också utmaningar vid vissa ministerier som fungerar som stödmyndigheter, såsom i programmets och projektets anvisningar om uppställande av mål, genomförande av planering och verifiering av effekter. Dessutom är det osäkert om den information och erfarenhet samt det material som projektet ger upphov till bevaras och hålls tillgängliga efter att programmen avslutats.⁴

Verksamheten vid Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning (Skols) finansieras både med nationell RRF-finansiering och RRF-finansiering från EU samt med ESF-finansiering. Enligt en revision (15/2023) har målen för RR-planen och reformen av kontinuerligt lärande samordnats och RRF-finansieringen har riktats via Skols till branscher som genomgår strukturomvandling, till utbildning för underrepresenterade grupper, till utveckling av rapporteringssystemet för arbetslivsförändringar och till kompetenskartläggningar. Dessa finansieringskällor omfattas av olika rapporteringsskyldigheter och projekt som finansieras från dem administreras åtskilt från varandra, vilket ökar risken för att samma projekt får överlappande finansiering från olika källor. Utifrån revisionen har Skols

betalat ut understöd som finansieras med nationella medel och understöd som får RRF-finansiering som engångsbelopp genast efter att understödet har beviljats. Fel i allokeringen av finansieringen, misslyckande med att säkerställa effektiviteten eller bristfälliga förfaranden vid övervakningen av finansieringen kan leda till att RFF-finansieringen strider mot bestämmelserna och i sista hand till och med till återkrav.⁵

Statens revisionsverks rekommendationer om förvaltningen av EU:s facilitet för återhämtning och resiliens⁴

Man analyserar orsakerna till fördröjningen av godkännandet av den nationella planen och bedömer om förenkling av förvaltningsmodellen kan främja planens verkställande.

Uppföljning, rapportering och efterhandsutvärdering av genomförandet av den nationella planen utförs på så sätt att det är möjligt att skapa en helhetsbild av målpuppfyllelsen.

Stödmyndigheternas anvisningar till stödmottagarna, program- och projektuppföljningen och utvärderingen av verkkningsfullheten effektivteras och stödmyndigheternas övervakning utökas.

Man säkerställer riktigheten i rapporteringen till EU-kommissionen och den ekonomiska informationens kvalitet genom att främja elektronisk överföring av datamassor till ett centraliserat datasystem.

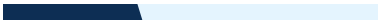
Skattestöden och ändringarna i dem komplicerar skattesystemet, och deras belopp och effekter kan inte bedömas exakt

Enligt Finansministeriet kan skattestödets belopp inte beräknas exakt. Beräkningen av skattestöden grundar sig i huvudsak på Skatteförvaltningens och Statistikcentralens uppgifter om nationalekonomins utveckling, och uppskattningarna av skattestöden uppdateras i flera skatteslag ännu efter granskningsårets utgång. Enligt rapporten Verotuet 2021–2023 ingår 52 skattestöd i inkomstskattelagen och i den tillhörande beskattningshelheten. I fråga om 39 av dessa är det möjligt att uppskatta stödbeloppet. Enligt statsbudgeten för 2023 beräknas dessa skattestöd minska alla skattetagares skatteintäkter med sammanlagt cirka 21,2 miljarder euro, och effekten på statsskatterna är uppskattningsvis cirka 13,9 miljarder euro.⁶

En granskning (18/2018) inriktades på de ändringar i inkomstskattelagen som trädde i kraft 2006–2017. Uppföljningen av granskningen omfattade åren 2018–2023. Under dessa perioder gjordes sammanlagt 136 ändringar i inkomstskattelagen, av vilka 70 procent var innehållsmässiga och resten av teknisk natur. Av de innehållsmässiga ändringarna handlade cirka 77 procent om skattepliktighet för inkomst och avdrag på inkomst eller skatt. Enligt granskningen är partiella, tidsbegränsade eller temporära författningsändringar eller sådana som inbegriper en lång övergångstid eller undantagsbestämmelser särskilt problematiska med tanke på beskattningens effektivitet.⁶

Enligt en utredning som erhöles från Finansministeriet och som ingick i uppföljningen av granskningen komplicerar olika skattestöd skattesystemet och försvårar höjningen av beskattningens automatiseringsgrad. Det är dessutom svårt att rikta skattestöden distinkt till dem som behöver stöd, och medborgarna har svårt att bilda sig en uppfattning om de stöd som beviljas genom beskattningen. Enligt 29 § i inkomstskattelagen är skattepliktig inkomst den skattskyldiges inkomster i pengar eller pengars värde, om det inte särskilt föreskrivs att de är skattefria. Därmed är även sociala förmåner skattepliktiga. Enligt Finansministeriet bör skattestöd användas med eftertanke, men skattelösningarna påverkas också av många andra mål och faktorer än skattesystemets principer.⁶

Utifrån uppföljningen försöker man förbättra skattestödets transparens genom att utveckla beräkningsprinciperna och beräkningsmetoderna. I uppföljningen fick man dock inte klarhet i hur man konkret har försökt lösa problemen med skattestöden. I de regeringspropositioner som behandlar skattestöden bedöms även andra alternativ för genomförandet samt utreds de krav som beskattningens automatisering innebär, men ofta har man redan avtalat politiskt om det valda alternativet till exempel i regeringsprogrammet.⁶

Kapitlet bygger på följande revisioner, granskningar och uppföljningar:

- 1 Redovisningsrevisioner av statens bokföringsenheter 2023
- 2 Uppföljningsrapport 29.11.2023 Budgetekonomins interna medfinansiering som finansieringskälla för verksamheten (15/2021)
- 3 Uppföljningsrapport 7.2.2024 Verkställande av konkurrenslagen (4/2021)
- 4 Verkställandet av planen för återhämtning och resiliens (14/2023)
- 5 Finansieringsverksamheten vid Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning (15/2023)
- 6 Uppföljningsrapport 31.10.2023 Skattelagstiftningens tydlighet - Ändringar av inkomstskattelagen 2006-2017 (18/2018).

Mer information om kapitlets bakomliggande revisioner och granskningar finns i revisionsverkets webbtjänst: [VTV.fi](https://www.vtv.fi).

3 Genomförandet av reformer och politiska mål kräver beredning, styrning och uppföljning

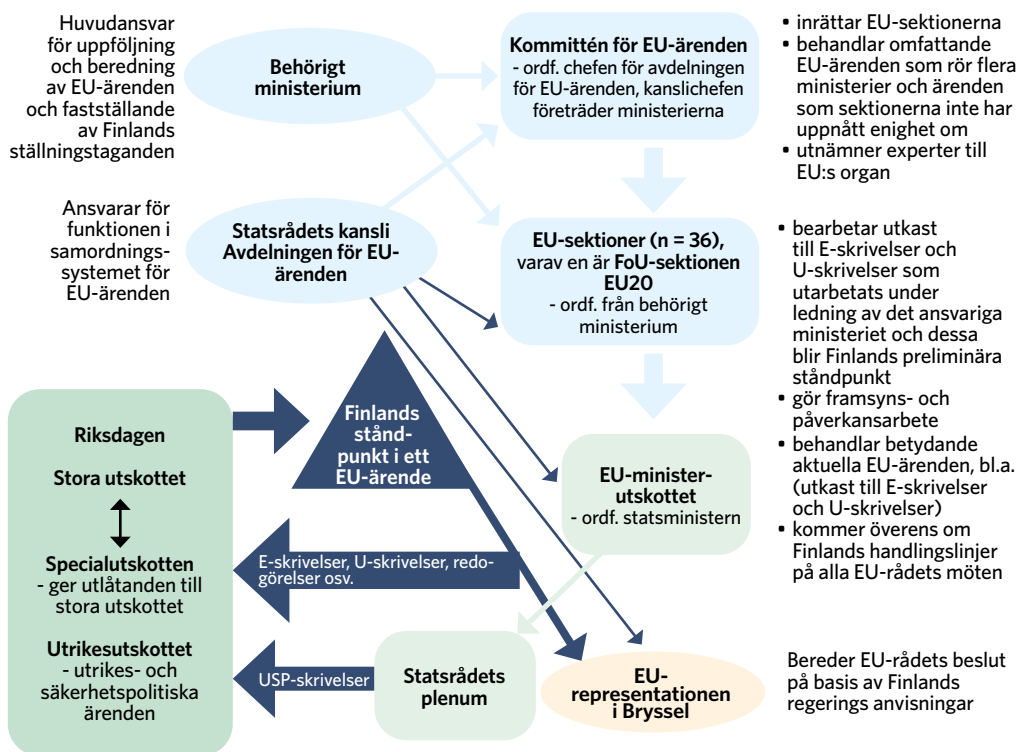
Tydliga och konsekventa mål, en väl genomförd lagberedning som grundar sig på ett tillräckligt kunskapsunderlag samt en noggrann bedömning av effekterna är centrala åtgärder för att i synnerhet reformer som sträcker sig över valperioderna ska lyckas. Trots en bra beredning kan man upptäcka problem i reformens måluppfyllelse först då reformen genomförs. Systemen inom politikområdena kan fördröja och försvåra måluppfyllelsen och verksamhetsuppföljningen på grund av att ansvarsförbindelser, uppgifter och förfaringsätt har splittrats på olika förvaltningsområden.

Decentraliseringen av styrningen och ansvarsförbindelserna är en utmaning för uppnåendet av politikområdenas mål och för stödinsatsernas effektivitet

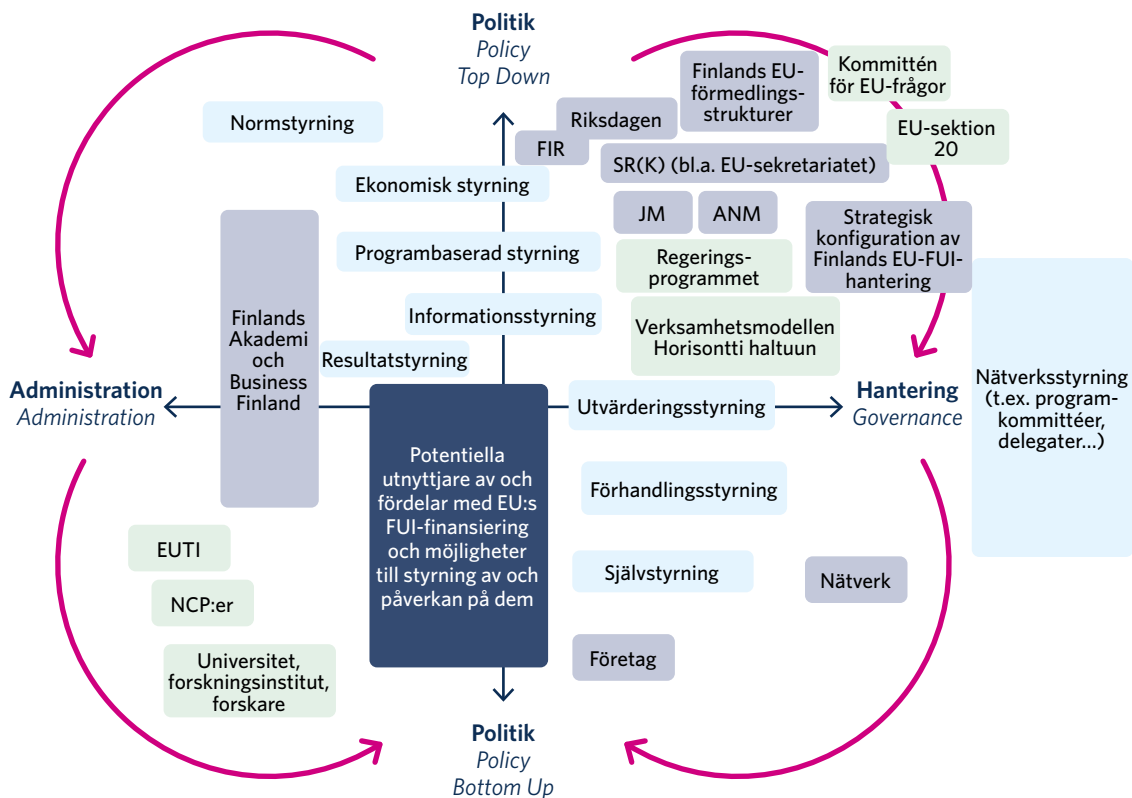
Syftet med samordningssystemet för EU-ärenden är att säkerställa att Finland har en enhetlig ståndpunkt som motsvarar Finlands allmänna EU-politiska riktlinjer i alla ärenden som pågår inom EU. EU-frågorna anknyter till många politikområden, varav ett är forsknings- och innovationspolitiken (FoU) (Figur 5). Behoven inom och förväntningarna på påverkan på EU:s FoU-politik har framförts i riksdagens skrivelser, statsrådets EU-redogörelser och regeringens strategi för EU-påverkan.

Sedan inledningen av EU:s Horisont 2020-programperiod år 2014 har man försökt passa in utnyttjandet av EU:s ramprogram för forskning, utveckling och innovation (FUI) i den nationella FUI-politiken. I den nationella FUI-politiken har de allmänna målen för utnyttjande av EU:s FUI-finansiering fastställts i forsknings- och innovationsrådets riktlinjer, i de nationella FUI-färdplanerna, i de parlamentariska FUI-arbetsgruppernas slutrapporter samt i varierande grad i verksamheten inom och resultatstyrningen av olika förvaltningsområden (figur 6).

Figur 5: Processer för beredning och samordning av Finlands ståndpunkt i EU-frågor. (Källa: Statsrådet och Europainformationen)¹

På basis av en revision (3/2024) har fastställandet av målen, de strategiska prioriteringarna och metoderna för utnyttjande av EU:s FUI-finansiering som en del av den nationella FUI-politiken fortskridit långsamt. Ansvarsförbindelserna, uppgifterna och förfaringssätten för att påverka EU:s FUI-politik och utnyttja EU-finansiering splittras mellan olika förvaltningsområden. Olika aktörer fastställer metoder för att utnyttja EU:s FUI-finansiering utifrån sina egna utgångspunkter. Det har inte funnits något gemensamt forum där utgångspunkterna och målen för deltagande i EU-program och för utnyttjande av EU-finansiering skulle ha kunnat behandlas på bred front.¹

Figur 6: Tillgängliga förvaltnings- och hanteringsmetoder för att styra utnyttjandet av EU:s FUI-verksamhet.¹

Enligt revisionen förutsätter den strategiska styrningen och hanteringen av helheten i det decentraliserade systemet en stark samordning samt ett tillräckligt och tillförlitligt kunskapsunderlag och tillräcklig och tillförlitlig informationshantering. Den statistik som samlas in om deltagandet i EU:s FUI-program räcker i sig inte som grund för det strategiska beslutsfattandet eller för utvärdering och utveckling av verksamheten. För närvarande har dock ingen aktör ansvar för att samla in information om utnyttjandet av EU:s FUI-finansiering och om stödet för utnyttjandet eller för att utvärdera verksamheten och informera olika aktörer. Vid revisionen noterades att de utvärderingar som förvaltningen har beställt innehåller rekommendationer med vilka man skulle kunna undanröja hindren för samordning av den nationella FUI-finansieringen och EU:s FUI-finansiering samt för utnyttjande av EU:s FUI-finansiering, men rätt få konkreta insatser har gjorts för att undanröja dem. Även knappa resurser begränsar ett framgångsrikt stöd för deltagande i EU:s FUI-program. Styrningen av stödåtgärderna för deltagande i EU:s FUI-program består av nätverksstyrning. Vid revisionen konstateras att i en sådan miljö bör utmaningarna som gäller hanteringen granskas och lösas både centraliserat på statsrådsnivå och decentraliserat enligt förvaltningsområde och organisation.¹

Revisionsverkets rekommendationer för att stödja utnyttjandet av EU:s FUI-finansiering¹

Statsrådet ska under ledning av forsknings- och innovationsrådet bereda resultat- och effektmål för utnyttjandet av EU:s FUI-finansiering samt samordna dem med de övriga sektor- och politikmålen och med förfarandena i den fleråriga planen för FoU-finansiering. Målberedningen ska schemaläggas och de resurser och ansvarsförbindelser som åtgärderna förutsätter säkerställas.

Hanteringen av utnyttjandet av EU:s FUI-finansiering kan utvecklas på olika sätt, till exempel genom att utarbeta en verksamhetsstrategi som sträcker sig över förvaltningsområdena och regeringsperioderna, genom att fördela ansvarsförbindelserna tydligare på ministerienivå eller genom att förnya verktygen för nätverksstyrning. Den övergripande hanteringen av stödet för deltagande i EU:s FUI-program bör utvecklas planmässigt och målinriktat. Dessutom bör uppgifterna i anslutning till insamling, utvärdering och förmedling av den information som tjänar utnyttjandet av EU:s FUI-finansiering förtydligas och de resurser som uppgifterna förutsätter tryggas.

Enligt lagen om finansiering av statens FoU-verksamhet för 2024–2030 (1092/2022) utarbetar regeringen under valperioden en åttaårig plan för FoU-finansiering, som syftar till att trygga den offentliga FoU-finansieringen på lång sikt. Forsknings- och innovationsrådet har betonat betydelsen av FoU-finansiering för ekonomisk tillväxt, privata investeringar och ett tillräckligt antal FoU-expertyper, samt behovet av att öka det nationella och internationella samarbetet. Vid ramförhandlingarna i april 2024 beslöt regeringen om permanenta ökningsar av FoU-finansieringen till ett värde av 540 miljoner euro åren 2025–2028. Regeringens mål är att de privata FoU-investeringarna ska fördubblas jämfört med statens FoU-tilläggssatsning. Dessutom linjerade regeringen upp att en tidsplan och strukturer för uppföljning av FoU-finansieringens effektivitet ska utarbetas. Regeringen ökade den nationella medfinansieringen av EU-finansierade FoU-projekt för offentliga FoU-aktörer. Medfinansieringen stödjer målet att fördubbla den FoU-finansiering som Finland får från EU. Man granskar senast vid regeringens halvtidsöversyn om den finansiering som behövs för att få del av EU:s forskningsfinansiering räcker till.

Under denna rapporteringsperiod slutfördes dessutom tre granskningar och revisioner och en uppföljning som behandlade styrningens och stödåtgärdernas funktion i förhållande till de uppställda målen samt hur det övergripande kunskapsunderlaget utnyttjades vid uppföljningen av målutfallet. Granskningarna och revisionerna presenteras utförligare i kapitel 4. Målet för en granskning (9/2020) var att säkerställa att de sysselsättnings- och finanspolitiska målen bildar en konsekvent helhet och att tillgänglig kunskap utnyttjas brett vid uppställning av mål och urval av åtgärder. Vid granskningen rekommenderades att ministerierna regelbundet utarbetar en sammanställning av sysselsättningsåtgärderna. På basis av uppföljningen av granskningen har Finansministeriet utarbetat olika sammanställningar av sysselsättningsåtgärderna och deras effekter på de offentliga finanserna. Sammanställningen av sysselsättningsåtgärderna bör dock vidareutvecklas så att den täcker alla planerade och verkställda sysselsättningsåtgärder och den bör uppdateras regelbundet.²

För att beredningen av reformer och projekt som överskrider val- och regeringsperioderna ska lyckas krävs konsekventa mål

Vid en revision (1/2024) bedömdes hur väl beredningen av reformer och projekt som överskrider val- och regeringsperioderna har lyckats. De förutsättningar för framgång som man identifierade presenteras nedan.³

Revisionsverkets rekommendationer för beredning av omfattande reformer och projekt³

Tydliga, konsekventa och genomförbara mål ska ställas upp för beredningen. Framgången främjas av att målen ställs upp parlamentariskt och av att målen inte ändras nämnvärt under beredningen.

Särskilt i sektorsöverskridande beredning framhävs att beredningsarbetet är välorganiserat och att det har tilldelats tillräckliga resurser samt att ansvars- och uppgiftsdefinitionen är tydlig och beslutsfattandet effektivt.

Ett gemensamt och tillräckligt kunskapsunderlag har stor betydelse för att beredningstidtabellen ska hålla och för att beslutsprocessen ska vara effektiv. Genom parlamentarisk beredning kan man bredda det gemensamma kunskapsunderlaget, trots att man kanske inte har en gemensam syn.

Under beredningen av reformer bör avseende fästas vid genomförandet av dem.

Revisionen genomfördes med hjälp av fyra exempelfall: social- och hälsovårdsreformen, socialskyddsreformen, Försvarsmaktens strategiska prestandaprojekt och främjande av digitaliseringen av den offentliga förvaltningen. I alla exempelfall hade det funnits ett brett samförstånd om målen på högre nivå, som dock inte alltid omspände det praktiska beredningsarbetet. I vissa fall uppnåddes de mål som ställts upp för beredningen. Ofta var beredningsorganisationen för komplicerad och bred, beredningsarbetet hade för lite resurser eller beslutsfattandet var inte smidigt. Vid beredningen utnyttjades den information som bildats under tidigare regeringsperioder. Beredningen följdes upp på ett övergripande och regelbundet sätt och utifrån uppföljningen gjordes ändringar i beredningen.³

Exempelfallen hade också sina egna särdrag. Beredningen av social- och hälsovårdsreformen präglades av brådska, då man ville slutföra den omfattande reformen under en valperiod. Man ställde upp omfattande mål för socialskyddsreformen, och reformen bereddes av en parlamentarisk kommitté. Kommitténs breda sammansättning med tillhörande sektioner var ett hinder för effektiv beredning. Målen för Försvarsmaktens strategiska prestandaprojekt hade godkänts parlamentariskt och de ändrades inte under beredningen. Den centraliserade samordningen främjade en framgångsrik beredning. Beredningen av projekten var centraliserad och därmed effektiv. Innehållet i målen för att främja digitaliseringen av den offentliga förvaltningen varierade i olika regeringsprogram. Dessutom försvårades främjandet av frågan i den inledande fasen av att det inte hade stöd av en enhetlig strategi och att utvecklingen inte samordnades mellan förvaltningsområdena.³

Reformen av utkomststödet har beretts redan under tre regeringsperioder

Vid revisionen av överföringen av det grundläggande utkomststödet till FPA (1/2020) rekommenderade revisionsverket att man vid reformen av förmåns- och servicesystemen bör reservera tillräckligt med tid och resurser för beredningen, i synnerhet för konsekvensbedömningarna. Dessutom bör man beakta effekterna av utkomststödet olika former på varandra samt möjligheterna för de mest utsatta klienterna att utnyttja förmånssystemen. Vid uppföljningen av revisionen framkom det att antalet statsråds- och regeringspropositioner som beretts vid Social- och hälsovårdsministeriet och antalet tillhörande lagändringar har ökat avsevärt under de senaste åren, vilket har lett till att resurserna för lagberedning och uppföljning har ökat. På basis av uppföljningen har det trots tilläggsresurserna inte skett någon nämnvärd ändring i bedömningen av propositionernas myndighetskonsekvenser.⁴

Två arbetsgrupper beredde reformen av utkomststödet 2018–2021. Regeringens proposition om ändring av lagen om utkomststöd (RP 127/2022 rd) lämnades till riksdagen 2022 och de föreslagna ändringarna trädde i kraft den 1 januari 2023 (1023/2022). Syftet med lagändringarna är att förbättra ställningen för de mest utsatta klienterna och för socialvårdens klienter samt att förbättra myndighetssamarbetet så att verkställandet av olika former av utkomststöd som förutsätter myndighetsprövning förtydligas. Utifrån uppföljningen beaktades sambanden mellan olika former av utkomststöd när lagändringarna bereddes. Detta eliminerar dock inte helt tolkningsutrymmet mellan två olika myndigheter vid beviljande av grundläggande utkomststöd och kompletterande utkomststöd. Då myndighetsuppgifterna har överförts från kommunerna till välfärdsområdena kan ändringarna i lagen om utkomststöd å andra sidan minska de skillnader som eventuellt funnits mellan olika kommuner i prövningen av olika stödformer.⁴

Reformen av utkomststödet hade skrivits in i statsminister Sanna Marins regeringsprogram. Beredningen av reformen inleddes inte som ett separat författningsprojekt, eftersom kommittén för social trygghet har till uppgift att under två valperioder vid sidan av grundskyddet och förtjänstskyddet behandla utkomststödet och bereda reformer som minskar behovet av långvarigt utkomststöd. Kommittén för social trygghet lade fram två förslag till utveckling av utkomststödet i mellantidsrapporten för dess första period våren 2023. Totalreformen av utkomststödet ingår också i statsminister Petteri Orpos regeringsprogram och en arbetsgrupp tillsattes i januari 2024 för att bereda den. Reformens mål är att minska långvarigt beroende av utkomststöd och förtydliga utkomststödet roll som en prövningsbaserad grundtrygghetsförmån i sista hand. Reformen förväntas halvera antalet personer som behöver utkomststöd. Avsikten är att regeringens proposition ska lämnas till riksdagen hösten 2025.

Genomförandet av reformer och lagändringar är långsiktigt arbete

Inkomstregistret, som togs i bruk 2019, är ett exempel på att problemen med en reform kan framkomma först under verkställandet. Målet för inkomstregisterreformen (53/2018) var att minska arbetsgivarnas administrativa börda och tillhandahålla myndigheterna uppgifter om inkomsttagarnas inkomster nästan i realtid. Vid en revision (3/2021) observerades dock att arbetsgivarnas administrativa börda har ökat i och med införandet av inkomstregistret, eftersom anmälningar ska göras oftare än tidigare och de behöver rättas och preciseras

retroaktivt. Vid revisionen rekommenderades att man utvecklar lösningar som minskar behovet av att korrigera anmälningarna retroaktivt och som underlättar korrigeringen samt utreder alternativ för central kvalitetskontroll av inkomstregisteranmälningar och intressegruppernas möjligheter att delta i inkomstregistrets utveckling.

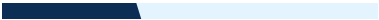
Vid uppföljningen av revisionen framkom att inkomstregisterföraren, Skatteförvaltningens inkomstregisterenhet, hade kommit överens med intressegrupperna om vissa åtgärder för att göra förfarandet för korrigering av inkomstregisteranmälningar smidigare. Enligt en utredning som enheten gjorde i början av 2023 hade det trots åtgärderna inte blivit nämnvärt lättare att korrigera anmälningar. Baserat på uppföljningen kan orsaken till problemet vara den grundläggande logiken för inkomstregisteranmälan, som fastställdes i samband med beredningen av inkomstregistret. Enligt den är korrigering retroaktivt en del av den normala praxisen för registeranmälan.⁵

Baserat på uppföljningen har den registeransvarige planerat och genomfört utvecklingsåtgärder enligt rekommendationerna vid revisionen, men de löser inte till alla delar kvalitetsproblemen i inkomstregistrets datainnehåll. Utnyttjandet av inkomstregistret kan dessutom föra med sig risker för missbruk, som är arbetsamma för myndigheterna att utreda. Inkomstregisterenheten inledde en utredning om den centraliserade kvalitetskontrollen av inkomstregistret våren 2022. Utredningen avbröts dock eftersom dataombudsmannens utlåtande om ändringen av dataskyddsförordningen visade att den registeransvariges ansvar enligt lagen om inkomstdatasystemet (53/2018) stred mot EU:s allmänna dataskyddsförordning. Hösten 2022 inledde Inkomstregisterenheten en ny utredning för att bedöma ansvarsförbindelserna i fråga om uppgifternas riktighet i inkomstdatasystemet. Enligt utredningen skulle det i fortsättningen vara möjligt för inkomsttagaren att begära rättelse av uppgifterna i registret direkt av den registeransvarige och den registeransvarige skulle vara skyldig att rätta uppgifterna.⁵ I början av 2024 bereddes regeringens utkast till proposition om ändring av lagen om inkomstdatasystemet (53/2018) för att motsvara kraven i EU:s allmänna dataskyddsförordning. Enligt den utvidgas den registeransvariges ansvarsförbindelser i fråga om att säkerställa att uppgifterna i inkomstregistret är riktiga och enheten skulle kunna förelägga vite för att prestationsbetalarna ska fullgöra sin anmälningsskyldighet på behörigt sätt. Avsikten är att regeringens proposition ska lämnas till riksdagen hösten 2024.

Arbetet med att utveckla inkomstregistret grundar sig antingen på ändringar i lagstiftningen eller på de behov som intressentgrupperna uttryckt. Till den registeransvarige kommer det betydligt fler utvecklingsförslag från de som utnyttjar inkomstregistret än från anmälarna. Detta kan bero på att intressentgruppernas möjligheter att påverka inte nödvändigtvis har förändrats nämnvärt, trots att samarbetet har ökat i och med genomförandet av reformen. Därmed är det skäl att fästa fortsatt avseende vid fungerande samarbetsmodeller och växelverkan med olika intressentgrupper. Vid utvecklingen av förmånslagstiftningen och verkställandet av den sociala tryggheten är det dessutom fortfarande skäl att söka lösningar enligt rekommendationen vid revisionen (3/2021), som skulle förenkla inkomstregisteranmälningarnas datainnehåll.⁵

Ett exempel på ett decentraliserat genomförande av en reform är reformen av grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen 2014. Utbildningsstyrelsen ansvarade för utarbetandet av grunderna för läroplanen samt för styrningen av och stödet för genomförandet av dem. Reformen verkställdes av lokala utbildningsanordnare, i huvudsak

kommuner, som utarbetade lokala läroplaner utifrån grunderna för läroplanen. Vid en revision (5/2021) observerades att styrningen av genomförandet av reformen inte var tillräcklig och man rekommenderade att ett tillräckligt och enhetligt stöd ordnas för genomförandet av reformen. Enligt uppföljningen av revisionen har genomförandet av reformen stötts genom olika åtgärder, såsom lagändringar och föreskrifter, utvecklingsprojekt, förnyande av processer för utarbetande av grunderna för den riksomfattande läroplanen samt genom utbildningar, kommunikation, verktyg för digitalt samarbete och statsunderstöd riktade till anordnare av grundläggande utbildning. Omfattande utvärderingsinformation har sammanställts om genomförandet av reformen, men på grund av resursbrist har en egentlig utvärderingsmodell för uppföljning av genomförandet av grunderna för läroplanen inte utvecklats.⁶

Kapitlet bygger på följande revisioner, granskningar och uppföljningar:

- 1 Förhållandet mellan Finlands FUI-politikstyrning och övriga styrning och utnyttjandet av EU:s programfinansiering (3/2024)
- 2 Uppföljningsrapport 26.10.2023 Samordning av finanspolitiken och sysselsättningspolitiken (9/2020)
- 3 Beredning av projekt och reformer som överskrider valperioderna (1/2024)
- 4 Uppföljningsrapport 7.9.2023 Överföring av grundläggande utkomststöd till FPA: Vikten av bedömningen av genomförandets konsekvenser vid lagberedningen (1/2020)
- 5 Uppföljningsrapport 13.12.2023 Införande av inkomstregistret och registrets inverkan (3/2021)
- 6 Uppföljningsrapport 25.8.2023 Framtidens arbetskraft 2030 – Framtida kompetensförsörjning i styrningssystemet inom den grundläggande utbildningen (5/2021).

Mer information om kapitlets bakomliggande revisioner och granskningar finns i revisionsverkets webbtjänst: [VTV.fi](https://www.vtv.fi).

4 Statsstöden ska stärka Finlands primärproduktion och konkurrenskraft på ett hållbart sätt

Staten stödjer jord- och skogsbruket samt gruvverksamheten ekonomiskt, eftersom de har stor betydelse för Finlands försörjningsberedskap och industrins konkurrenskraft. Statens stödpolitik syftar å ena sidan till att stärka verksamhetens lönsamhet och investeringar och å andra sidan till att förverkliga ekologiska och andra mål för hållbar utveckling. Det är en utmaning att samordna delvis motstridiga mål, vilket framgår av att stöden och villkoren för dem inte alltid är förenliga med målen. Ett enhetligt kunskapsunderlag om beviljade stöd skulle främja hanteringen av stödpolitiken.

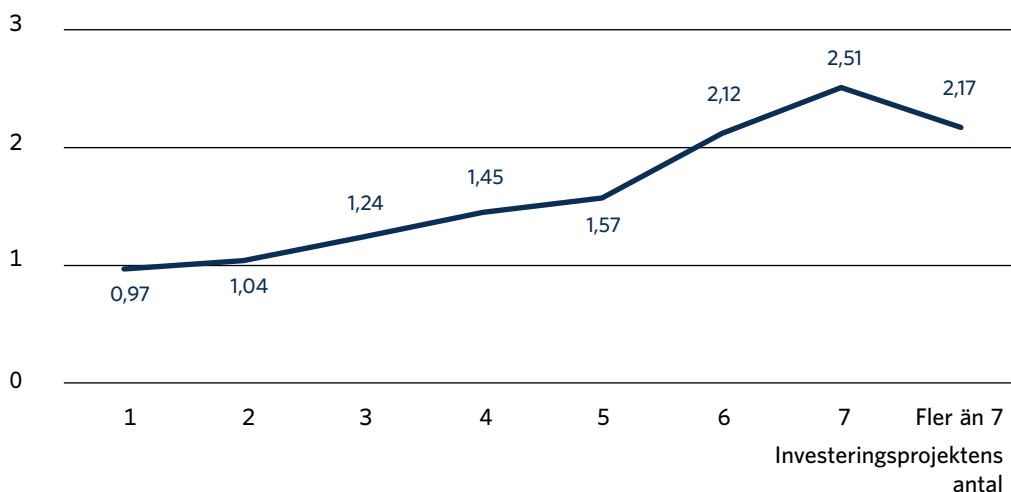
Politiken för investeringsstöd för jordbruket förutsätter en bättre kunskapsbaserad lägesbild av jordbrukets strukturomvandling

Politiken för jordbruksstöd syftar till att bevara jordbruksproduktionens självförsörjning och produktionens kontinuitet samt till att förbättra jordbrukets lönsamhet inom EU och i olika delar av Finland. Stödpolitiken fokuserar på upprätthållande stöd, såsom direktstöd till jordbruket, kompensationsbidrag och miljöersättning. Av finansieringen för 2023–2027 riktas över 6 miljarder euro till upprätthållande stöd. Målet för de produktiva investeringsstöden för jordbruket är likaså ett lönsamt och konkurrenskraftigt inhemskt jordbruk. Typiska objekt som stöds är byggnader och anordningar för djurproduktion, konstruktioner för växthusproduktion, förbättring av åkrarnas skick och anskaffning av olika maskiner. Utöver direktstöd kan stödet också vara räntestöd och borgen för lån. Finansieringen under stödperioden 2023–2027 uppgår till cirka 470 miljoner euro, dvs. i genomsnitt cirka 100 miljoner euro per år.

Vid en revision (7/2024) konstaterades ett tydligt samband mellan jordbruksinvesteringar och lönsamhet, men investeringsstödens faktiska effekt förblir oklar. Lönsamhetskoefficienten för gårdarna i Finland var 0,59 år 2021. Lönsamhetskoefficienten beräknas genom att företagarinkomsten divideras med summan av lönekravet för jordbrukarfamiljens

egget arbete och räntekravet för det egna kapitalet. Om koefficienten har värdet 1 innebär det att gårdens totalavkastning räcker till för att täcka lönekravet för det egna arbetet och räntekravet för det egna kapitalet. Enligt revisionen är de gårdar som investerar lönsammare än gårdarna i genomsnitt. Gårdarnas lönsamhet vid investeringstidpunkten är desto bättre ju mer och oftare de har investerat (figur 7). Enligt de beslut om investeringsstöd som fattades 2015–2022 (n = 16 736) var lönsamhetskoefficienten för växthusodling i genomsnitt 2,26 (n = 368), för produktion av trädgårdsväxter på friland 1,98 (n = 435), för produktion av fjäderfäkött 1,89 (n = 363) och för grisproduktion 1,84 (n = 185). Efter en enskild investering ser gårdens lönsamhet ut att förbättras i cirka tre år. Detta beror dock inte nödvändigtvis på det beviljade stödet.¹

Lönsamhetskoefficient

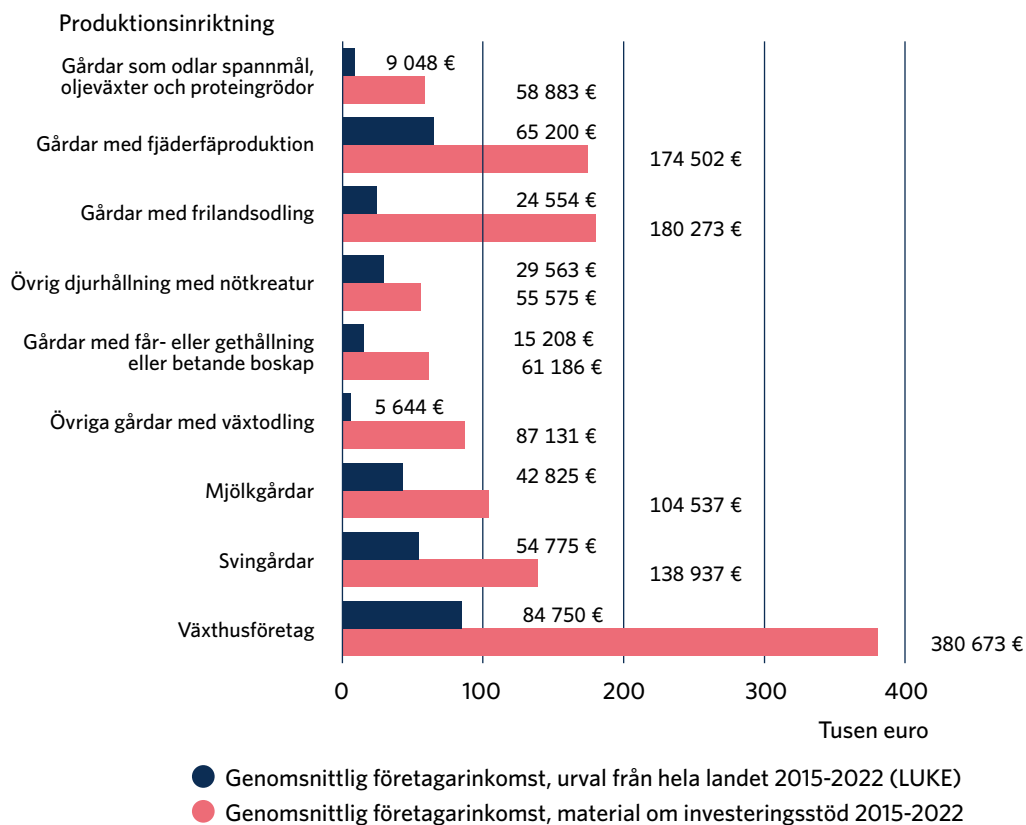

Figur 7: Den genomsnittliga lönsamhetskoefficienten vid investeringstidpunkten i förhållande till antalet investeringsprojekt på basis av ansökningarna om investeringsstöd under stödperioden 2015–2022.¹

Enligt statsrådets förordning (265/2023, 9 §) är en förutsättning när stöd beviljas för en investering som kräver en affärsplan att sökanden senast under det femte kalenderåret efter att stödet beviljades kan uppnå en årlig företagarinkomst från jordbruket på minst 25 000 euro. Vid beviljande av startstöd ska målet för företagarinkomsten uppnås senast under det tredje kalenderåret efter att stödet beviljades. Enligt besluten om investeringsstöd 2015–2022 hade cirka 87 procent av stödmottagarna uppfyllt målet för företagarinkomsten redan vid investeringstidpunkten. Även granskat enligt produktionsinriktning var den genomsnittliga företagarinkomsten för gårdar som fått investeringsstöd 5–8 gånger högre än den allmänna genomsnittliga företagarinkomsten vid samma tidpunkt (figur 8).¹

Vid revisionen kunde man inte utvärdera investeringsstödens effekt på lönsamheten och konkurrenskraften, eftersom investeringsstöd har beviljats för alla stödberättigande ansökningar, information om stödets effekter på verksamhetsutvecklingen inte samlas in från stödmottagarna och ett tillräckligt enhetligt statistikmaterial inte kunde sammanställas

under revisionen för att en utvärdering skulle ha kunnat göras. Enligt revisionen skulle mer information behövas om jordbrukets struktur och lönsamhet som grund för inriktningen av investeringsstödet. De nyckeltal inom statistikföringen som beskriver jordbrukets struktur och de indikatorer som åskådliggör lönsamheten motsvarar dock inte jordbrukets verkliga strukturuomvandling. Dessutom försämrar informationens användbarhet om uppgifterna om olika produktionsinriktningar och -grenar är oenhetliga i statistiken. Därför är jordbrukets koncentration redan nu större än vad man kan anta utifrån statistiken.¹

Figur 8: Genomsnittlig företagarinkomst per produktionsinriktning i urvalet från hela landet och hos gårdar som fått investeringsstöd 2015–2022. Källor: Naturresursinstitutet (Luke) (urvalet från hela landet) och Livsmedelsverket (investeringsstöd)¹

Antalet gårdar har minskat och gårdarnas medelstorlek har ökat. Koncentrationsutvecklingen har varit särskilt kraftig inom växthus- och köttproduktionen. Inom mjölkproduktionen har koncentrationen pågått i jämn takt redan länge: allt oftare bedrivs mjölkproduktion i ett aktiebolag med flera delägare eller som samproduktion mellan gårdar. Koncentrationsutvecklingen har inte haft någon betydande inverkan på produktionsmängderna. Däremot är de regionala skillnaderna inom jordbruket stora och förändringen i jordbrukets verksamhetsform kommer sannolikt endast att påskynda denna utveckling. Koncentrationen syns

också i de beviljade investeringsstöden: stöden riktas till ett mindre antal gårdar än tidigare och på dessa gårdar görs investeringar oftare och till ett större belopp än genomsnittet. Det genomsnittliga investeringsstödet fördelas inte regionalt enligt antalet gårdar eller sökande. Till exempel 2015–2022 beviljades nästan 37 procent av investeringsstöden till gårdar som drivs som aktiebolag, trots att deras andel av antalet stödmottagare var endast cirka 15 procent och av alla gårdar endast 3 procent.¹

Målen för jordbrukspolitiken är motstridiga, eftersom det är svårt att samtidigt både förbättra lönsamheten genom att utveckla produktiviteten och bevara en viss mängd gårdar. Detta framgår också av investeringsstöden. Syftet med investeringsstöden för jordbruket är att förbättra produktiviteten. Införandet av innovationer och ny teknik är ett av kriterierna för beviljande av stöd, men kriteriets styrande effekt är liten, eftersom stöd hittills har beviljats alla som ansökt om det. Således uppmuntrar villkoren och målen för investeringsstödet inte nödvändigtvis till att investera i nya produktionssätt och utvecklingsobjekt, utan stödet kan i viss mån upprätthålla det traditionella jordbruket.¹

Revisionsverkets rekommendationer för jordbruksstödspolitiken¹

Jordbrukets differentiering och den allt vanligare omvandlingen av gårdarna till företagsverksamhet bör beaktas i politiken för jordbruksstöd och tryggheten av matproduktionen.

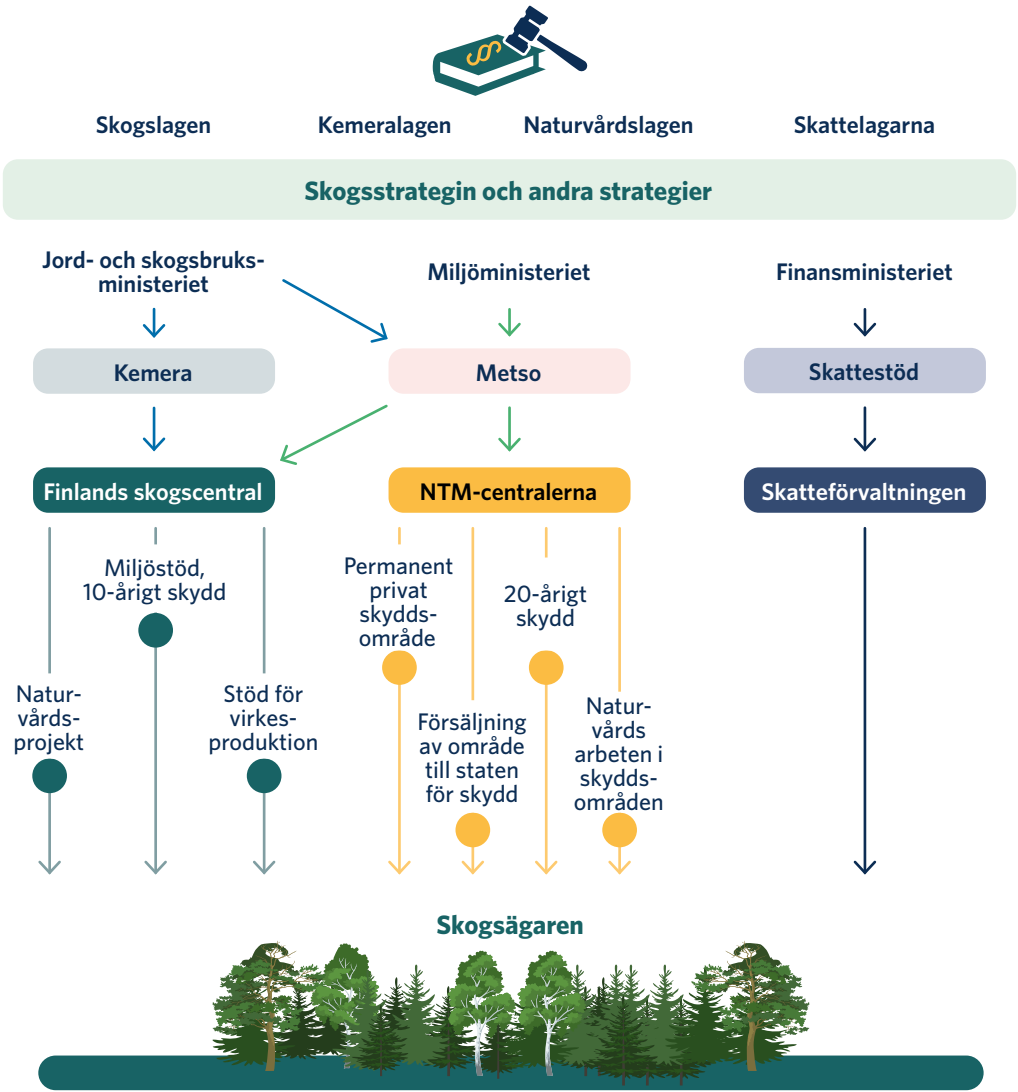
Insamlingen och statistikföringen av uppgifter om jordbruksföretagarnas ekonomi och om jordbruksstrukturerna ska ordnas så att de motsvarar jordbruket i dess nuvarande form och de tillhörande informationsbehoven.

Information om investeringsstödens effekter ska samlas in på gårdsnivå och för hela jordbruksproduktionen.

Statliga stöd och ersättningar till det privata skogsbruket ska främja både virkesproduktionen och skogarnas mångfald

Privata markägare äger drygt 60 procent av skogsmarken i Finland. Av de statliga stöden och ersättningarna till det privata skogsbruket är de tidsbundna finansieringsstöden för hållbart skogsbruk (kemera), ersättningarna för mångfaldsprogrammet för skogarna i södra Finland (METSO) samt olika skattestöd (skogs-, företagar- och skogsgåvoavdrag) de största i eurobelopp mätt. Under de senaste åren har utgifterna för de direkta stöden uppgått till cirka 70–100 miljoner euro per år och utgifterna för de indirekta skattestöden till cirka 170 miljoner euro per år. Av kemerastöden inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde har 80–90 procent använts för att främja virkesproduktionen, trots att det finns en fungerande virkesmarknad. Dessutom är målet för kemerasystemet att trygga skogarnas biologiska mångfald, som i första hand genomförs med naturvårdsprojekt och miljöstöd som hör till METSO-programmet. Finansieringen av METSO-programmet består av 10-åriga miljöstöd och naturvårdsstöd inom ramen för kemerasystemet samt av anslag för skydd och naturvård som förvaltas av Miljöministeriet. Under de senaste åren har man inom METSO-programmet betalat cirka 30–35 miljoner euro per år i ersättningar från miljöförvaltningen och cirka 6–10 miljoner euro i kemera-miljöstöd. På stöd som betalas till privat skogsbruk tillämpas EU:s regler för statligt stöd och lagen om statsunderstöd.

Enligt en revision (13/2023) är uppdelningen av styrnings- och ansvarsförhållandena i fråga om stöd- och ersättningssystemen för det privata skogsbruket på Jord- och skogsbruksministeriets och Miljöministeriets förvaltningsområden samt i fråga om skattestöden på Finansministeriets förvaltningsområde en utmaning för effektiviteten i förvaltningens verksamhet, för aktörernas samverkan och för styrningens konsekvens (figur 9). Ersättningarna och stöden för det privata skogsbruket utgör ett mångfasetterat och svårhanterligt finansieringssystem som också splittras under tre huvudtitlar och sex olika moment i statsbudgeten. I ett sådant system är det utmanande att samordna olika, delvis motstridiga, mål. Utbudet och efterfrågan på statliga stöd och ersättningar till enskilda skogsägare har inte till alla delar mötts. Många av kemerastöden för virkesproduktion har förblivit oanvända, medan stöden för främjande av vård av skogsnaturen ibland har hållit på att ta slut.²

Figur 9: Stödsystemet för det privata skogsbruket.²

Styrramen för skogsbruket har redan länge varit rätt oförändrad. Enligt revisionen vore det viktigt att då och då utvärdera effektiviteten och de inbördes prioriteringarna hos skogspolitikens styrmedel då omvärlden förändras. De statliga stöden ska vara genuint sporrande, motiverade och konsekventa så att enskilda incitament orsakar så lite negativa bieffekter som möjligt eller motstridiga samverkningar med andra incitament. Man kan öka konsekvensen genom att identifiera och bedöma målens korseffekter samt genom att utnyttja utvärderingsinformation och samordna de åtgärder som stöds på ett bättre sätt. Det finns också situationer där olika mål inte kan samordnas. Då är det viktigt att man fastställer en prioritetsordning för motstridiga mål. Utifrån revisionen har det under de senaste åren gjorts många olika utvärderingar och utredningar om kemerasystemet och dess effekter, och de utnyttjades i viss mån i beredningen av det nya tidsbundna incitamentssystemet för skogsbruket.²

Enligt revisionen är syftet med kemerastödet att uppmuntra privata markägare att investera i skötseln av sin skogsegendom. Stöd beviljas för arbeten som inte ger avkastning på kort sikt. Motiveringen är att ägaren inte nödvändigtvis annars skulle investera i skötseln av sin skog om avkastningen från skötseln realiseras först efter flera årtionden. Vid revisionen konstateras att åtgärder enligt skogsvårdsrekommendationerna inte har vidtagits eller inte har vidtagits i tid trots kemerastöd. Dessutom har stöden för virkesproduktion och villkoren för dem inte till alla delar varit förenliga med mångfaldsmålet.²

Vid revisionen förutspås att METSO-programmet uppnår sitt riksomfattande kvantitativa skyddsmål före 2025, trots regionala skillnader i genomförandet. I utvärderingarna har den ekologiska kvaliteten på genomförandet av programmet konstaterats vara god, men i fråga om programmets effektivitet och verkningsfullhet finns utrymme för förbättringar. METSO-programmets ersättningsmodell grundar sig inte på storleken på mångfaldsnyttan, utan på en uppskattning av skogsägarens inkomstbortfall. Man har följt upp effekten av METSO-stöden och försökt utveckla dem systematiskt.²

Det nya temporära incitamentsystemet för skogsbruket (Metka) ersatte kemerasystemet 2024. Syftet med reformen är att öka stödets verkningsfullhet, förtydliga och förenkla stöd villkoren samt minska det administrativa arbetet som ansökningarna och behandlingen av stöden medför. Utöver att trygga och öka den biologiska mångfalden är målet dessutom att stävja klimatförändringen. I uppföljningsindikatorerna i den nationella skogsstrategin 2035 ingår prestationsmängder för alla arbetsslag inom Metkastödet. Avsikten är att i fortsättningen följa upp dessa i förhållande till de målnivåer som Metkaarbetsgruppen samt METSO- och Helmi-programmen ställt upp för dem.

Skattestöd är förlorade skatteinkomster för staten. Ett av de skattestöd som är avsedda för det privata skogsbruket är skogsavdraget, som innebär att skogsägaren vid beskattningen av kapitalinkomster från skogsbruket kan dra av 60 procent av köpesumman för skogen. Det årliga skogsavdraget uppskattas till cirka 70 miljoner euro, men endast en del av det kan betraktas som egentligt skattestöd. Cirka 15 000 skogsägare har utnyttjat stödet. År 2008 höjdes skogsavdraget och rätten till det utvidgades till att gälla även andra skogslägenheter som tillhör skogsägaren än en skogslägenhet som är föremål för förvärv. Syftet var att uppmuntra skogsägarna att öka virkesförsäljningen och skogsägandet. Enligt revisionen verkar utvidgningen av skogsavdraget åtminstone i viss mån ha höjt priset på skog. Inverkan och de sporrande effekterna av enskilda skattestöd samt deras förenlighet med kemerastöden har inte utretts. Kombinationen av olika stöd ökar risken för att det offentliga stödet åsidosätter privata investeringar och samtidigt försämrar stödberättigandet.²

Revisionsverkets rekommendationer för att utveckla skogsbrukets stödsystem²

Man bedömer som helhet tidsenligheten i samt effekterna och nyttan av direkta stöd och skattestöd för virkesproduktion i förhållande till kostnaderna.

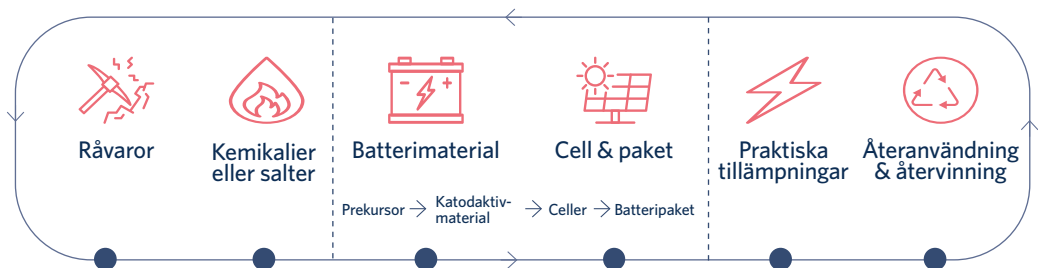
Man utvecklar inriktningen av, villkoren för och uppföljningen av stöden och ersättningarna till det privata skogsbruket på ett samordnat sätt så att stöden och ersättningarna tillsammans tjänar så många som möjligt av de mål som ställts upp för de privatägda skogarna.

Man förbättrar uppföljningen av verkningsfullheten för arbetsslagen inom virkesproduktionen, inklusive uppföljningen av deras biodiversitetskonsekvenser och andra miljökonsekvenser.

Man utreder hur man kan utveckla kostnadseffektiviteten och verkningsfullheten i skyddet av skogsnaturens biologiska mångfald i södra Finland. En utredning behövs åtminstone om ändamålsenligheten i tidsbundna skyddsavtal, om resultatbaserade ersättningsmodeller som grundar sig på skyddsnyttan samt om kostnadseffektiviteten i skyddet av privatägda skogar i förhållande till skyddet av statsägda skogar.

För att främja investeringar i batteribranschen behövs ändringar i miljötillstånds- och statsstödsförfarandena samt satsningar på kompetent arbetskraft

Med batterivärdekedja avses en cykel som består av olika produktionsfaser, där råvaror i gruvor förädlas för batteritillverkningens behov och där man med hjälp av återanvändning av batterier och materialåtervinning ökar mineralernas förädlingsgrad (figur 10). Målet för den nationella batteristrategin 2025 är att stärka det innovativa ekosystemet inom batteribranschen som grundar sig på litiumjonteknik, påskynda en hållbar och koldioxidsnål ekonomisk tillväxt i Finland samt stödja uppnåendet av klimatmålen för trafiken. Enligt batteristrategins riktlinjer ska mineraler i Finlands jordmån förädlas och användas i batterier som tillverkas i Finland och installeras i elbilar som monteras i Finland.³

Figur 10: Batterivärdekedjans faser.³

Utifrån revisionen 4/2024 har de strategiska målen för batteribranschen huvudsakligen utvecklats i gynnsam riktning och framstegen mot de ekologiska, samhälleliga och nationalekonomiska målen som eftersträvas med batterivärdekedjan har också varit gynnsamma. I Finland finns företagsekonomisk verksamhet i batterivärdekedjans inlednings- och slutfas, och investeringarna och produktionen i batteribranschen har ökat i vårt land. Observationerna är preliminära, eftersom det inte finns heltäckande statistik eller uppföljningsuppgifter om batteribranschen. En enhetlig batterivärdekedja blir dock inte verklighet under de närmaste åren, eftersom planeringen av en battericellfabrik som förenar värdekedjans inlednings- och slutfas är i begynnelsekedet och batterimaterialflödena inte ingår i beslutanderätten för värdekedjans nationella aktörer.³

Finlands Malmförädling Ab (tidigare Terrafame Group Ab, använder också bifirman Finnish Minerals Group) är ett helt statsägt specialuppgiftsbolag vars uppgift är att utveckla batteri- och gruvbranschen och verka som ägare inom den. Koncernen Finlands Malmförädling består av Finlands Malmförädling Ab, Terrafame Ab, Sokli Holding Oy och dess dotterbolag Sokli Oy samt Finnish Battery Chemicals Oy. Vid revisionen konstateras att Finlands Malmförädling Ab:s verksamhetsmodell grundar sig på att man samarbetar i utvecklingsprojekt med internationella företag som bidrar med kapital och kompetens. Jämfört med stora statsstöd eller projekt som helt finansieras av staten har verksamhetsmodellen varit ett förmånligare och med tanke på riskerna mer kontrollerat sätt att främja investeringar i batteribranschen i Finland. Den dividendavkastning från bolaget som investeringarna genererar kan finansiera nya utvecklingsprojekt i framtiden. Modellen har tillämpats även på andra håll i Europa.³

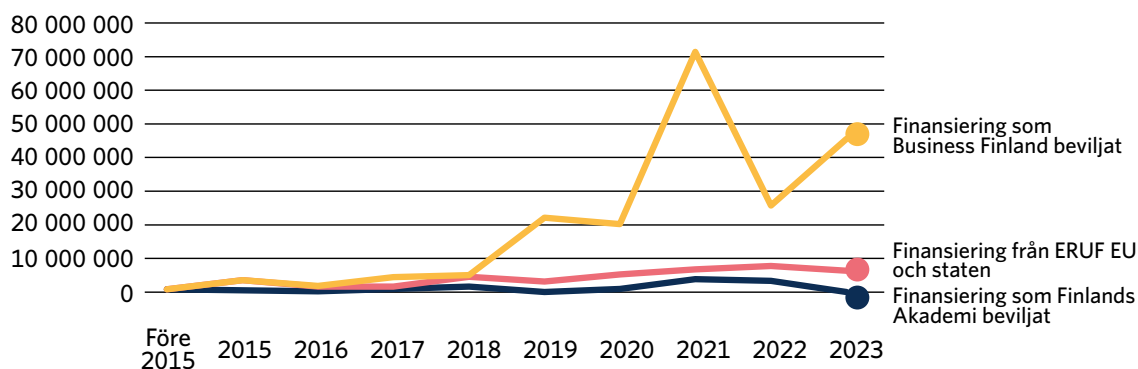
Konkurrenssituationen för Finlands industriella investeringar utmanas dock av USA:s program för statsstöd, som är värt hundratals miljarder dollar, och de undantag från EU-regleringen om statsstöd som är en motåtgärd till programmet. Dessa åtgärder har redan lockat investeringar till USA och Centraleuropa. Inom EU har man diskuterat de statsstöd och andra finansieringsinstrument, såsom fonder och skatteincitament, som medlemsländerna använder för investeringar. Enligt revisionen måste Finland trots begränsade förutsättningar eventuellt stödja investeringar i ren övergång i större utsträckning än i nuläget och samtidigt säkerställa att olika stödformer och stöd som beviljas från olika källor följs upp.³ Vid ramförhandlingarna våren 2024 beslöt regeringen att inleda beredningen av en tidsbestämd skattegottgörelse för stora industriella investeringar i bl.a. batteri- och väteprojekt. I skattegottgörelsemodellen skulle företag få dra av en del av sina investeringskostnader från den samfundsskatt som de ska betala tidigast från och med 2028. Skattegottgörelse skulle beviljas före utgången av 2025 för nya investeringsprojekt i fråga om vilka genomförandebeslut har fattats.

Enligt revisionen är miljökonsekvensbedömningen av och miljötillståndsförfarandet för industriprojekt väsentliga för att säkerställa en hållbar batterivärdekedja. Det är viktigt för företagen att tillståndprocessens längd och slutresultat i viss mån kan förutses. Beviljande av miljötillstånd som gäller tills vidare förutsätter att tillståndsvillkoren uppfylls under hela gruvans eller fabriken verksamhetstid. Å andra sidan kan finansiärer och investerare tolka ett tidsbundet miljötillstånd som en risk för verksamhetens kontinuitet. I 71 § i miljöskyddslagen fanns tidigare en bestämmelse som gjorde det möjligt att justera tillståndsvillkoren, men bestämmelsen upphävdes 2015. Efter att paragrafen upphävdes har ansökningarna om

miljötillstånd varit mer detaljerade än tidigare. Å andra sidan har myndigheternas administrativa börda minskat och handläggningen av tillståndsärenden blivit snabbare. Enligt revisionen finns det grunder för att återställa möjligheten att justera tillståndsvillkoren till exempel med tanke på kraven på målbilden för vatten- och havsvården, EU:s ramdirektiv för vatten samt tillämpningen av försiktighetsprincipen. Miljöministeriet kommer eventuellt att utvärdera bestämmelserna om justering av tillståndsvillkoren inom kort.³

Investeringar som är viktiga med tanke på ren övergång kan ges tidsbegränsad prioritet i regionförvaltningsverkens och förvaltningsdomstolarnas tillståndsbehandling. Erfarenheterna hittills av prioriteringsförfarandet har varit positiva. Av investeringarna i batterivärdekedjan har gruvprojekt dock uteslutits från prioriteringsförfarandet. Att göra tillståndprocesserna inom gruv- och batteribranschen smidigare skulle förutsätta att tillstånds-, tillsyns- och besvärsmyndigheterna skulle ha gemensamma synpunkter på bästa tillgängliga miljöteknik som krävs inom branschen. Miljötillståndprocesserna för anläggningar i batteribranschen kan göras snabbare till exempel genom att anläggningarna placeras i områden vars miljövården har kartlagts redan i planläggningsfasen.³

Staten har kapitaliserat statsbolagen i batterivärdekedjan med nästan 800 miljoner euro åren 2011–2023. Business Finland har varit den viktigaste finansiären av batteriklustrets forsknings- och innovationsverksamhet. Dessutom har Finlands Akademi och Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) beviljat finansiering för forskning inom området samt för regionala kompetens- och infrastrukturprojekt (figur 11). Över hälften av den finansiering som Business Finland beviljade 2015–2023 var investeringsbidrag för cirkulär ekonomi, som riktades till projekt med anknytning till batterimaterial. Business Finlands finansiering av batterivärdekedjan ökade avsevärt särskilt 2021 till följd av färdigställandet av den nationella batteristrategin och EU:s finansiering från återhämtningsinstrumentet. Business Finlands Invest in-verksamhet har fokuserat på internationella investerare, för vilka den finländska batteribranschens verksamhetsmiljö är ett attraktivt alternativ. Enligt revisionen hanteras dock inte informationen om fördelningen av finansieringen av forskning och innovation inom batteribranschen centraliserat, vilket försvårar uppföljningen och utvärderingen av fördelarna med finansiering av batteriklustret. Information om framtiden för batteriklustrets finansiering fanns inte att tillgå vid revisionstidpunkten.³

Figur 11: Finansiering av batteriklustret (euro) 2015–2023.³

Batteribranschen kan inom en nära framtid generera investeringar i Finland och främja exporten samt minska den europeiska batteri- och bilindustrins beroende av globala marknader, såsom Asien. Därför måste Finland utöver investeringsmiljön satsa på att säkerställa kompetent arbetskraft för batteribranschen. Batteribranschen har redan nu problem med att matcha arbetskraften, och konkurrensen om kompetent arbetskraft kan öka under de närmaste åren. Om inga målmedvetna satsningar görs i fråga om tillgången till arbetskraft kommer batteribranschens tillväxt i Finland att hämmas.³

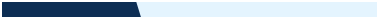
Revisionsverkets rekommendationer för att stödja batteribranschens utveckling³

Statens ägarstyrning av Finlands Malmförädling Ab beaktar utöver målen även bolagets samhällseliga effekter.

Man utreder vilka effekter återinförandet av möjligheten att se över miljötillståndsvillkoren i miljöskyddslagen skulle ha för företagets fortsatta verksamhet inom batteribranschen och för myndighetsverksamheten.

Man bedömer de kompetensbehov som tillgången till arbetskraft inom batteribranschen förutsätter och som kan tillgodoses genom utbildning.

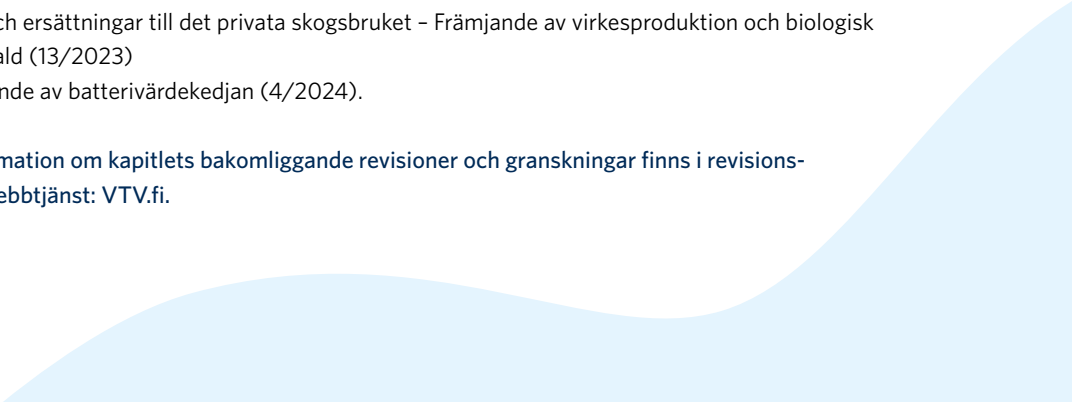
Man fastställer verksamhetssätten för att säkerställa att de statsstöd, bidrag och åtgärder som riktas till batteribranschen följs upp centraliserat.

Kapitlet bygger på följande revisioner, granskningar och uppföljningar:

- 1 Investeringstöd för jordbruket – Utveckling av lönsamheten och konkurrenskraften (7/2024)
- 2 Stöd och ersättningar till det privata skogsbruket – Främjande av virkesproduktion och biologisk mångfald (13/2023)
- 3 Främjande av batterivärdekedjan (4/2024).

Mer information om kapitlets bakomliggande revisioner och granskningar finns i revisionsverkets webbtjänst: [VTV.fi](https://www.vtv.fi).

5 Organiseringen av statens verksamheter och andra stödformer bör övervägas noggrant

Att organisera statsförvaltningens verksamheter i aktiebolag kan vara utmanande på grund av lagstiftningsmässiga luckor och oförutsedda ekonomiska effekter. De ekonomiska riskerna kan också realiseras i statens långvariga upphandlingar, i synnerhet i datasystemprojekt. Dessutom är den bristande konkurrensen en betydande risk för upphandlingarnas ekonomiska effektivitet. Erfarenheterna av coronaepidemin har påskyndat statens åtgärder för att trygga försörjningsberedskapen. Problem har framkommit i verkställandet av regleringen av sjukhus- och journätets centralisering.

Staten ska inte använda egendomsöverlåtelse för att kringgå utgiftsramen

Vid en revision som behandlade aktiebolag som organisationsform inom statsförvaltningen (13/2020) konstaterades att statliga aktiebolag har kapitaliserats genom överlåtelse av aktier eller genom försäljning av statens aktier. Detta räknas inte som en intern utgift i statens utgiftsram, trots att staten permanent förlorar dividendinkomster och den förtjänst som aktiernas värdeökning genererar. Orsaken till att ett aktiebolag har bildats för att sköta en specialuppgift har dessutom i vissa fall förblivit oklar. Revisionsverket rekommenderade att överlåtelse av statens aktietillgångar ska inkluderas i ramutgifterna, att nya specialuppgiftsbolag ska grundas med eftertanke och att den myndighet som ansvarar för ägarstyrningen av ett statsbolag ska ha en klar uppfattning om bolagets mål och verksamhet.

Synpunkten hos en arbetsgrupp vid Finansministeriet om att staten inte ska använda egendomsöverlåtelse för att kringgå utgiftsramen nämns också i statsminister Petteri Orpos regeringsprogram. Enligt uppföljningen av revisionen (13/2020) är Finansministeriets ståndpunkt dock fortfarande att egendomsöverlåtelse inte räknas med i ramutgifterna, eftersom de inte ingår i budgetanslagen. I Finansministeriets rekommendation om omorganisering av statliga verksamheter konstateras att när man överväger omorganisering av verksamheter

ska man bedöma om ändringsbehoven kan lösas genom att man utvecklar regleringen eller styrningen av den befintliga ämbetsverksmodellen eller om någon annan organisationsmodell är mer ändamålsenlig. En del av specialuppgiftsbolagen grundar sig på lagen om dem och i regeringens proposition om lagen behandlas alternativa organisationssätt. Enligt uppföljningen har nya bolag grundats vid vissa ministerier under de senaste åren, såsom Työkanava Oy, Östbanan Ab, Finlandsbanan Ab och Entimmeståget till Åbo Ab, och omorganiseringar har gjorts i befintliga bolag och deras ägarstyrningsansvar.¹

Statsrådet meddelade ett nytt ägarpolitiskt principbeslut den 23 maj 2024, där tyngdpunkten ligger på riskhantering, säkerhet och konkurrensneutralitet (Statsrådets publikationer 2024:28). Statsminister Petteri Orpos regering har genomfört flera ändringar i statens aktiebolagsarrangemang. Namnet på Finlandsbanan Ab ändrades till Flygbanan Ab och bolagets verksamhetsområde täcker i fortsättningen endast planeringen av Flygbananprojektet fram till byggberedskapen. Staten äger 70 procent av bolaget och den resterande andelen fördelas mellan tre städer. Namnet på bolaget En timmeståget till Åbo Ab ändrades till Västbanan Ab. Statens andel av bolaget är 51 procent och resten har fördelats mellan sju kommuner.

I enlighet med regeringsprogrammet koncentreras statens kapitalinvesteringsverksamhet till koncernen Finlands Industriinvestering. Klimatfondens och Oppiva Invests verksamhet upphör i sin helhet 2024, och Business Finland Venture Capitals verksamhet fortsätter från och med 2025 i en ny koncern, till vilken bolagens tillgångar och ansvarsförbindelser överförs i början av 2025. Det nya huvudinvesteringsbolagets verksamhet är marknadsorienterad och fokuserar på ekonomisk tillväxt och förnyelse, på att främja investeringar i ny teknik och ren omställning samt på att åtgärda marknadsbrister. Vid ramförhandlingarna våren 2024 beslöt regeringen att allokera 300 miljoner euro av statens investeringstillgångar till det nya bolaget. Målet för denna satsning är att tillsammans med den privata finansieringen finansiera tillväxtföretag med sammanlagt cirka 900 miljoner euro under innevarande valperiod. Vid ramförhandlingarna beslöt regeringen också att lägga ner specialuppgiftsbolaget Työkanava Oy som grundades 2022, eftersom bolaget inte uppnådde sitt mål om att sysselsätta 170 partiellt arbetsföra före utgången av 2023. Vid utgången av 2023 hade bolaget sysselsatt endast 17 partiellt arbetsföra personer, och resultatet för räkenskapsperioden 2023 var förlustbringande.

I banlagen finns inga bestämmelser om situationer där aktiebolag genomför järnvägsplanering

Revisionsverkets revision 17/2023 gällde tre järnvägsprojektbolag som grundades 2020 (Entimmeståget till Åbo Ab, Finlandsbanan Ab och Östbanan Ab). Projektbolagens uppdrag har varit att planera snabba järnvägsförbindelser på sträckorna Helsingfors–Åbo, Helsingfors–Helsingfors-Vanda flygplats–Tammerfors och Helsingfors–Borgå–Kouvola fram till byggberedskapen. Entimmeståget till Åbo Ab:s uppdrag fokuserar på järnvägsplanering, medan de två andra bolagens uppgifter omfattar också detaljerad projektutredning av järnvägen. Specialföretagens uppskattade planeringskostnader varierar mellan 25 och 155 miljoner euro och totalkostnaderna mellan 1,7 och 5,5 miljarder euro. Projekten har uppskattats medföra en årlig kostnadsförpliktelse på 33–51 miljoner euro för den offentliga sektorn under flera årtionden. Å andra sidan förväntas de också ha positiva ekonomiska effekter. Vid re-

visionen utvärderades inte kvaliteten på de utredningar och planer som specialföretagen gjort, planeringens genomförande, den samhälls- eller företagsekonomiska lönsamheten eller byggbesluten.²

Enligt revisionen var specialföretagens planeringsuppgift tydligt definierad, men det har förekommit olika tolkningar av de övriga uppgifternas omfattning. Järnvägsplanerna för Entimmeståget till Åbo Ab (nuvarande Västbanan Ab) har planerats vinna laga kraft 2025. Byggnadsplaneringen inleds 2024 och enligt de preliminära planerna sker byggandet 2024–2032. Den preliminära planen för linjedragningen och miljökonsekvensbedömningen för Flygbanan, som hör till Finlandsbanan Ab (nuvarande Flygbanan Ab), färdigställdes 2023. Planeringen av Östbanans järnvägsförbindelse från Flygbanan via Borgå till Kouvola inleddes 2023 och den beräknas pågå i cirka nio år. Enligt banlagen (110/2007) kan järnvägsplanerna hållas i kraft i högst tolv år. Således kan man övergå till byggfasen senare om verksamhetsmiljön och förutsättningarna för att genomföra projektet ändras.²

Enligt revisionen har dialogen mellan bolagen och statens ägarstyrning varit smidig. Trafikledsverket följer upp hur järnvägsplaneringen avancerar i enlighet med de samarbetsavtal som ingåtts med bolagen. Enligt avtalen ska specialföretagen följa Trafikledsverkets planeringsanvisningar så att kraven på det statliga järnvägsnätet uppfylls. Trafikledsverket deltar inte i beslutsprocesser och ägarstyrningsfrågor som gäller specialföretag och övervakar inte lagenligheten i specialföretagens verksamhet. Specialföretagsmodellen har gjort det möjligt att behandla avvikande åsikter om ägarstyrning, politisk beredning och beaktande av minoritetsaktieägarnas åsikter. Beslutsfattandet och planeringen i specialföretagen har varit smidiga. Företagen har handlat ansvarsfullt och utvecklat nya, innovativa planeringslösningar och verksamhetssätt för växelverkan med intressentgrupper, riskhantering och kostnadsuppföljning, som i tillämpliga delar skulle kunna införas även inom trafikledsförvaltningen.²

Enligt revisionen är specialföretagsmodellen dock inte en rekommenderad organisations- och finansieringsform för järnvägsprojekt som inte helt kan frigöras från det riksomfattande trafiknätet. I banlagen finns inga bestämmelser om situationer där aktiebolag genomför järnvägsplanering. Enligt Kommunikationsministeriets och Trafikledsverkets tolkning kan specialföretag inte genomföra järnvägsplanering som en del av det statliga järnvägsnätet. Specialföretagens planering har resulterat i behov av ytterligare planering och ändringar i det övriga trafiknätet. Genomförandet av dem har medfört uppgifter för Trafikledsverket som det inte hade reserverats resurser för.²

Realiseringen av järnvägsprojektbolagens ekonomiska fördelar är osäker

Avsikten är inte att järnvägsprojektbolagen ska generera vinst. Revisionsverket och Finansministeriet har redan tidigare ansett att det inte är motiverat att producera public service som affärsverksamhet, om intäkterna från affärsverksamheten inte täcker verksamhetskostnaderna. Enligt en utredning som de ansvariga ministerierna låtit göra kommer projektet inte att betala tillbaka sig. Även utifrån bolagens bokslutsuppgifter för 2022 genererade deras verksamhet ingen omsättning. Staten förband sig i bolagsspecifika aktieägaravtal att kapitalisera planeringskostnaderna för spårprojekten med sammanlagt 158,7 miljoner euro. Enligt delägaravtalet finansierar delägarna en eventuell förlust som uppkommit i samband med verksamheten med sina kapitalinvesteringar.²

Syftet med specialföretagsmodellen är att komplettera den statliga finansieringen med annan finansiering och säkerställa att järnvägsplaneringen finansieras långsiktigt över regeringsperioderna. Det ansågs vara till fördel för specialföretagen att de i samband med att de grundades 2020–2022 beviljades finansiering som överskrider valperioden för hela planeringsfasen. Detta förverkligades dock inte helt, eftersom statsminister Orpos regering har gjort ovan beskrivna ändringar i specialföretagsarrangemangen. Då specialföretagen grundades föreslog man att de skulle finansieras med kapital som ägarna gett bolaget, och det skulle eventuellt också vara möjligt att få EU-stöd för att täcka kostnaderna.² Staten och andra aktörer ansökte om sammanlagt cirka 325 miljoner euro under ansökningsomgången 2024 i programmet för ett sammanlänkat Europa (Connecting Europe Facility, CEF). Västbanan Ab ansökte om 176,3 miljoner euro från programmet. Stödbesluten fattades i juli 2024. Finland fick endast 39 miljoner euro i EU-finansiering. De järnvägsprojekt som var föremål för revisionsverkets revision beviljades ingen finansiering, men Östbanan Ab godkändes som en del av det utvidgade transeuropeiska transportnätet (TEN).

Enligt revisionen har den samtida planeringen av tre stora spårförbindelser bundit en stor del av den statliga finansieringen. Enligt revisionen hade Västbanans Ab:s (f.d. Entimeståget till Åbo Ab) upphandlingar gjorts på behörigt sätt. För de flesta granskade upphandlingarna inkom dock endast ett anbud. Flera samtida upphandlingar ökar efterfrågan på marknaden, men samtidigt finns det begränsat med aktörer inom branschen och sakkunniga inom järnvägsplaneringen, och det finns knappt någon internationell konkurrens. I det egentliga planeringsarbetet har specialföretagen ännu inte fått till stånd några betydande kostnadsbesparingar.² Staten har fortsatt att förhandla med delägarna i Västbanan Ab om villkoren för övergången till bygghasen och samtidigt har man utrett projektets risker och ekonomiskt hållbara lösningar. Bedömningarna av västbanans lönsamhet är varierande.

Revisionsverkets rekommendationer för tillämpning av specialföretagsmodellen vid planering av järnvägsinvesteringar²

Användningen av specialföretagsmodellen som finansierings- och organisationsform vid planering av järnvägsförbindelser ska övervägas noggrant. Innan beslut fattas ska olika alternativ jämföras och alla val ska motiveras på ett transparent sätt.

Innan stora järnvägsprojekt genomförs ska man dra upp centrala riktlinjer för projekten, identifiera riskerna i anslutning till myndigheternas roll, styrningen, övervakningen och finansieringen av projekten och lagstiftningen samt säkerställa hanteringen av betydande risker. Dessutom ska projektens samhälls- och företagsekonomiska lönsamhet bedömas på ett transparent sätt.

Ägarstyrningen ska precisera de olika parternas roller i specialföretagen som helhet. Myndigheten ska vara beredd att delta i planeringssamarbetet med sina resurser och att införa eventuell god praxis som uppstår i projekten som en del av förvaltningens verksamhet.

Nyttiga anvisningar har sammanställts för genomförandet av statens myndighetsreformer

Vid revisionen av organisationsfusioner (4/2022) rekommenderades att de ministerier som ansvarar för beredningen av myndighetsfusioner definierar behoven av och målen för fusionerna tillräckligt konkret och bedömer reformens ekonomiska effekter. Enligt uppföljningen av revisionen har genomförda reformer utvärderats inom statsförvaltningen och utifrån erfarenheterna av dem har anvisningar för myndighetsreformer utarbetats. Projekt för utvärdering av myndighetsreformer har resulterat i metoder för att utveckla statsförvaltningens strukturer, styrsystem, verksamhet och ledning.

På basis av projektresultaten har ett sammandrag med god praxis för statliga myndighetsreformer publicerats, som fungerar som en slags checklista för de som genomför myndighetsreformer och som säkerställer att principer för god förvaltning tillgodoses i reformprocesserna. I sammandraget betonas vikten av att fastställa motiveringar, målsatta fördelar, kostnadsbesparingar och nödvändiga åtgärder för en reform samt vikten av att schemalägga dem och kommunicera dem till personalen. Lagändringar som gäller organisationsändringar bör beredas så att de till centrala delar kan godkännas i riksdagen senast cirka nio månader innan reformen träder i kraft. Enligt sammandragsrapporten är de centrala utvecklingsobjekten i myndighetsreformerna att fastställa indikatorer för reformens resultat- och effektivitetsmål, sörja för personalens välbefinnande, utveckla verksamhetssätten och -kulturen samt planera uppföljningen och bedömningen av effekterna. Den första överblickande externa utvärderingen bör genomföras cirka två år efter att reformen har trätt i kraft.³

Största delen av arbetstiden vid statens ämbetsverk används för lagstadgade uppgifter

På basis av en revision (8/2024) är de lagstadgade uppgifternas andel av det totala antalet årsverken inom statsförvaltningen cirka 58 procent. Procentandelen skulle vara större om den jämfördes med den effektiva arbetstiden. Cirka 20 procent av arbetstiden går åt till stödfunktioner och resten till avlönad frånvaro. Variationerna i fördelningen av arbetstiden mellan förvaltningsområdena och ämbetsverken är stora. Definitionen av lagstadgade uppgifter är inte entydig, eftersom många ämbetsverks uppgifter har definierats på olika sätt i olika författningar och uppgifterna till en del har allmän karaktär. Enligt revisionen är uppföljningen av arbetstidsfördelningen vid ämbetsverken i huvudsak tillförlitlig, trots att uppgifterna om arbetstidsfördelningen delvis kan beskriva målbilden snarare än den faktiska arbetstidsfördelningen på grund av att så kallade standardfunktioner används. I en del av ämbetsverken verifieras dessutom inte riktigheten i uppgifterna om arbetstidsfördelningen eller så följs uppgifterna inte ens upp.⁴

I statens funktionshierarki är ämbetsverkens kärnfunktioner kopplade till ministeriernas verksamhetsområden, som definieras i statsrådets reglemente. Vid revisionen observerades dock att det förekommer påtagliga skillnader i ämbetsverkens sätt att definiera sina kärnfunktioner och koppla dem till funktionshierarkin.⁴

Enligt revisionen täcker ämbetsverkens och ministeriernas resultatavtal ämbetsverkens lagstadgade uppgifter rätt väl, trots att målen för inkomstavtalen långt ifrån alltid gäller klart lagstadgade uppgifter.⁴

Vid revisionen noterades att alla ministerier inte har gjort upp en flerårig verksamhets- och ekonomiplan enligt förordningen om statsbudgeten. Ministerierna och ämbetsverken har presenterat heltäckande uppgifter om utfallet av sina resultatmål i sina bokslut. Ministerierna har också gett bokföringsenheterna ställningstaganden till bokslutet i enlighet med förordningen om statsbudgeten, men det finns skillnader i ställningstagandena mellan förvaltningsområdena.⁴

Revisionsverkets rekommendationer om inriktningen av verksamheten vid statliga ämbetsverk⁴

Ministerierna och ämbetsverken ska inrikta arbetstidsuppgifterna på ett tillförlitligt sätt och uppgifternas riktighet ska verifieras på behörigt sätt.

Kärnfunktionernas hierarki ska gagna både ledarskapet och de externa informationsbehoven i tillräcklig utsträckning. Användningen av kontoplanen bör också vara enhetligare.

Alla ministerier ska göra upp en flerårig verksamhets- och ekonomiplan.

Långvariga tjänster har upphandlats delvis genom direktupphandlingar som strider mot upphandlingslagen och framförallt bristen på konkurrens medför risker

Staten köper tjänster för flera miljarder euro per år, och cirka en tredjedel av statens verksamhetskostnader består av köp av tjänster, så det har stor betydelse för statsfinanserna att upphandlingarna genomförs på ett ekonomiskt och adekvat sätt. I revisionen 12/2023 avses med långvarig upphandling av tjänster en situation där staten har köpt vissa tjänster av samma tjänsteleverantör under en lång tid. Upphandlingen har kunnat genomföras med ett långvarigt tjänsteavtal eller samma leverantör har vunnit konkurrensutsättningen upprepade gånger. Föremål för revisionen var sex statliga upphandlande enheter och sammanlagt fjorton upphandlingar som dessa gjort, av vilka nio gällde informationssystem. Alla upphandlingar överskred EU-tröskelvärdet och anbudsförfarandet hade i allmänhet genomförts genom öppet förfarande, i vissa fall genom selektivt förfarande eller förhandlat förfarande. I fyra upphandlingar ingick direktupphandlingar som borde ha konkurrensutsatts. I övrigt gällde de enskilda brister som konstaterades vid revisionen kontraktsförfaranden för och upphandlingsbeslut om direktupphandling, förvaring av upphandlingsdokument samt intern kontroll vid konkurrensutsättningar.⁵

De granskade upphandlingarnas ekonomiska effektivitet bedömdes ur olika synvinklar. Resultatet av merparten av bedömningarna var bra eller måttligt och statens ställning som köpare av tjänster hade allmänt taget inte försämrats så att priserna på tjänsterna skulle ha stigit väsentligt. Den största riskfaktorn i anslutning till de granskade upphandlingarnas ekonomiska effektivitet var bristen på konkurrens. I flera fall hade den upphandlande enheten fått endast ett eller två anbud. I vissa fall hade enskilda upphandlingar inte alls konkurrensutsatts och flera direktupphandlingar hade gjorts som en fortsättning på den konkurrensutsatta perioden.⁵

I en annan revision (5/2024) var föremålet tre informationssystemprojekt som inleddes 2009–2011. De var avsedda att ersätta informationssystem som nått slutet av sin livscykel och effektivisera handläggningen av ärenden i myndighetsprocesser inom två förvaltningsområden med hjälp av interoperabilitet mellan de nya systemen. Alla projekt stöddes med produktivitetsfrämjande anslag som Finansministeriet beviljat. Ett av informationssystemen togs i bruk 2022, ett är delvis i bruk och ett projekt avslutades 2023 innan systemet färdigställdes. Alla projekt hade försenats med flera år från den ursprungliga tidsplanen och överskridit budgeten avsevärt. Vid utgången av 2023 uppgick totalkostnaderna för projekten till över 200 miljoner euro, dvs. kostnaderna var nästan tre gånger högre än de ursprungliga kalkylerna.⁵

Utifrån revisionen leddes och följdes projekten aktivt, men problemen i projekten kunde inte lösas effektivt bland annat på grund av bristande IT-kompetens. Projektbyråerna misslyckades med att beakta behoven hos systemens användargrupper. Målet för projekten var genuin sektorsövergripande utveckling och målet hade beaktats i rätt tid i projektens inledningsfas. Problemen inom projekten ledde dock till att målet om interoperabla system slutligen inte uppnåddes. Vid revisionen konstateras att man i villkoren för produktivitetsfinansiering skulle kunna förutsätta att projekt som har samband med varandra har sådana strukturer för projekthantering som skulle säkerställa att samarbetet lyckas och att det eftersträvade slutresultatet uppnås.⁶

Revisionsverkets rekommendationer om långvarig tjänsteupphandling⁵

Vid konkurrensutsättning av upphandling ska förutsättningarna för tillräcklig konkurrens och förfarandena för intern kontroll säkerställas. Avseende ska fästas vid adekvat arkivering och förvaring av upphandlingsdokument, vid grunderna för prisändringar i upphandlingskontrakten och vid indexanvändningen.

Staten har förbättrat sin beredskap för krissituationer utifrån erfarenheterna från coronaepidemin

År 2021 publicerade revisionsverket två revisioner (10/2021 och 13/2021), där man utvärderade hur de åtgärder som vidtogs under coronaepidemin lyckades. Båda revisionerna följdes upp 2023.

Vid revisionen av tryggheten av försörjningsberedskapen (10/2021) gavs flera rekommendationer i anslutning till bland annat försörjningsberedskapsfondens roll som finansiär samt Försörjningsberedskapscentralens (FBC) ansvarsförbindelser vid undantagssituationer och upphandlingar. Dessutom rekommenderades att coronapandemins inverkan på hanteringen av kriser och undantagstillstånd och på lagstiftningen utvärderas, att god praxis som skapats under pandemin utnyttjas även under normala förhållanden och att beredskapen och försörjningsberedskapsskyldigheterna beaktas i upphandlingsverksamheten och när den offentliga förvaltningens funktioner läggs ut på entreprenad. På basis av uppföljningen av revisionen har förberedandet av åtgärderna fortskridit enligt rekommendationerna.⁷

I statsrådets redogörelse om försörjningsberedskapen (SRR 8/2022 rd) drogs riktlinjer upp för reformen av statsrådets målbeslut om försörjningsberedskapen. Avsikten är att statsrådet ska meddela sitt principbeslut om den nationella försörjningsberedskapen under 2024. I beslutet fastställs utgångspunkterna, principerna och målen för det nationella försörjningsberedskapsarbetet så att försörjningsberedskapens nivå och omfattning motsvarar kraven i den förändrade säkerhetsmiljön. För verkställandet av beslutet utarbetas en plan där de olika myndigheternas ansvarsförbindelser och en noggrannare tidsplan för åtgärderna fastställs.

En ny strategi har utarbetats för Försörjningsberedskapscentralen för åren 2024–2027. I början av 2024 inleddes en övergripande granskning av lagstiftningen om försörjningsberedskapen (TEM085:00/2023). Avsikten är att utifrån den lämna en regeringsproposition till riksdagen senast hösten 2025. Målet för reformarbetet är bland annat att definiera FBC:s uppgifter och styrnings- och förvaltningsmodellen samt att förtydliga centralens rättsliga ställning. Samtidigt preciseras också behovet av reglering med avseende på materiell beredskap. Dessutom utvärderas finansieringsbasen för försörjningsberedskapen, grunderna för fastställande av försörjningsberedskapsavgiften och behoven av ändringar i bestämmelserna samt identifieras nya finansieringskällor för försörjningsberedskapsfonden. Beredningen har koppling till bland annat reformen av beredskapslagen samt det nationella genomförandet av EU:s CER-direktiv (Critical Entities Resilience, de kritiska entiteternas störningstolerans).⁷

Styrkan i det finländska försörjningsberedskapssystemet är ett nära och långsiktigt samarbete mellan den offentliga, privata och tredje sektorn. FBC startade ett utvecklingsprogram för nätverkssamarbete 2023, vars mål är att förbättra kapaciteten hos det nätverk som tryggar försörjningsberedskapen att svara på den förändrade säkerhetssituationen. I programmet förtydligas bland annat styrningen av försörjningsberedskapsorganisationens sektor-, pool- och kommittémodell samt verksamhetssätten och ledningspraxisen, utvecklas hanteringen av partnerskap, förnyas tjänsterna samt bedöms försörjningsberedskapsorganisationens struktur och resurser så att de motsvarar framtidens behov av försörjningsberedskap.⁷

Baserat på uppföljningen har FBC utvecklat sin upphandlingskompetens och sina upphandlingsfärdigheter genom utvecklingsprojekt, anvisningar och personalutbildningar. Beredskapen och försörjningsberedskapsaspekterna beaktas bättre än tidigare i alla upphandlingar. I upphandlingar och utläggningsavtal inom social- och hälsovården är det numera en lagstadgad skyldighet att beakta dessa (612/2021, 50 §). I uppföljningen framkom inte helt hurdan utvecklingen har varit vid utläggning av tjänster inom andra branscher.⁷

Enligt uppföljningen har god praxis utvecklats för att ta fram branschspecifika lägesbilder. Social- och hälsovårdsministeriet har uppdaterat den riksomfattande planen för pandemiberedskap inom social- och hälsovården och inlett en reform av lagstiftningen om smittsamma sjukdomar. Vid Arbets- och näringsministeriet har man utnyttjat den praxis som formades under coronapandemin för att utarbeta lägesbilder för olika branscher. FBC skickar sin lägesbild av de verksamhetsområden som är kritiska med tanke på försörjningsberedskapen till statsrådet för att samordnas med den nationella övergripande lägesbilden.⁷

Den andra revisionen (13/2021) gällde direkta företagsstöd som beviljades i början av coronapandemin. Enligt revisionen fungerade den utvecklingsfinansiering som Business Finland och NTM-centralerna beviljade i början av pandemin inte bra som krisfinansiering,

eftersom stöd beviljades också andra företag än de som drabbades ekonomiskt av corona-krisen. Dessutom varierade riktlinjerna i besluten om utvecklingsstöd från fall till fall och tillsynen över efterlevnaden av understödsvillkoren var otillräcklig. Kostnadsstödet motsvarade företagets ekonomiska situation bättre än utvecklingsstöden. Kostnadsstödet riktades till företag vars omsättning hade sjunkit betydligt och som hade haft svårigheter att anpassa sin affärsverksamhet och sina kostnader till den förändrade situationen. Vid revisionen rekommenderades att myndigheterna ska ha beredskap att snabbt starta en kostnadsstöds-mekanism. Dessutom ska myndigheterna precisera anvisningarna för störningsfinansiering och beakta riskerna för missbruk.

Enligt uppföljningen av revisionen är avsikten att utveckla en långt automatiserad ersättningsmodell för kris- och störningssituationer, med vilken man kan svara på stödbehovet i krissituationer, samt utarbeta författningsgrunder med vilka man snabbt kan förbereda införandet av ersättningsverksamhet i krissituationer. Finansiering för detta har dock inte reserverats i statsbudgeten och planen för de offentliga finanserna. Business Finland och NTM-centralerna har förtydligat sina anvisningar för att säkerställa en jämlik behandling av stödansökningar. Dessutom har Business Finland effektiviserat sin granskningsverksamhet i efterhand. Business Finland strävar efter att identifiera missbruk i ett så tidigt skede som möjligt bland annat med hjälp av regelbundna riskkartläggningar.⁸

Verkställandet av centraliseringsförordningen för sjukhus- och journätet, som trädde i kraft i början av 2018, har stött på många utmaningar

Vid en revision (6/2024) utreddes verkställandet av förordningarna om centralisering av sjukhus- och journätet (582/2017, 583/2017 och 8/2021), som trädde i kraft i början av 2018, samt deras målutfall och konsekvenser för olika typer av sjukhus och jourenheter. Genom förordningarna koncentrerades vissa undersökningar, behandlingar och operationer till universitetssjukhusen och enheterna för samjour dygnet runt inom primärvården och den specialiserade sjukvården. Utifrån revisionen har den schablonmässiga regleringen, styrningen som grundar sig på antalet åtgärder och det avtalsbaserade beslutsfattandet bromsat genomförandet av förordningarna. Det har inte alltid varit tydligt vilka åtgärder som omfattas av centraliseringen. Dessutom har regleringen inte i tillräcklig utsträckning beaktat sjukhusens personalresurser och vårdkedjornas funktion mellan primärvården och den specialiserade sjukvården. Genomförandet av förordningarna har framskridit i varierande grad i olika områden. Specialupptagningsområdenas möjligheter och förmåga att fatta beslut har varit begränsade, eftersom de inte har haft någon egentlig behörighet att genomföra centraliseringen. Avtalen om ordnande av specialiserad sjukvård har inte alltid främjat avtalen om arbetsfördelning mellan områdena.⁹

Enligt revisionen har reformen ökat kostnadstrycket på samjour dygnet runt av flera orsaker. De forskningsmöjligheter inom den specialiserade sjukvården som samjourerna tillhandahåller används i allt högre grad för undersökningar inom primärvården. Enheterna för samjour dygnet runt överbelastas eftersom det inte finns tillräckligt med platser för fortsatt vård. På grund av det ökade antalet patienter har man ökat vårdpersonalen vid samjourerna. Även vårdpersonalens kompetenskrav har ökat, eftersom personalen förutsätts ha kompetens både inom primärvård och specialiserad sjukvård. Dessutom ska enheterna för omfattande jour ordna jour inom flera medicinska verksamhetsområden, vilket har ökat

behovet av jourhavande läkare. Samjourerna har inte underlättat tillgången till jourhavande inom allmänmedicin, utan de måste skaffas genom köpta tjänster. Universitetssjukhusen har utvecklat egna metoder (t.ex. konsultationer och expertpooler) för att trygga tillgången till personal.⁹

Målet för ändringarna i centraliseringsförfordningarna var besparingar på 350 miljoner euro fram till 2020. Vid revisionen kunde man inte utvärdera sparmålets utfall på grund av bristande information på uppgifts-, åtgärds- och verksamhetsnivå. Delvis på grund av informationsbrist genomfördes inte heller uppföljningen av verkställandet av centraliserings- och jourförfordningarna i enlighet med målen. Uppföljningen baserade sig främst på registrering av centraliserade funktioner och granskning av målutfallet för antalet åtgärder. Dessutom lindrade ändringen av den förfordning som trädde i kraft 2021 i viss mån de innehållsmässiga centraliseringskraven, vilket försvårade övervakningen av verkställandet av förfordningarna. I början av 2023 ändrades uppföljningen för att motsvara lagen om ordnande av social- och hälsovård. Centraliseringens effekter på servicekostnaderna, servicekvaliteten och patientsäkerheten har inte kunnat särskiljas från andra förändringsfaktorer som samtidigt har påverkat hälsovården.⁹

Vid beredningen av centraliseringsförfordningarna bedömdes resekostnaderna och besparingarna vara lika stora. Enligt revisionen har upprepade besök för undersökningar och behandlingar emellertid ökat patienternas resekostnader och de reseersättningar som FPA betalar. Att de operationer som kräver anestesi koncentrerades till centralsjukhusen har dessutom inte helt avvecklat operationsverksamheten på små sjukhus. Kostnaderna för specialiserad sjukvård på små sjukhus har också ökat, eftersom sjukhusen erbjuder en rätt omfattande kirurgisk poliklinikverksamhet. Å andra sidan har vårdavdelningar för specialiserad sjukvård på små sjukhus delvis ersatts med vårdavdelningar för primärvård i enlighet med målen eller börjat användas av socialvården.⁹

Revisionsverkets rekommendationer för centralisering av hälsovården och reformen av sjukhusnätet⁹

Sådana indikatorer ska fastställas för de mål som ställs upp för centraliseringen av hälso- och sjukvården att det är möjligt att följa upp dem.

När sjukhus- och journätet förnyas ska man säkerställa att akutmottagningarna inom primärvården fungerar för att patienter inte i onödan ska hänvisas till specialiserad sjukvård.

Beslutsfattandet och beslutsefterlevnaden i välfärdsområdenas samarbetsområden bör stärkas genom att man löser oklarheter i fråga om behörigheten.

Den arbetsgrupp som utrett arbetsfördelningen och samarbetet mellan sjukhusen och heldygnsjourerna publicerade i januari 2024 sitt förslag om gradering, arbetsfördelning och samarbete mellan sjukhusen och jourerna inom den specialiserade sjukvården (VN/24983/2023). Enligt förslaget motsvarar det nuvarande sjukhus- och journätet inte längre

den regionala befolkningsmängdens och befolkningsstrukturens utveckling eller det förändrade servicebehovet. Den här utvecklingen och tillgången till kompetent arbetskraft ska beaktas i planeringen av det kommande sjukhus- och journätet. Förändringen i sjukhus- och servicenätet ska vara ekonomiskt hållbar och sträva efter att stävja kostnaderna, och den ska påskynda införandet och utvecklingen av nya verksamhetsmodeller. Vid ramförhandlingarna våren 2024 drog regeringen upp riktlinjer för hälso- och sjukvårdens jour- och operationsverksamhet. I fortsättningen ska varje välfärdsområde ha ett sjukhus som ordnar jour dygnet runt inom flera medicinska verksamhetsområden. I lagen ska föreskrivas på vilka orter jour inom primärvården och akutsjukvården, dagkirurgi och operationsverksamhet med kort eftervård inom olika medicinska verksamhetsområden ska ordnas. Dessutom ska bestämmelserna om operationstjänster som skaffas från andra tjänsteproducenter och om akutmottagning inom primärvården förtydligas och preciseras. Ändringarna uppskattas inverka på den kalkylerade finansieringen av välfärdsområdena med 27,4 miljoner euro per år. Avsikten är att regeringens proposition ska lämnas till riksdagen under höstsessionen 2024 och att lagarna ska träda i kraft den 1 januari 2026.

Kapitlet bygger på följande revisioner, granskningar och uppföljningar:

- 1 Uppföljningsrapport 30.10.2023 Aktiebolag som organiseringsform för statliga verksamheter (13/2020)
- 2 Specialföretag inom planeringen av järnvägsinvesteringar (17/2023)
- 3 Uppföljningsrapport 4.4.2024 Organisationsfusioner (4/2022)
- 4 Inriktningen av ämbetsverkens verksamhet på lagstadgade uppgifter (8/2024)
- 5 Statens långvariga tjänsteupphandling (12/2023)
- 6 Polisens och justitieförvaltningens datasystemprojekt (5/2024)
- 7 Uppföljningsrapport 22.12.2023 Försörjningsberedskapen och tryggheten av den under covid-19-pandemin (10/2021)
- 8 Uppföljningsrapport 22.11.2023 Direkta företagsstöd som beviljats med anledning av coronepidemin – Allokering och administration av stöden i början av epidemin (13/2021)
- 9 Centralisering av hälso- och sjukvårdstjänsterna: Genomförande av arbetsfördelning inom den specialiserade sjukvården och samjour (6/2024).

Mer information om kapitlets bakomliggande revisioner och granskningar finns i revisionsverkets webbtjänst: [VTV.fi](https://vtf.fi).

6 Risker och justeringsbehov har framkommit i införandet av nya sysselsättningsfrämjande verksamhetsmodeller

År 2025 överförs arbetskraftsservicen på kommunernas ansvar. Samtidigt träder en ny lag om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen i kraft. Avsikten är att den nordiska modellen för arbetskraftsservice, som infördes 2022, ska bli en del av det nya servicesystemet. Dessutom främjar projektfinansieringen för kontinuerligt lärande kompetensutvecklingen hos befolkningen i arbetsför ålder. Revisionerna av verksamhetsmodellerna och reformerna lyfte fram inte bara riskerna i reformernas inledande fas och justeringsbehoven utan också möjligheterna att främja sysselsättningen.

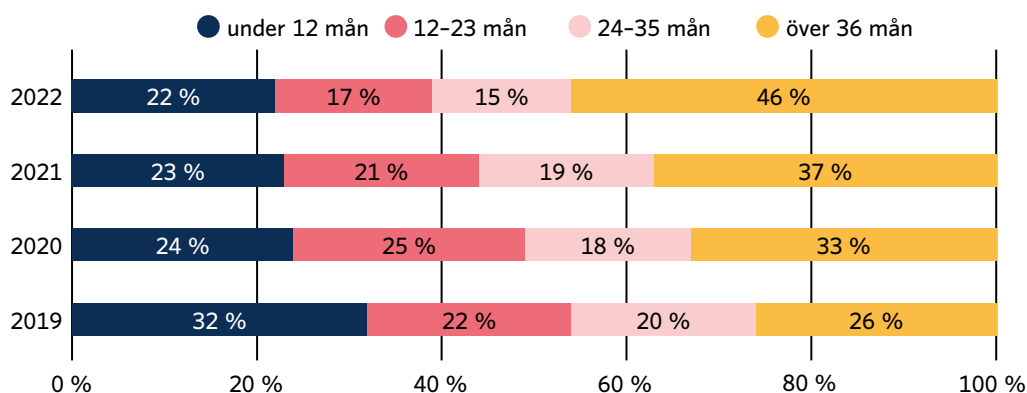

Den sektorsövergripande samservicen som främjar sysselsättningen och som förnyas 2025 kan förbättra hänvisningen av klienter till service som motsvarar servicebehovet

Lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen trädde i kraft 2015. Enligt den bedöms behovet av samserviceverksamhet när kunden har fått arbetsmarknadsstöd i minst 300 dagar, fyllt 25 år och varit arbetslös i 12 månader utan avbrott, eller när kunden är under 25 år och har varit arbetslös i sex månader utan avbrott. Eftersom hälsotillståndet är en typisk faktor som försämrar förutsättningarna för sysselsättning hos kunder inom samservicen, kombineras ofta offentliga arbetskraftstjänster med social-, hälsovårds- och rehabiliteringstjänster i modellen enligt kundens behov. Numera deltar AN-byrån eller de myndigheter som är involverade i kommunförsök, välfärdsområdet och FPA i samserviceverksamheten. Den nya lagen om sektorsövergripande samservice (381/2023) träder i kraft den 1 januari 2025 och då överförs ansvaret för att ordna arbets- och näringsstjänster till de sysselsättningsområden som kommunerna bildar (380/2023). Den viktigaste förändringen är att de kriterier för kundrelationerna som baserar sig på arbetslöshetens längd slopas och

att kunderna kan hänvisas till samserviceverksamhet på basis av servicebehovet redan i början av arbetslösheten. Förändringen förutspås öka antalet samservicekunder och utgifterna för social- och hälsovårdstjänsterna.

Utifrån revisionen 16/2023 har uppställningen, styrningen, utvecklingen och uppföljningen av målen för samserviceverksamheten varit ringa och de regionala variationerna i verkställandet och resursfördelningen varit stora. Den bristfälliga uppföljningen förklaras delvis av missförhållanden i användningen av klientdatasystemet och brister i kunskapsunderlaget. År 2022 deltog cirka en tredjedel av de arbetslösa arbetssökande som uppfyllde kriterierna för kundrelationer inom samserviceverksamheten baserat på arbetslöshetens längd i samserviceverksamheten. Nästan hälften av de avslutade kundrelationerna inom samservicen hade pågått i över tre år (figur 12). Långa kundrelationer beror delvis på att en del av kunderna i själva verket är arbetsoförmögna. De omfattas av arbetskraftsservicen på grund av villkoren för att få arbetslöshetsförmåner, eftersom de inte är berättigade till invalidpension. Utifrån registeruppgifterna är pension dock den huvudsakliga utkomstkällan för drygt en femtedel av kunderna när kundrelationen inom samservicen upphör, vilket tyder på att kundrelationen inom samservicen i viss mån kan bidra till att personen får tillgång till en för honom eller henne lämplig orsaksbaserad förmån.¹

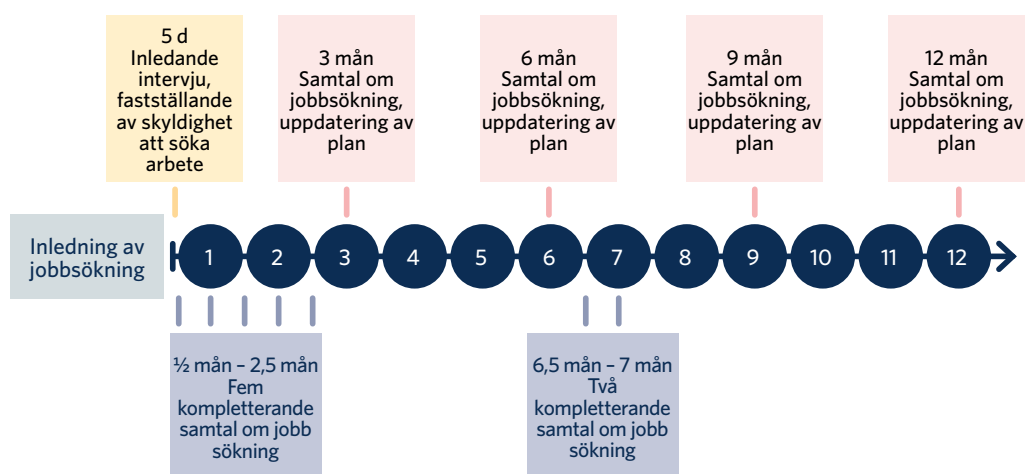

Figur 12: Längden på avslutade kundrelationer inom samservicen 2019–2022. Källa: TYPPI-registret.¹

Enligt revisionen har man genom samserviceverksamheten lyckats främja att långtidsarbetslösa hänvisas till service i enlighet med servicebehovet och verkställarna anser att verksamhetsmodellen i princip är effektiv. Tillgången till de tjänster som de långtidsarbetslösa behöver är dock inte enhetlig i hela landet. En del kunder behöver i synnerhet hälso- och sjukvårdstjänster, dit köerna är långa. Å andra sidan påskyndas hänvisningen av klienter till hälso- och sjukvårdstjänster av att experter inom hälso- och sjukvård deltar i samservicenätverken. I många regioner upplevs dock de resurser som välfärdsområden anvisat för samserviceverksamheten som otillräckliga.¹

I samband med införandet av den nordiska modellen för arbetskraftsservice har man observerat flera punkter i kundprocessen som kräver justering

Den nordiska modellen för arbetskraftsservice infördes inom den offentliga arbetskraftsservicen i maj 2022 (1379/2021). Dess mål är att förebygga att arbetslösheten drar ut på tiden genom att stödja den individuella jobbsökningen tidigare och mer frekvent än förut samt att öka den självständiga jobbsökningen genom att ålägga den arbetssökande en kvantitativ skyldighet att söka arbete (figur 13). I beredningsskedet (RP 167/2021 rd) bedömdes att den nya servicemodellen skulle öka sysselsättningen med 9 500–10 000 personer. Utifrån revisionen 16/2023 kan man anta att modellens sysselsättningseffekt åtminstone tills vidare ser ut att bli mindre än förväntat.¹

Figur 13: Kundprocessen för den nordiska modellen för arbetskraftsservice.¹

Utifrån revisionen förverkligades de bedömningar av servicemodellens prestationer som gjordes under beredningen av servicemodellen (RP 167/2021 rd) inte under det första året av verkställande (tabell 2). Under det första verksamhetsåret ordnades nästan hälften färre intervjuer med arbetssökande, i synnerhet kompletterande samtal om jobbsökning, än vad som antogs i beredningsskedet och de höll inte måltidtabellen. Eftersom modellens genomförandesätt inte beaktar de arbetssökandes varierande situationer och servicebehov har det inte funnits tillräckliga resurser för att stödja svårssysselsatta personer, trots att antalet tjänstemän inom arbetskraftsservicen ökades med cirka 40 procent (med 70 miljoner euro och 1 200 årsverken) när servicemodellen infördes.¹

Tabell 2: Bedömning av verkställandet av den nordiska modellen för arbetskraftsservice (RP 167/2021 rd) och utfallet för det första året (maj 2022-april 2023) baserat på Arbets- och näringsministeriets uppgifter.¹

	Bedömning (RP 167/2021 rd)	Utfall för det första året
Antalet intervjuer med arbetssökande	2,3 mn/år	1,27 mn
Inledande intervjuer:		
- antal	200 000 /år	Förverkligades
- tid efter att jobbsökningen inletts	5 vardagar	I genomsnitt 9 vardagar
När servicens andel:		
- av den inledande intervjun	100 %	38 %
- av alla intervjuer	66-73 %	26 %
Personer per månad med skyldighet att söka arbete	397 000 pers.	220 778 pers.
Omfattningen av skyldigheten att söka arbete bland alla arbetssökande	91 %	46-56 %
Sökta arbetsmöjligheter	14 mn ggr/år	1,4 mn ggr
Antal förpliktande arbetserbjudanden	Minskar	I april 2022: 20 000 st. I mars 2023: 1 372 st.
Modellens effekt på andelen administrativt arbete för tjänstemännen	Ingen effekt	Andelen administrativt arbete ökade

Den kvantitativa skyldigheten att söka arbete, dvs. att en arbetslös arbetssökande i regel är skyldig att söka fyra arbetsmöjligheter per månad, har på basis av revisionen ökat en del kundgruppers självständiga jobbsökning. Skyldigheten att söka arbete är en utmaning i synnerhet för kunder med nedsatt arbetsförmåga. Klart färre arbetsmöjligheter har sökts än vad som uppskattades i servicemodellen: under det första året sökte de arbetssökande endast cirka 10 procent av det antal arbetsmöjligheter de förväntades söka (tabell 2). Tjänstemännen inom arbetskraftsservicen upplever att skyldigheten att söka arbete har förtydligat de arbetssökandes skyldigheter, men skyldigheten att söka arbete har blivit komplicerad och anvisningarna är mångtydiga.¹

Utifrån revisionen har servicemodellen ökat tjänstemännens administrativa arbete avsevärt (tabell 2).¹ I uppföljningen av revisionen (7/2020) gjordes liknande observationer i fråga om de periodiska intervjuer som användes tidigare. Å andra sidan konstaterades de periodiska intervjuerna ha ökat interaktionen med kunderna och effektiviserat hänvisningen av arbetssökande till tjänster.²

Enligt statsminister Petteri Orpos regeringsprogram ska den lagstadgade serviceprocessen inom arbetskraftsservicen förenklas och tjänstemännens prövningsrätt ökas. Avsikten är att de lagar som föreslås i regeringens proposition (RP 37/2024 rd) om ärendet ska träda i kraft i huvudsak den 1 januari 2025. I detta skede gjordes dock endast små ändringar i regleringen, därför att utredningarna i anslutning till lagstiftningsbedömningen och uppbyggnaden av informationssystemen inte är klara och därför att det ännu inte finns tillgång till information om servicemodellens sysselsättningseffekter. Ministergruppen för främjande av sysselsättningen och företagandet drog upp riktlinjer den 19 mars 2024 för att inleda en

mer omfattande lagstiftningsberedning om arbetskraftsservicen. Målet för beredningen är att underlätta den arbetssökandes serviceprocess och säkerställa tillgången till information om den privata arbetsförmedlingen. Avsikten är att regeringens proposition ska lämnas till riksdagen hösten 2025.

Genomförandet av reformen av AN-tjänsterna 2024 och utnyttjandet av den insamlade uppföljningsinformationen på ett övergripande sätt är förknippade med risker

Revisionsverket granskade organiseringen och verksamhetsmodellerna av den offentliga arbetskraftsservicen redan 2020 (4/2020 och 7/2020). Utifrån uppföljningen av dessa revisioner förnyades organiseringen och verksamhetsmodellerna av arbetskraftsservicen och utvecklades serviceprocessen i början av 2020-talet. Detta skedde innan tyngdpunkten i reformen först skiftade till att inleda kommunala sysselsättningsförsök och därefter till att bereda reformen av AN-tjänsterna 2024.^{2,3} I utvecklingen av kundprocessen har man gått in för att beakta kundbehoven och behoven av att utveckla informationssystemen. Även tillförlitligheten hos utgångsuppgifterna i AN-tjänsternas verksamhet samt jämförbarheten mellan uppgifterna om den ekonomiska effektiviteten och produktiviteten har förbättrats. Enligt uppgifter från uppföljningen ersätts de AN-webbtjänster som används och AN-byråernas URA-informationssystem stegvis under 2024 med nya digitala AN-tjänster.³ Lanseringen av de nya informationssystemen sker sålunda samtidigt som ansvaret för att ordna arbetskraftsservicen övergår till kommunerna och sysselsättningsområdena, vilket innebär att man får information om systemens funktion först när reformen verkställs.

Den nordiska modellen för arbetskraftsservice används också i de kommunala sysselsättningsförsöken som inleddes 2021 (1269/2020). Enligt uppföljningen av revisionen 4/2020 är målen för det kommunala sysselsättningsförsöket och den nordiska modellen för arbetskraftsservice delvis motstridiga. Samtidigt som den nordiska servicemodellen utförligt definierar kundservicens faser (figur 13), förväntar man sig i kommunförsöken att kommunerna pilottestar olika sätt att erbjuda sysselsättningstjänster och bästa praxis i respektive området utifrån de arbetssökandes och arbetsgivarnas behov samt utvecklar nya lösningar för att förbättra tillgången till kompetent arbetskraft.²

I samband med behandlingen av regeringens proposition om den nordiska modellen för arbetskraftsservice förutsatte riksdagen att regeringen noggrant följer upp reformens effekter på sysselsättningsutvecklingen, på servicens framgång, på framstegen i kommunförsöken samt på resursernas tillräcklighet och allokering (RSv 212/2021 rd). Enligt uppföljningen av revisionen 7/2020 har en utvärderingsplan utarbetats för kommunförsöken och försökens fortskridande har följts upp månadsvis fram till utgången av 2022 och med två månaders mellanrum från ingången av 2023. Inledningen av välfärdsområdenas verksamhet har medfört utmaningar för genomförandet av kommunförsöken och man har ännu inte kunnat utvärdera ändringarnas effekt på försöken. Utöver de kvantitativa indikatorerna samlar man in uppföljningsdata i separata uppföljningar av den nordiska modellen för arbetskraftsservice och reformen av AN-tjänsterna 2024, vilket möjliggör kvalitativ utvärdering av dem.² Samtidigt försvårar ett samtidigt genomförande av flera reformer och införande av flera verksamhetsmodeller avsevärt analysen av uppföljningsuppgifterna och möjligheten att dra slutsatser.

I utvärderingen av de kommunala sysselsättningsförsöken, som publicerades i början av 2024 (Publikationsserien för statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet 2024:3), har man gjort mycket liknande observationer som i revisionsverkets revisioner och uppföljningar. Enligt utvärderingen har överföringen av tjänster från staten till kommunerna inte ökat sysselsättningen och lett till önskade, effektivare servicemodeller under de två första åren, utan ändringarna i utbudet av sysselsättningsstödjande tjänster har varit små. Under det första försöksåret utarbetades 10 procent färre sysselsättningsplaner och andra planer för personer som blivit kunder hos kommunerna än vad som skulle ha varit fallet utan kommunförsök. I vissa regioner har den inledande fasen i välfärdsområdena försvårat i synnerhet samordningen av arbetskraftsservicen med hälso- och sjukvården och socialservicen. Dessutom konstaterades personalomsättningen vara en betydande serviceförsämrande faktor. Målet om att utveckla de personliga tjänsterna har dock kvarstått, trots att kundprocessen enligt den nordiska modellen för arbetskraftsservice delvis har upplevts som oändamålsenlig och belastande. Arbetskraftsservicens verkningsfullhet beror bland annat på hur mycket resurser som används och hur väl resursfördelningen lyckas samt på verktygen för kunskapsbaserad ledning.

Användningen av resultatbaserade finansieringsavtal för att främja sysselsättningen är i sin linda

Resultatbaserade finansieringsavtal har testats bland annat i sysselsättningsprojekt. Resultatbaserade finansieringsavtal, Social Impact Bond (SIB)-modellen, innebär att projektadministratören ordnar finansiering från privata investerare och väljer de serviceproducenter med vilka den ingår serviceavtal. Den offentliga aktören beställer prestationer och betalar endast för de resultat som uppnåtts i enlighet med målen, det vill säga sysselsatta kunder. Investerarna bär således huvuddelen av den ekonomiska risken för verksamheten. Vid en revision (16/2023) utvärderades hur modellen Främjande av sysselsättningen (Arbets-SIB), som pågick under revisionen, och modellen Snabb sysselsättning och integration av invandrare (Koto-SIB), som avslutades 2019, fungerade för att främja sysselsättningen. Utifrån revisionen har SIB-projekten varit tidskrävande och arbetsdryga. I princip skulle SIB-modellen ha förutsättningar att främja sysselsättningen av svårsysselsatta personer, men i synnerhet kundhandledningen, grunderna för fastställande av löner, tjänsternas kvalitetskriterier, utvärderingen av verkningsfullheten och minskningen av den administrativa bördan kräver ytterligare utveckling. På grund av att SIB-modellerna och försöksutvärderingarna fortfarande pågick kunde man inte dra några slutsatser om SIB-modellernas sysselsättningsfrämjande effekter vid revisionen.¹

Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning ska precisera målen, prioriteringarna och finansieringsvillkoren för sin finansieringsverksamhet

Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning (Skols), som grundades 2021, är en myndighet som verkar som en fristående enhet vid Utbildningsstyrelsen. Dess uppgift är att finansiera utbildningsprojekt som främjar kompetensutvecklingen hos befolkningen i arbetsför ålder och tillgången till kompetent arbetskraft (682/2021). Vid budgetmanglingen 2020 uppställdes som mål för Skols att höja kompetensnivån och sysselsättningsgraden

bland befolkningen i arbetsför ålder. Målgrupper för verksamheten är sysselsatta och personer utanför arbetskraften samt i synnerhet så kallade underrepresenterade grupper, såsom personer med endast grundskoleexamen, äldre personer och personer med invandrarbakgrund. I lagen begränsas inte arbetslösas deltagande i utbildning som Skols finansierar.

Finansieringen som anvisats Skols härrör från flera olika källor (tabell 3). På basis av revisionen 15/2023 har Skols på kort tid befast sin ställning som finansiär av kompetenstjänster som kompletterar utbildningssystemet. Vid revisionen observerades dock risker med allokeringen av finansiering och med lagenligheten i finansieringsförfarandena i servicecentrets verksamhetsstyrning. Förväntningarna på Skols är oproportionerliga i förhållande till Skols anslag och befogenheter. Den arbetsgrupp som ansvarade för beredningen av lagen (RP 76/2021 rd) och det råd som ansvarar för styrningen av Skols och som består av myndigheter och intressentgrupper har haft olika uppfattningar om rollen av de ministerier som styr Skols samt om styrningens innehåll och positionering. Skols självständiga ställning, den vaga grundläggande uppgiften och målgrupperna hade krävt att rådet skulle ha gjort mer riktade val i fastställandet av finansieringens prioriteringar. Dessutom har det varit oklart om även de arbetslösa arbetssökande för vilkas behov utbildningarna skulle passa kan delta i projekt som servicecentret finansierar.⁴

I den inledande fasen påverkades servicecentrets finansieringsverksamhet av brådskan att använda de budgeterade anslagen under deras giltighetstid. Därför inleddes finansieringsutlysningar med snabb tidtabell och finansieringsprocesserna förenklades på så sätt att understödets användningsändamål inte specificerades i besluten om beviljande och separata utbetalningsbeslut inte fattades. Skols betalade understöden som engångsprestationer i förskott genast efter att de beviljats. I synnerhet betalningsvillkor med tyngdpunkten förlagd till betalning i förskott förutsätter kontroller för att säkerställa att bidragen inriktas lagenligt och för att behärska risken för återkrav. Dessutom ökar en finansieringsbas som består av många finansieringskällor finansieringsverksamhetens administrativa börda samt risken för fel och överlappande projektf finansiering.⁴

Tabell 3: Skols anslag 2021–2026.⁴

År (1 000 euro)	2021	2022*	2023**	2024	2025	2026
Omkostnader	1 100	1 100	1 220	1 240	1 200	1 200
Nationell finansiering	42 800	5 375	26 250	10 000	10 000	10 000
RRF-f finansiering	5 200	13 350	12 350	4 600	-	-
Ombudgeterade anslag	-	13 800	-	-	-	-
Totalt	49 100	33 625	39 820	15 840	11 200	11 200

* År 2022 fanns utöver de budgeterade anslagen cirka 49 miljoner euro som överförts från 2021, varav 5,2 miljoner var RRF-f finansiering, samt nationell finansiering till ett belopp av 1 miljon för omkostnader och 42,8 miljoner för utbildningar.

** År 2023 fanns utöver de budgeterade anslagen 32,3 miljoner euro som överförts från tidigare år, varav 12 miljoner var RRF-f finansiering, samt nationell finansiering till ett belopp av 1,1 miljoner för omkostnader och 19,2 miljoner för utbildningar.

I den inledande fasen av sin verksamhet har Skols beviljat nästan 80 procent av sin finansiering i form av understöd. Genom upphandlingar skulle man dock kunna konkurrensutsätta tjänsterna på ett mångsidigare sätt. Finansieringens betoning på understöd och en liten grupp aktörer har lett till att största delen av finansieringen har riktats till utbildningar som kompletterar den lagstadgade utbildningen, vilket innebär att verksamheten inte har stött etableringen av nya verksamhetsmodeller och färdigheter på bästa möjliga sätt. Fördelarna med Skols projektverksamhet kan spridas genom att verksamhetssätten omstruktureras och utbildningsprodukterna vidareutvecklas. De utbildningsorganisationer som har fått understöd har emellertid inte ännu hittat effektiva metoder för säkerställande av förnyade verksamhetssätt och förankring av ny kompetens. Utifrån revisionen har Skols i den inledande fasen av sin verksamhet endast i liten utsträckning finansierat kompetenstjänster för underrepresenterade grupper (personer med endast grundskoleexamen och personer i svag ställning på arbetsmarknaden). En breddning av kretsen av finansieringsmottagare genom att öka upphandlingarna skulle kunna främja utvecklingen av skräddarsydda kompetenstjänster för underrepresenterade grupper.⁴

Även vid revisionen av tilldelningen, inriktningen och uppföljningen av Europeiska socialfondens (ESF) projektf finansiering (6/2020) observerades att ESF:s projektf finansiering under programperioden 2014–2020 i stor utsträckning bestod av olika kurser för välbefinnande i arbetet och olika utbildningar och att de riktades till andra målgrupper än arbetslösa. Endast en fjärdedel av deltagarna var arbetslösa. Utifrån uppföljningen av revisionen har det skett en viss ändring i tilldelningen av projektf finansiering under den nuvarande ESF-perioden, men det är ännu för tidigt att uppskatta tilldelningen av finansiering för olika deltagargrupper under hela programperioden 2021–2027.⁵

Revisionsverkets rekommendationer om främjande av sysselsättningen och säkerställande av kompetent arbetskraft

I den nordiska modellen för arbetskraftsservice utvecklas lagstiftningen och anvisningarna om den arbetssökandes serviceprocess så att personalresurserna för tjänsterna allokeras effektivare än i nuläget i enlighet med kundernas servicebehov. I synnerhet lagstiftningen och anvisningarna om den kvantitativa skyldigheten att söka arbete bör förenklas.¹

Hänvisningen av svårsysselsatta till social-, hälsovårds-, rehabiliterings- och arbetskraftstjänster effektiveras i samband med reformen av den sysselsättningsfrämjande sektorsövergripande samservicen.¹

För verksamheten vid Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning fastställs tydligare mål och prioriteringar samt kopplingar till det övriga utbildningssystemet och till sysselsättningstjänsterna. Det är särskilt viktigt att förtydliga i vilken mån man eftersträvar effekter på befolkningsnivå inom den arbetsföra befolkningens kompetensutveckling genom centrets verksamhet. Även villkoren för den finansiering som servicecentret beviljar ska främja att kompetenstjänsterna kan utnyttjas av alla målgrupper.⁴

Arbetsgruppen för utveckling av kontinuerligt lärande vid sidan av arbetet presenterade i sin slutrapport (Social- och hälsovårdsministeriets rapporter och promemorior 2024:11) metoder för att stödja i synnerhet underrepresenterade grupperns kompetens och metoder med vilka nyttan av utbildningen skulle täcka de kostnader som den medför. Arbetsgruppen föreslår bland annat att man utvecklar studiestödet eller studieledigheten, ökar läroavtals-utbildningens roll, utnyttjar utbildningar som anskaffas via samordnad upphandling inom sysselsättningstjänsterna och ökar utbudet av mindre studiehelheter inom examina som motsvarar arbetslivets kompetensbehov. Enligt arbetsgruppen ska modeller för studier vid sidan av arbetet utvecklas i utbildningar som finansieras och anskaffas av Skols. En arbetsgrupp som har tillsatts av Undervisnings- och kulturministeriet har berett en referensram för små kompetenshelheter som är avsedd att fungera som grund för planering och genomförande av kompetenshelheter, för de uppgifter som läggs upp på den digitala serviceplattformen och för intyg och tillhörande bilagor. Avsikten är att använda referensramen i Skols upphandlingar och i kommande ESF-projekt. Genom Skols upphandlingar utvecklas innehållet i små kompetenshelheter och rapporteras erfarenheter av referensramens funktion och resultaten av pilotförsök som grund för vidareutvecklingen. I ESF-projekten utvecklas i synnerhet utbildningsanordnarnas kompetens att svara på efterfrågan på kontinuerligt lärande – särskilt små kompetenshelheter – och att bredda utbudet.

Kapitlet bygger på följande revisioner, granskningar och uppföljningar:

- 1 Arbetskraftstjänster för svårssysselsatta – Funktionaliteten hos den nordiska modellen för arbetskraftsservice, samserviceverksamheten och SIB-modellen (16/2023)
- 2 Uppföljningsrapport 5.5.2023 Arbetskraftsservice: utbud och reformer 2015–2019 (7/2020)
- 3 Uppföljningsrapport 27.4.2023 Effekterna av omorganiseringen av arbets- och näringsbyråerna 2013 (4/2020)
- 4 Finansieringsverksamheten vid Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning (15/2023)
- 5 Tilldelning, inriktning och uppföljning av projektfinansiering från Europeiska socialfonden under programperioden 2014–2020 (6/2020).

Mer information om kapitlets bakomliggande revisioner och granskningar finns i revisionsverkets webbtjänst: [VTV.fi](https://vtf.fi).

7 Revisionsverkets nya strategi drar upp riktlinjer för verksamheten de närmaste åren

Genom gransknings- och tillsynsarbetet stärker revisionsverket förvaltningens redovisningsskyldighet gentemot riksdagen och allmänheten, producerar tillförlitlig och väsentlig information om ärenden som är viktiga för statsfinanserna och ekonomiskötseln samt stödjer en effektiv och lagenlig förvaltning. I fortsättningen satsar revisionsverket på att utveckla personalens yrkeskompetens samt på att utnyttja digitalisering och ny teknik.

En ny strategiperiod inleddes vid revisionsverket

Revisionsverkets nya strategi 2024–2030 utarbetades i en situation där läget för de offentliga finanserna och utsikterna för statsfinanserna är osäkra. I enlighet med sin strategi tryggar revisionsverket en hållbar skötsel av de offentliga finanserna och en hållbar statsförvaltning. Genomförandet av strategin förutsätter att verkets verksamhet är effektiv och transparent. Revisionsverket ser till personalens arbetshälsa. Personalens yrkeskompetens utvecklas genom utbildningsprogrammet för revisionskompetens, genom intern utbildning som hänför sig till tillsynsuppgifter samt genom utnyttjande av HAUS tjänst för kontinuerligt lärande (figur 14).

Figur 14: Statens revisionsverks strategi 2024–2030.

Utnyttjande av digitalisering och ny teknik är revisionsverkets utvecklingsobjekt

Revisionsverket genomförde ett digitalt förändringsprogram 2020–2022, som hade som mål att effektivisera och utvidga utnyttjandet av information och analys samt stödja kärnverksamhetens genomslag. År 2023 bereddes ett projekt för att utveckla informations- och datahanteringen, som ytterligare förbättrar revisionsverkets färdighet att utnyttja digitalisering och ny teknik i sin verksamhet. I projektet ingår bland annat utveckling av den övergripande arkitekturen och förnyelse av webbtjänsten VTV.fi.

För redovisningsrevisionen har nya lösningar utvecklats, anslutningar byggts upp och ett datalager tagits i bruk. Dessa gör det möjligt att använda statens ekonomiska data smidigt samt att behandla och analysera informationsmaterial från redovisningsrevisionen på ett effektivt och datasäkert sätt. Målet är att redovisningsrevisionen i allt högre grad ska utnyttja dataanalys och att revisionen ska inriktas riskbaserat så att man kan sköta en ansemlig del av verifieringen av bokslutskalkylerna och de uppgifter som lämnas i bilagorna till dem genom automatiserad och centraliserad revision. Genom att utveckla informationsmaterialens innehållsbeskrivningar och sätten att dela information samt genom att beakta dataskyddskraven säkerställer man att revisionsverkets regelmässigt tillgängliga informationsmaterial kan utnyttjas vid alla revisioner. Användningen av informationsmate-

rial ska även i fortsättningen stödja metoderna för kunskapsbildning vid revisionen. Under de senaste åren har användningen av robotik och artificiell intelligens vid revisionen testats och detta arbete fortsätter. Under 2023 utvecklades dessutom en rapporteringsportal som kan utnyttjas bland annat för uppföljning och analys av ekonomisk information som Statskontoret samlat in från välfärdsområdena.

Inom övervakningen av finanspolitiken pågår ett utvecklingsprojekt där man tar fram ett verktyg för att analysera de offentliga finanserna och granskar möjligheterna att utnyttja avancerade tidsserieanalysmetoder, såsom modeller baserade på maskininläring. År 2023 beredde övervakningen av finanspolitiken tillsammans med en samarbetspartner ett användargränssnitt för sökning och visualisering av data om de offentliga finanserna och makroekonomin. Användargränssnittet genomfördes 2024 och det möjliggör sökning av kontinuerligt uppdaterad information i öppet tillgängligt och maskinläsbart informationsmaterial samt stödjer uppdateringen av färgdiagrammet över konjunkturläget.

Revisionsverket granskar statsförvaltningen på ett övergripande sätt – revisionsrekommendationerna förverkligas väl

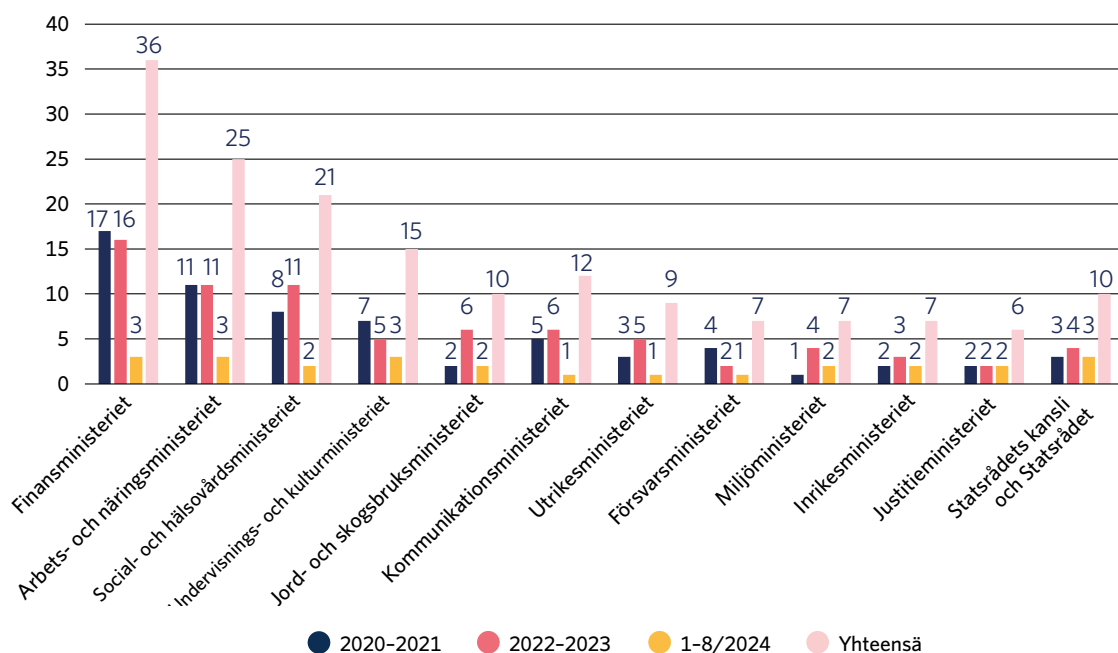
År 2023 gav revisionsverket sammanlagt 69 redovisningsrevisionsberättelser som gällde finansåret 2023 (tabell 4). I kapitel 2 beskrivs de centrala observationerna i redovisningsrevisionerna av 61 statliga bokföringsenheter. År 2024 ansvarade revisionsverket utöver dem för revisionen av statsboks slutet, tre fonder utanför budgeten och tre internationella organisationer samt publicerade ett sammandrag av de redovisningsrevisioner som utfördes 2024. År 2023 färdigställdes 15 särskilda revisioner och 22 uppföljningar av granskningar och revisioner. Fram till augusti 2024 har åtta särskilda revisioner och tre uppföljningar slutförts (tabell 4). I gransknings- och tillsynsplanen för 2024–2027 ingår 23 nya revisionsteman och ett tema från den föregående planen.

Tabell 4: Revisionsverkets revisionsverksamhet från 2020 till slutet av augusti 2024.

Revisionsverksamhet	2020	2021	2022	2023	1-8/2023
Revisioner totalt (st.)	82	84	81	96	77
Redovisningsrevisioner	68	70	69	71	69*
Särskilda revisioner, varav	14	14	12	15	8
- effektivitetsrevisioner	9	6	9	9	6
- laglighetsgranskningar	1	4	0	3	1
- granskningar av finanspolitiken	1	1	1	0	1
- granskningar som omfattar flera revisionsslag*	3	3	2	3	0
Uppföljning av revisioner (st.)	18	27	16	22	3

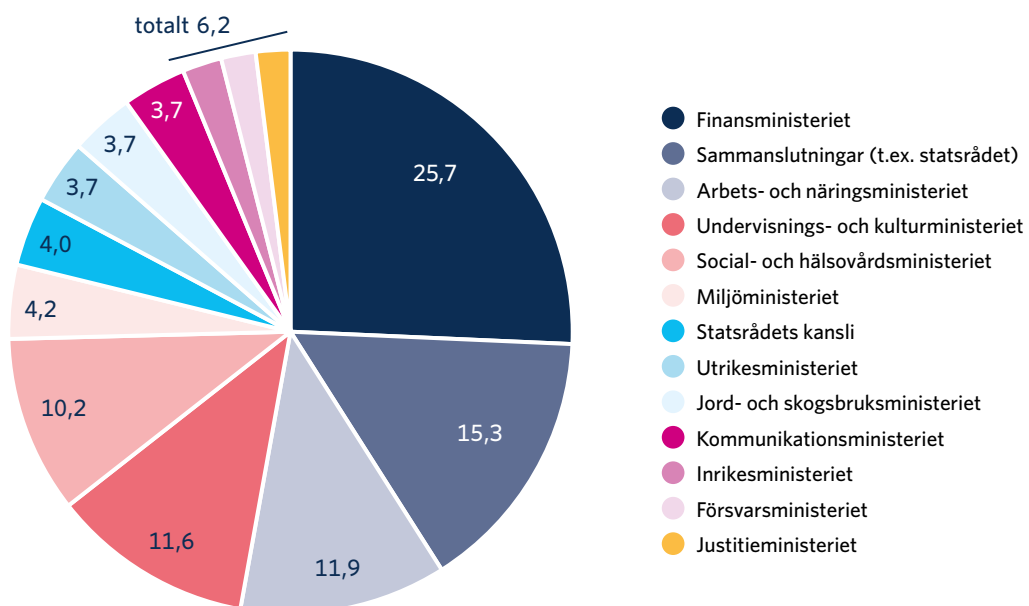
* De redovisningsrevisioner som gjordes 2024 gäller finansåret 2023.
 ** Granskningar som omfattar flera revisionsslag är kombinationer av flera revisionsslag.

Revisionsverket fördelar de särskilda revisionerna på ett heltäckande sätt på olika förvaltningsområden huvudsakligen utifrån de risker som har betydelse för statsfinanserna. De förvaltningsområden som tilldelas de största anslagen i statsbudgeten, dvs. Finansministeriets, Arbets- och näringsministeriets, Social- och hälsovårdsministeriets samt Undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområden, utgör merparten av revisionsobjekten. Dessa förvaltningsområden har varit föremål för cirka 60 procent av alla särskilda revisioner sedan 2020 (figur 15). Sedan 2022 har fler granskningar och revisioner gjorts av Jord- och skogsbruksministeriets och Miljöministeriets förvaltningsområden än under tidigare år, medan granskningarna och revisionerna av Försvarsministeriets förvaltningsområde har minskat. Av de särskilda revisionerna har 69 procent gällt fler än ett förvaltningsområde, eftersom samarbetet mellan förvaltningsområden har framhävts i regeringsprogrammen och riksdagens och statsrådets beslut verkställs gemensamt av flera förvaltningsområden.

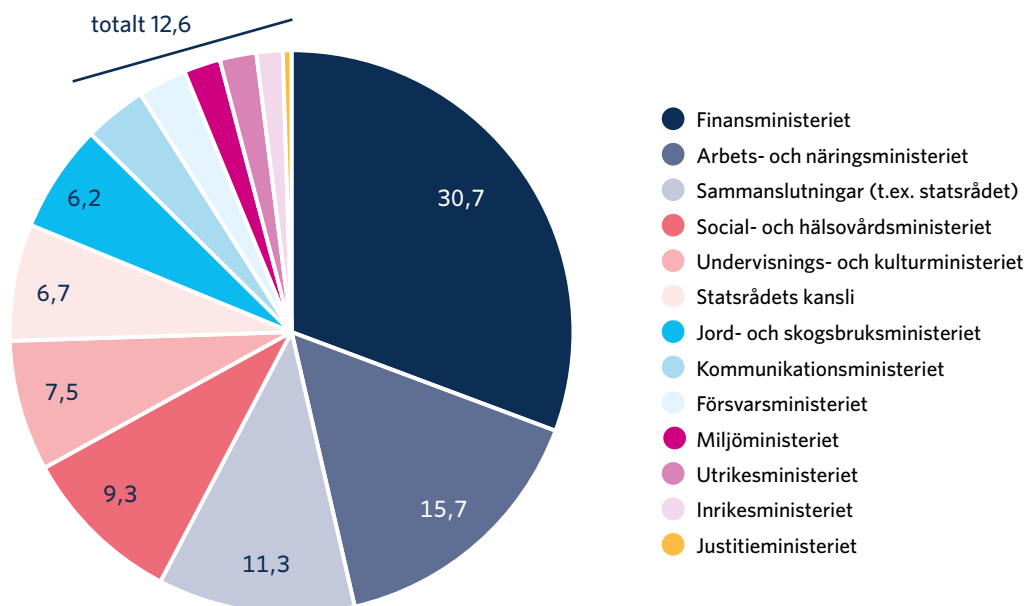

Figur 15: Effektivitetsrevisioner, laglighetsgranskningar och granskningar av finanspolitiken (n = 63) enligt förvaltningsområde från 2020 till slutet av augusti 2024.

Revisionsverket har gett revisionsobjekten rekommendationer utifrån sina revisions slutsatser ungefär i proportion till antalet revisioner. Därmed har de flesta rekommendationerna gällt Finansministeriets, Arbets- och näringsministeriets, Social- och hälsovårdsministeriets samt Undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområden (figur 16 och 17). Andelen rekommendationer som getts gemensamt till flera förvaltningsområden eller till statsrådet är också betydande. Detta pekar på att revisionerna har inriktats på omfattande strukturella reformer och åtgärdshelheter inom politikområden som fastställts i regeringsprogrammen.

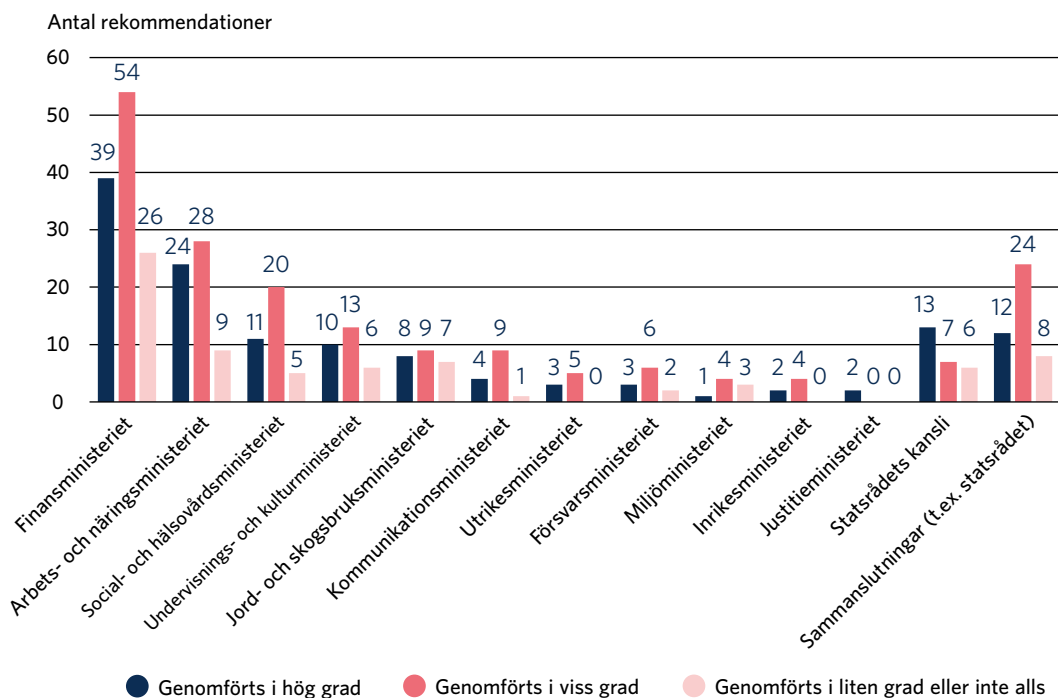

Figur 16: Fördelningen (%) av rekommendationerna (n=267) enligt förvaltningsområde i de 63 granskningar och revisioner som färdigställdes från 2020 till slutet av augusti 2024.

Figur 17: Fördelningen (%) av rekommendationerna (n = 300) enligt förvaltningsområde i de 83 granskningar och revisioner som färdigställdes 2014-2021 och som följdes upp 2020-2023.

I genomsnitt cirka tre år efter att revisionsberättelsen lämnats utvärderar revisionsverket genom uppföljning vilka åtgärder förvaltningen har vidtagit på basis av rekommendationerna och andra ställningstaganden. Allmänt taget genomför revisionsobjekten revisionsverkets rekommendationer relativt väl. Utifrån de 83 uppföljningar som färdigställdes under perioden 2020–2023 hade cirka 34 procent av de 300 rekommendationer som gavs vid granskningarna och revisionerna genomförts i hög grad, cirka 47 procent i viss grad och 19 procent i liten grad eller inte alls (figur 18). År 2023 genomfördes 93 procent av de rekommendationer som gavs vid redovisningsrevisionerna helt eller delvis, år 2022 88 procent och år 2021 85 procent.

Figur 18: Genomförandet av rekommendationerna (n = 300) enligt förvaltningsområde i de 83 granskningar och revisioner som färdigställdes 2014–2021 och som följdes upp 2020–2023.

Övervakningen av finanspolitiken anpassar sin verksamhet till EU:s nya finanspolitiska regler

Genom övervakningen av finanspolitiken säkerställs uppställandet av de finanspolitiska målen och tillförlitligheten hos de prognoser som ligger till grund för finanspolitiken samt utvärderas regelefterlevnaden och måluppfyllelsen. Undantagsklausulen om EU:s finanspolitiska regelverk har tillåtit medlemsländerna att avvika från de finanspolitiska målen i regelverket. Klausulen upphörde att gälla i början av 2024. EU:s nya finanspolitiska regler trädde i kraft den 29 april 2024. Enligt dem gör varje medlemsland upp en finanspolitisk strukturell plan för minst fyra år och förbinder sig i den till anpassningstakten för de

offentliga finanserna, som i första hand grundar sig på landets skuldhållbarhet. Varje medlemsland kan ansöka om en ytterligare anpassningstid på högst tre år för sin plan, om landet förbinder sig att genomföra ytterligare strukturella reformer och investeringar. EU övervakar genomförandet av reformerna och investeringarna. I samband med regeländringarna gjordes inga ändringar i EU-fördraget i referensvärdena för underskottet i de offentliga finanserna och den offentliga skulden eller i förfarandet vid alltför stora underskott. Finland bereder sin första finanspolitiska strukturella plan enligt den nya EU-lagstiftningen hösten 2024. Övervakningen av finanspolitiken anpassar utvärderingen av efterlevnaden av EU:s stabilitets- och tillväxtpakt till de nya finanspolitiska reglerna.

År 2023 publicerade den finanspolitiska övervakningen, utöver den lagstadgade rapporteringen, en efterhandsutvärdering av tillförlitligheten i finansministeriets prognoser för de offentliga finanserna åren 1997–2021 och en analys av de automatiska finanspolitiska stabilisatorernas effektivitet i Finland åren 1993–2021. Revisionsverket inledde utvecklingen av en övergripande analysram för de offentliga finanserna 2023. Ramen betjänar bland annat övervakningen av efterlevnaden av de finanspolitiska reglerna, bedömningen av om de korrigerande åtgärderna är tillräckliga samt bedömningen av tillförlitligheten i de ekonomiska prognoserna. Målet är att börja använda analysramen 2025 vid valperiodens halvtidsöversyn av skötseln av de offentliga finanserna. Den finanspolitiska övervakningen har fortsatt att publicera sin alternativa beskrivning av konjunkturläget, det vill säga färgdiagrammet över konjunkturläget och samlingsindikatorn som härletts från diagrammet, och utnyttja den i rapporteringen om övervakningen.

Revisionsverket upprätthåller öppenhetsregistret och gör den övriga tillsynsverksamheten smidigare

Enligt lagen om öppenhetsregistret (430/2023) innehåller öppenhetsregistret information om påverkanskommunikation som riktar sig mot beslutsfattandet och beredningen av det. Revisionsverket upprätthåller öppenhetsregistret sedan 2024. År 2023 inrättades en delegation enligt 11 § i lagen om öppenhetsregister som har som uppgift att engagera intressentgrupperna i verkställandet och uppföljningen av lagen om öppenhetsregistret, utveckla intressebevakningskulturen samt utarbeta rekommendationer om god intressebevakningssed. Lagen förpliktar aktörer som bedriver påverkanskommunikation eller rådgivning inom påverkanskommunikation att göra en registreringsanmälan till revisionsverket från och med 2024. Uppgifterna i det elektroniska registret som revisionsverket för och som togs i bruk i början av 2024 publiceras i tjänsten www.avoimuusrekisteri.fi. Registret utvidgades 2024 i syfte att ta emot verksamhetsanmälningar och systemutvecklingen fortsätter stegvis fram till 2025. Dessutom utarbetar revisionsverket anvisningar samt tillhandahåller utbildningar och råd för anmälningsskyldiga. År 2023 ordnade revisionsverket 14 utbildningar och webinarier och informerade om öppenhetsregistret vid 23 olika evenemang. Via dessa nådde revisionsverket över 1 600 åhörare.

Revisionsverket utövar tillsyn över valfinansieringen och partifinansieringen. Revisionsverket har inlett förberedelserna inför det kombinerade kommun- och välfärdsområdesvalet 2025 genom att uppdatera informationssystemet för tillsyn över val- och partifinansieringen för att kunna hantera den nya valtypen och det stora antalet kandidat- och redovisningskyldiga.

Även processerna för behandling av klagomål och anmälningar som lämnats in till revisionsverket görs smidigare. År 2023 tog revisionsverket emot 74 klagomål eller medborgarbrev och 56 anmälningar om missbruk. Jämfört med året innan minskade antalet klagomål och medborgarbrev, men antalet anmälningar om missbruk ökade. Utöver dessa tog revisionsverket emot nästan 370 brev som skickats till en stor grupp mottagare.

Enheten för gemensamma tjänster stödjer verkets kärnverksamhet

HR-tjänsternas verksamhet fokuserar på att utveckla personalens kompetens och organiseringen av arbetet, etablera de processer som personalförvaltningen styr samt stödja lednings- och chefsarbetet. År 2023 satsade man särskilt på hantering av projektarbete och ansvarsfullt beteende i arbetsgemenskapen. Ekonomitjänsterna har inlett en uppdatering av beskrivningarna av de centrala ekonomiförvaltningsprocesserna och fortsatt att utveckla ledningens rapportering, riskhanteringen, avtalshanteringen och ansvarsrapporteringen. Gruppen för kommunikation och nätverk har börjat planera förnyelsen av webbtjänsten VTV.fi och planerar, koordinerar och genomför kommunikation om revisionsverkets kärnverksamhet tillsammans med enheterna. Gruppen för kommunikation och nätverk har också uppdaterat revisionsverkets riktlinjer för den internationella verksamheten. Gruppen för informationsförvaltning och lokaler uppdaterar fortsatt revisionsverkets övergripande arkitektur och informationshanteringsmodell samt stödjer de anställda genom att upprätthålla och utveckla ICT-miljön, informationssäkerheten, lokalerna, dokumentförvaltningen och analysen. Målen och verksamheten av enheten för gemensamma tjänster de närmaste åren beskrivs mer detaljerat i revisionsverkets bokslut för 2023.

Revisionsverkets publikationer 9/2023–8/2024

Berättelser till riksdagen

- B 19/2023 rd** Statens revisionsverks årsberättelse till riksdagen 2023
B 20/2023 rd Tillsyn över valfinansieringen vid riksdagsvalet 2023 – Statens revisionsverks berättelse
B 21/2023 rd Statens revisionsverks särskilda berättelse till riksdagen: Rapport om övervakningen av finanspolitiken 2023
B 5/2024 rd Tillsyn över partifinansieringen 2023 – Statens revisionsverks berättelse
B 18/2024 rd Statens revisionsverks särskilda berättelse till riksdagen om revisionen av statsbokslutet och regeringens årsberättelse för år 2023

Redovisningsrevisionsberättelser

Statsbokslutet

D/402/04.08.01/2023 Statsbokslutet

Republikens presidents kansli

D/380/04.08.01/2023 Republikens presidents kansli

Statsrådets kansli

D/393/04.08.01/2023 Statsrådets kansli

Utrikesministeriets förvaltningsområde

D/387/04.08.01/2023 Utrikesministeriet

Justitieministeriets förvaltningsområde

- D/357/04.08.01/2023** Justitieministeriet
D/358/04.08.01/2023 Rättsregistercentralen
D/368/04.08.01/2023 Brottspåföljdsmyndigheten
D/378/04.08.01/2023 Åklagarmyndigheten
D/384/04.08.01/2023 Domstolsväsendet
D/388/04.08.01/2023 Utsökningsväsendet

Inrikesministeriets förvaltningsområde

D/370/04.08.01/2023	Inrikesministeriet
D/342/04.08.01/2023	Nödcentralsverket
D/354/04.08.01/2023	Migrationsverket
D/362/04.08.01/2023	Räddningsinstitutet
D/363/04.08.01/2023	Polisstyrelsen
D/367/04.08.01/2023	Gränsbevakningsväsendet
D/374/04.08.01/2023	Skyddspolisen

Försvarsministeriets förvaltningsområde

D/364/04.08.01/2023	Försvarsministeriet
D/365/04.08.01/2023	Försvarsmakten

Finansministeriets förvaltningsområde

D/394/04.08.01/2023	Finansministeriet
D/335/04.08.01/2023	Statens ämbetsverk på Åland
D/337/04.08.01/2023	Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata
D/340/04.08.01/2023	Regionförvaltningsverket i Södra Finland
D/366/04.08.01/2023	Verket för finansiell stabilitet
D/382/04.08.01/2023	Statistikcentralen
D/383/04.08.01/2023	Tullen
D/389/04.08.01/2023	Statskontoret
D/390/04.08.01/2023	Statens ekonomiska forskningscentral
D/391/04.08.01/2023	Servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning
D/392/04.08.01/2023	Statens center för informations- och kommunikationsteknik Valtori
D/396/04.08.01/2023	Skatteförvaltningen

Undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde

D/359/04.08.01/2023	Undervisnings- och kulturministeriet
D/345/04.08.01/2023	Riksarkivet
D/356/04.08.01/2023	Museiverket
D/360/04.08.01/2023	Utbildningsstyrelsen
D/375/04.08.01/2023	Finlands Akademi
D/377/04.08.01/2023	Förvaltningsnämnden för Sveaborg

Jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde

D/353/04.08.01/2023	Jord- och skogsbruksministeriet
D/351/04.08.01/2023	Naturresursinstitutet
D/355/04.08.01/2023	Lantmäteriverket
D/369/04.08.01/2023	Livsmedelsverket

Kommunikationsministeriets förvaltningsområde

D/348/04.08.01/2023	Kommunikationsministeriet
D/343/04.08.01/2023	Meteorologiska institutet
D/350/04.08.01/2023	Traficom
D/397/04.08.01/2023	Trafikledsverket

Arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde

D/386/04.08.01/2023	Arbets- och näringsministeriet
D/338/04.08.01/2023	NTM-centralernas och arbets- och näringsbyråernas utvecklings- och förvaltningscenter
D/339/04.08.01/2023	Energimyndigheten
D/341/04.08.01/2023	Geologiska forskningscentralen
D/344/04.08.01/2023	Innovationsfinansieringsverket Business Finland
D/346/04.08.01/2023	Konkurrens- och konsumentverket
D/361/04.08.01/2023	Patent- och registerstyrelsen
D/385/04.08.01/2023	Säkerhets- och kemikalieverket

Social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde

D/372/04.08.01/2023	Social- och hälsovårdsministeriet
D/352/04.08.01/2023	Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet
D/371/04.08.01/2023	Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården
D/373/04.08.01/2023	Besvärsnämnden för social trygghet
D/379/04.08.01/2023	Strålsäkerhetscentralen
D/381/04.08.01/2023	Institutet för hälsa och välfärd

Miljöministeriets förvaltningsområde

D/398/04.08.01/2023	Miljöministeriet
D/336/04.08.01/2023	Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet
D/376/04.08.01/2023	Finlands miljöcentral

Statliga fonder utanför statsbudgeten

D/399/04.08.01/2023	Brandskyddsfonden
D/400/04.08.01/2023	Statens televisions- och radiofond
D/401/04.08.01/2023	Oljeskyddsfonden

Sammanfattande rapport

9/2024	Sammanfattande rapport: 2023 års redovisningsrevisioner
--------	---

Berättelser om effektivitetsrevisioner, laglighetsgranskningar och granskningar av finanspolitiken

- 12/2023** Statens långvariga tjänsteupphandling, effektivitetsrevision och laglighetsgranskning
Revisionsobjekt: NTM-centralernas samt AN-byråernas utvecklings- och förvaltningscenter, Migrationsverket, Polisstyrelsen, NTM-centralen i Egentliga Finland och Trafikledsverket
- 13/2023** Stöd och ersättningar till det privata skogsbruket – Främjande av virkesproduktion och biologisk mångfald, effektivitetsrevision
Revisionsobjekt: Jord- och skogsbruksministeriet, Finansministeriet och Miljöministeriet
- 14/2023** Verkställandet av planen för återhämtning och resiliens, laglighetsgranskning
Revisionsobjekt: Social- och hälsovårdsministeriet, Statskontoret, Finansministeriet och Miljöministeriet
- 15/2023** Finansieringsverksamheten vid Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning, effektivitetsrevision
Revisionsobjekt: Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning, Undervisnings- och kulturministeriet och Arbets- och näringsministeriet
- 16/2023** Arbetskraftstjänster för svårsysselsatta – Funktionaliteten hos den nordiska modellen för arbetskraftsservice, samserviceverksamheten och SIB-modellen, effektivitetsrevision
Revisionsobjekt: Social- och hälsovårdsministeriet och Arbets- och näringsministeriet
- 17/2023** Specialföretag inom planeringen av järnvägsinvesteringar, effektivitetsrevision och redovisningsrevision
Revisionsobjekt: Östbanan Ab, Kommunikationsministeriet, Finlandsbanan Ab, Entimmetåget till Åbo Ab, Finansministeriet och Trafikledsverket
- 1/2024** Beredning av projekt och reformer som överskrider valperioderna, effektivitetsrevision
Revisionsobjekt: Försvarsministeriet, Social- och hälsovårdsministeriet, Arbets- och näringsministeriet, statsrådets kansli och Finansministeriet
- 2/2024** Utvärderingsförfarandets funktion i balanseringen av kommunernas ekonomi och trygghandet av tjänsterna, granskning av finanspolitiken
Revisionsobjekt: Undervisnings- och kulturministeriet, Social- och hälsovårdsministeriet, Arbets- och näringsministeriet, Statskontoret, Finansministeriet och Miljöministeriet

- 3/2024** Förhållandet mellan Finlands FUI-politikstyrning och övriga styrning och utnyttjandet av EU:s programfinansiering, effektivitetsrevision
Revisionsobjekt: Business Finland, Undervisnings- och kulturministeriet, Finlands Akademi, Arbets- och näringsministeriet och Finansministeriet
- 4/2024** Främjande av batterivärdekedjan, effektivitetsrevision
Revisionsobjekt: Finlands Malmförädling Ab, Arbets- och näringsministeriet och statsrådets kansli
- 5/2024** Polisens och justitieförvaltningens datasystemprojekt, effektivitetsrevision
Revisionsobjekt: Justitieministeriet, Rättsregistercentralen, Polisstyrelsen, Brottspåföljdsmyndigheten, Inrikesministeriet, Åklagarmyndigheten och Domstolsverket
- 6/2024** Centralisering av hälso- och sjukvårdstjänsterna: genomförande av arbetsfördelning inom den specialiserade sjukvården och samjour, effektivitetsrevisions
Revisionsobjekt: Social- och hälsovårdsministeriet
- 7/2024** Investeringsstöd för jordbruket – Utveckling av lönsamheten och konkurrenskraften, effektivitetsrevision
Revisionsobjekt: Jord- och skogsbruksministeriet och Livsmedelsverket
- 8/2024** Inriktningen av ämbetsverkens verksamhet på lagstadgade uppgifter, laglighetsgranskning
Revisionsobjekt: Kommunikationsministeriet, Jord- och skogsbruksministeriet, Justitieministeriet, Undervisnings- och kulturministeriet, Polisstyrelsen, Försvarsmakten, Inrikesministeriet, Social- och hälsovårdsministeriet, Republikens presidents kansli, Arbets- och näringsministeriet, Utrikesministeriet, Statskontoret, statsrådets kansli, Finansministeriet och Miljöministeriet

Uppföljningsrapporter om laglighetsgranskningar, effektivitetsrevisioner och granskningar av finanspolitiken

- 18/2018** Skattelagstiftningens tydlighet – Ändringar av inkomstskattelagen 2006–2017, laglighetsgranskning
Revisionsobjekt: Finansministeriet och Skatteförvaltningen
- 1/2020** Överföring av grundläggande utkomststödet till FPA: Vikten av bedömningen av genomförandets konsekvenser vid lagberedningen, effektivitetsrevision
Revisionsobjekt: Social- och hälsovårdsministeriet

- 9/2020** Samordning av finanspolitiken och sysselsättningspolitiken, granskning av finanspolitiken
Revisionsobjekt: Social- och hälsovårdsministeriet, Arbets- och näringsministeriet och Finansministeriet
- 13/2020** Aktiebolag som organiseringsform för statliga verksamheter, effektivitetsrevision
Revisionsobjekt: DigiFinland Oy, Kommunikationsministeriet, Landskapens lokalcenral Ab, Utbildningsstyrelsen, Undervisnings- och kulturministeriet, Oppiva Invest Oy, Nordiska järnvägar Ab, Traffic Management Finland Oy, Senatfastigheter, Arbets- och näringsministeriet och Finansministeriet
- 3/2021** Införande av inkomstregistret och registrets inverkan, effektivitetsrevision
Revisionsobjekt: Social- och hälsovårdsministeriet, Skatteförvaltningen och Finansministeriet
- 4/2021** Verkställande av konkurrenslagen, laglighetsgranskning
Revisionsobjekt: 62 statliga bokföringsenheter, Konkurrens- och konsumentverket, Arbets- och näringsministeriet, Statskontoret och Finansministeriet
- 5/2021** Framtidens arbetskraft 2030 – Framtida kompetensförsörjning i styrningssystemet inom den grundläggande utbildningen, effektivitetsrevision
Revisionsobjekt: Utbildningsstyrelsen och Undervisnings- och kulturministeriet
- 8/2021** Det statsfinansiella ramsystemets effektivitet, granskning av finanspolitiken
Revisionsobjekt: Finansministeriet
- 9/2021** Kommunernas ekonomiska uppgifter och indikatorer för kostnadseffektivitet i styrningen av social- och hälsovårdstjänster, effektivitetsrevision
Revisionsobjekt: Social- och hälsovårdsministeriet, Statistikcentralen, Institutet för hälsa och välfärd, Statskontoret och Finansministeriet
- 10/2021** Försörjningsberedskapen och tryggheten av den under covid-19-pandemin, effektivitetsrevision
Revisionsobjekt: Regionförvaltningsverket i Södra Finland, Försörjningsberedskapscentralen, Kommunikationsministeriet, Naturresursinstitutet, Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet Fimea, Jord- och skogsbruksministeriet, Försvarsministeriet, Social- och hälsovårdsministeriet, Institutet för hälsa och välfärd, Arbets- och näringsministeriet, statsrådets kansli och Finansministeriet
- 12/2021** Statens skuldhantering, effektivitetsrevision och redovisningsrevision
Revisionsobjekt: Statskontoret och Finansministeriet

- 13/2021** Direkta företagsstöd som beviljats med anledning av coronaepidemin – Allokering och administration av stöden i början av epidemin, laglighetsgranskning
Revisionsobjekt: Business Finland, NTM-centralernas och AN-byråernas utvecklings- och förvaltningscenter, NTM-centralerna i Tavastland, Mellersta Finland, Södra Savolax och Norra Österbotten, Arbets- och näringsministeriet, Statskontoret och Finansministeriet
- 15/2021** Budgetekonomins interna medfinansiering som finansieringskälla för verksamheten, laglighetsgranskning
Revisionsobjekt: NTM-centralernas och AN-byråernas utvecklings- och förvaltningscenter, Meteorologiska institutet, Naturresursinstitutet, Gränsbevakningsväsendet, Inrikesministeriet, Social- och hälsovårdsministeriet, Finlands Akademi, Finlands miljöcentral, Institutet för hälsa och välfärd, Statskontoret, statsrådets kansli, Finansministeriet och Miljöministeriet
- 4/2022** Organisationsfusioner, effektivitetsrevision
Revisionsobjekt: Konkurrens- och konsumentverket, Jord- och skogsbruksministeriet, Livsmedelsverket, Arbets- och näringsministeriet och Finansministeriet

Övriga publikationer

- D/144/00.03.05/2024** Statens revisionsverks ansvarsrapport 2023
- D/426/04.04.01/2024** Finanspolitiska övervakningens bedömning av skötseln av de offentliga finanserna, våren 2024

STATENS REVISIONSVERK
PORKALAGATAN 1, PB 1119, 00101 HELSINGFORS

tel. 09 4321 | www.vtv.fi | @VTV_fi